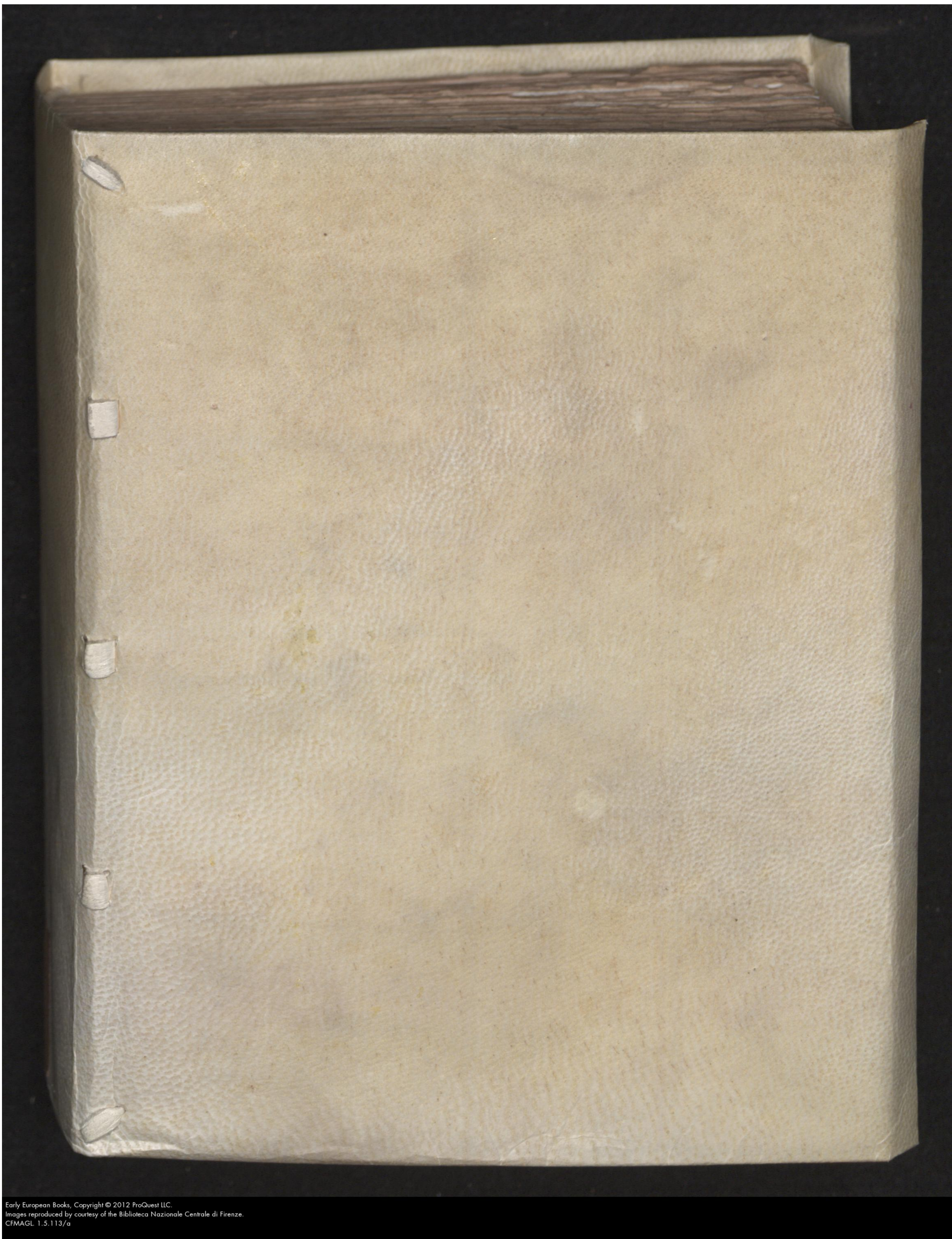
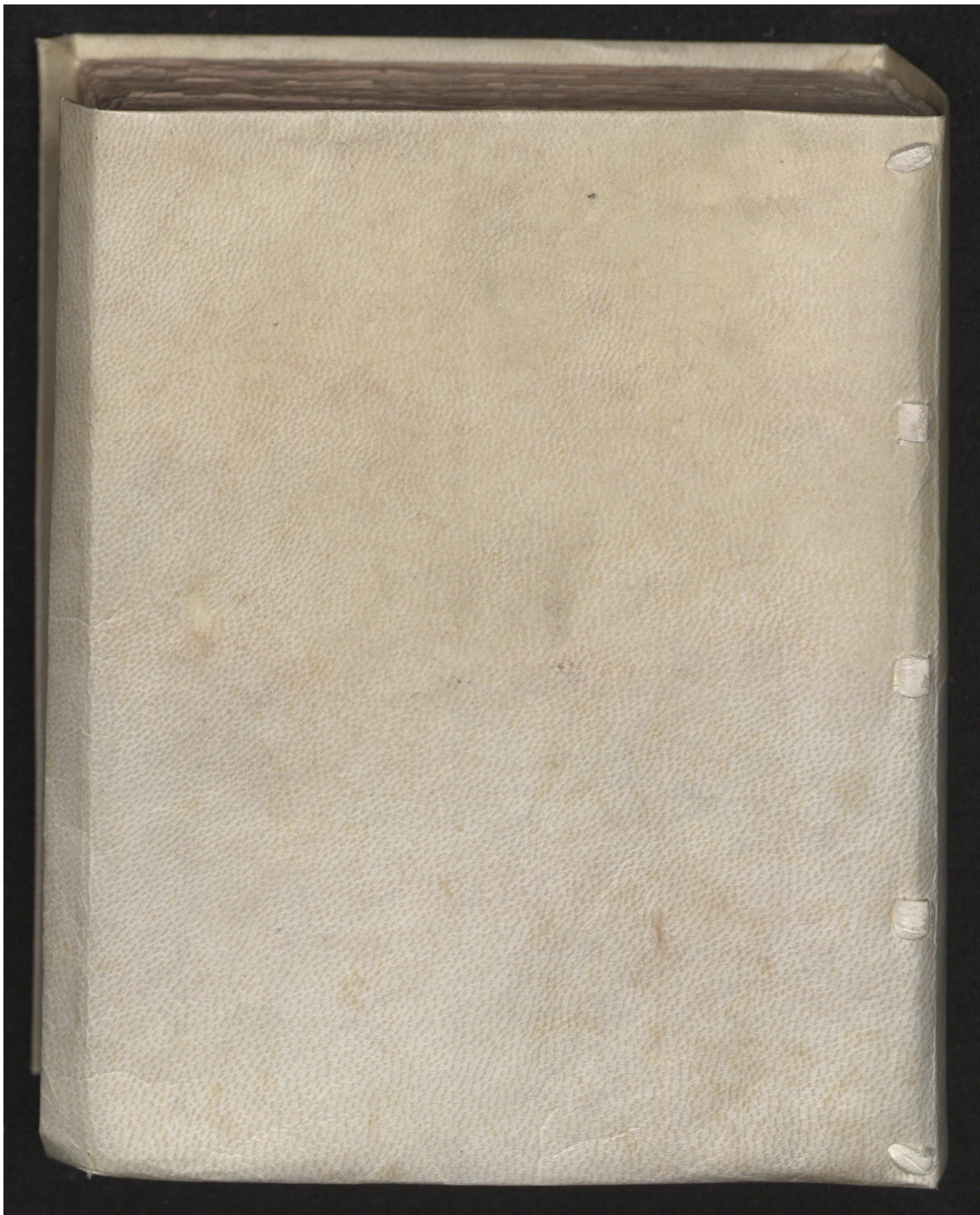

1
5
113

ZODIACVS MEDICO-GALLICVS,

SIVE

MISCELLANEORVM
Medico-Physicorum Gallicorum,

TITVLO

RECENS IN RE MEDICA ET NATVRALI Exploratorum, vnoquoque mense Parisiis Gallicè prodeuntium

ANNVS TERTIVS,

Scilicet M. DC. LXXXI.

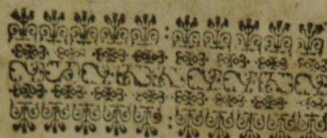
Authore NICOLAO DE BLEGNY R. G. C. O.

GENEVÆ,

Sumptibus LEONARDI CHOUËT, & Soc.

M. DC. LXXXII.

ZODIACI MEDICO GALLICI,

SIVE

Recens in Re Medica & Naturali Exploratorum.

Anni tertij, qui 1681.

IANVARIVS.

OBSERVATIO PRIMA.

Anonymi.

Præparatio salis sulphuris singularis, ad quosvis Pulmonum affectus vtilis.

ACCIPE Ceram flavã quam recentissimam habere poteris, liquefiat lento igne in vase fictili vitreato, incorporetur cum duplici portione arenæ rite elotæ & exsiccatæ: impone omnia Retortæ vitreæ luto obductæ, & distilla igne lento: postea adjice libram vnam ceræ oleo quod in recipiens exstillavit: hæc commixta impone alteri retortæ ad rectificationem olei per iteratam distillationem; Demum adiice tribus libris prædicti olei, sulphuris pulverisati tantundem: Oleum disco argenteo impositum lento igne adhibito in vaporem solvito, continuo spatula lignea materiam versando quoad omnino sicca remaneat: Demum remixtæ æquali ponderi nitri depurati, & inditæ retortæ vitreæ, luto non incrustatæ, adde par pondus aquæ pluviæ, vel roris majalis, quater distillati, vt deinde distillationi subjiciatur igne arenæ leni subdito; ter cohobando liquorem

supra materiam residuam, quam demum è retorta contracta exime, illam exsiccando, pulverisando, ac deinde cum aceto stillatitio diluendo, aut phlegmate per distillationem elicito: Postea immissa aqua communi in retorta, ad dissolutionem salis materiæ restibili inhærentis, id purifica ad vsum, filtratione facta, evaporatione & crystallisatione more consueto.

Dosis hujus salis erit à scrupulo semis ad drachmam vnam: multo successu exhibetur bis, ter vel quater in die, pulmonicis, phthisicis, asthmaticis, ex jusculo, vel haustu decoctionis ligni juniperini & Scapilli veneris, in formam ptisanæ addita liquiritia deducti.

Observatio II.

D. D.ni VERNEY Chirurgi & Anatomici Regij.
Cutis Anatome.

IN cute, juxta doctrinam priscorum Anatomicorum, nihil præter derma & epidermidem observabile est; at ex sententia quorundam neotericorum, ac præsertim Clariss. Stenonis & Malpighij, compositionem multo magis organicam obtinet, vi idonea fiat sensationibus illi assignatis: Prædicti authores opinionum suarum argumenta traditori, operam suam in pedibus navarunt, labiis aliisque quibusdam brutorum partibus; at cum nacti non sint subjecta idonea, eapropter imperfectè tantum constructionem cutis humanæ demonstrare illis concessum fuit; suppleturus vero ab illis omissa, hanc trado historiam.

Dimissa Epidermidis consideratione, ad amussim à plurimis Anatomicis descripta, hæc à me observata fuere in Cute partium maxime principalium.

1. Plurimi flocculi, aut papillæ, quorum causa variis in locis extima epidermidis superficies extuberat; ex compage plurimorum filamentorum nerveorum in cutem desinentium constructa.

2. Cutis cribrum, aut ejus contextus, cujus fibræ carneæ sunt, ac eo pacto dispositæ vt foramina componant, quorum ope papillæ sufficienter ad extima deferuntur, vt extrorsum epidermida propellere valeant.

3. Glandularum infinitus numerus, cribrum dispositarum infra, à cæteris glandulis exiguitate tantum vtplurimum discrepantium.

4. Species quædam retis admirabilis, constructi ex intertextu vario fibrarum & diversorum vasorum.

5. Cuncta hæc facilius animo comprehendentur inspecta figura sequenti, cujus effigies deducta est ex portiunculis cutis humanæ, cum spiritu vini præparatis, in aqua marina asservatis.

IANVARIVS.

Explicatio Figuræ præcedentis.

AAA Cutis portio, qualis oculis objicitur.
BB Alia cutis portio, in qua plurimi visui occurrunt flocculi, aut papillæ.
CC. Epidermis inversa, vt pateat veræ cutis superficies exterior.
DD. Cribrum cutis, in quo detegere licet transitum flocculorum, aut glandularum, illud trajicientium.
EE. Glandulæ infra cribrum sitæ.
FF. Rete admirabile cutis, superficiem interiorem constituens, cujus ope intime pinguedini cohæret.

ANIMADVERSIONES.

Circa varium Cutis partium vsum.

SEnsatio in animalibus cum nonnisi nervis mediantibus contingat, verisimile est flocculos aut papillas cutaneas, quas constituunt filamenta nervea in superficie cutis desinentia, vera esse organa perceptionum quæ mediante sensu Tactus accidunt: Hacque in re antiquis assentiendum Epidermidem, dicta filamenta investientem productam fuisse ad sensus in illis acutiem obtundendam; etsi verisimile sit legitimum illius vsum esse conservationem sensus prædicti, cujus partes organicæ fortè labem paterentur ab actione rerum dissolventium per aërem oberrantium, aut attererentur à continua vicinia & communicatione partium nostri corporis cum variis corporibus nos contingentibus.

Etsi omnino requireretur vt cribrum transitum concederet flocculis aut papillis, quo possent attingere superficiem internam epidermidis, rationi tamen consonum est illius foramina nominatim dicata esse colligendis & coadunandis fibris nerveis papillas prædictas constituentibus; quorum nempe defecta distraherentur & dissociarentur si membra violentam aliquam extensionem perpessa essent, ac proinde cutis sensus æque obtusus superesset atque is qui à carnibus percipitur.

Rete mirabile quod spectat, id cum ex necessitate emergat ex contextu vasorum & fibrarum versus corporis superficiem tendentium, ad formandam cutis constitutionem naturalem, eamque fovendam, inutile foret illius vsum persequi: Glandularum vero vsum scrutari omnino necesse est, qui omnino est eximius, ideòque accurate pervestigandus.

Nec enim primo dubitare licet quin illæ inserviant excipiendo sero à massa sanguinea secreto, continuo exstillante ab extremis vasis sanguiferis.

in cutem desinentibus; quo fit vt corpuscula ætherea & sulphurea sola remaneant circa dictas glandulas, ubi constituunt pinguedinem, decorationi cutis non solum inservientem, sed præterea defensioni totius corporis ab occursantibus quibusvis injuriis per aërem discurrentibus.

Præterea ejusmodi Glandulæ non modo vtilitatem præbent excipiendos humores superfluos, atque corpus ab iis liberando, extra eos pellendo per insensibilem transpirationem, si exigua illorum sit copia; aut per sudores, si exsuperent; sed præterea duo alii vsus illis assignari queunt, non levis certe momenti: Prior est irrorandi & continenter humectandi cutis flocculos, aut papillas, atque eo pacto mobiles illas & flexiles conservandi; conditiones sane requisitæ quo in tactu facile & prompte commoveantur; quæ si deessent, filamenta illas componentia sicca, rigida, inflexilia, & sensationibus inidonea evaderent. Posterior vsus est perpetuo in cutis superficiem, per canales ipsis proprios, stillatim infundere & inducere glutinosum & viscidum quendam humorem, fucorum omnium simplicissimum & maxime coumendabilem; eum scilicet à quo pendet omnis nitor, omnis lævor & æqualitas; paucis, quicquid pulchritudinem naturalem, vividúmque colorem exhibet.

Observatio III.

Dom. DES. NOVE Academicorum Exploratorum Socij.

Descriptio Anatomica eorum quæ in cadavere humano reperta sunt.

CIrca vmbilicum integumenta extabant & protuberabant à substrato corpore pingui, quod è peritonæo enatum, omento nequaquam annexum, inter binas aponeuroses, musculos rectos ambientes ferebatur.

In latere dextro neque annuli, neque testiculus, neque vasa spermatica, imo neque amputationis vestigia vlla deprehendebantur.

Horum vicem supplebant Lienes tres in hypochondrio sinistro siti; quorum vnus magnitudinem & figuram naturalem obtinebat; etsi reliqui duo vix renem vervecinum mole adæquarent: Illud vero observatione dignum fuit quod alter minorum Lienum, quoad totam suam substantiam vno tantum gauderet ramo ex vena splenica orto, in majorem lienem desinente: Alterum contra habuisse ramum insignem, ex vena cava oriundum; cui venæ illud peculiare inerat quod æque crassa esset ac brachium cadaueris.

Hinc elucescit Naturam à legibus ordinariis, sæpe aberrare: at illud obiter hic notandum venit, multo rarius esse vnicum testiculum reperiri, quam excessum in numero; quandoquidem non pauci occurrunt tribus, imo quatuor testiculis præditi: Sin contingat vnicum tantum in plurimis obvium esse, illi congenerem semper interius delitescere, viam sibi parantem per annulos circa pubertatis tempus.

Observatio IV.

Anonymi.

Quæ reperta in cadavere pueri variis affectibus tentati.

SI contingat occurrere morbos quos insignia & plurima comitentur symptomata, illud quoque certum admirandas constitutiones internas corporum obvias esse; ac proculdubio plurima in admirationem trahentia deprehendenda esse si cadavera omnia, antequam humi mandarentur cultro anatomico exponerentur? Rei fidem faciet sequens historia.

Obiit puellus sex annos natus, octimestri morbo fatigatus, per cujus decursum nauseis premebatur, leipothymiis perpetuisque spasmis; dolore punctorio in omnibus pene pectoris partibus cum difficultate anhelitus, ac paulo ante obitum tensione inflammatione que extraordinaria in imo ventre.

Hic ab accurato Chirurgo me præsente dissectus fuit, atque sequentia oculis observata fidelibus.

1. Epiploon omnino consumptum fuerat, non secus ac panniculus adiposus.

2. Intestina sphacelo variis in locis affecta erant.

3. Iecur & Lien vix sub aspectum veniebant, exsiccata scilicet & marcida.

4. Pulmones, qui toto suo ambitu costis adhærebant, partim abscessibus tentati erant, partim lapideam duritiem adquisiverant.

5. Ne liquoris guttam continebat Pericardium; Cor vero, quod figuræ erat rotundæ, abscessu in basi tentabatur; diversis in locis à vermibus perforatum, ejus magnitudinis vt lanuginosi manifesto deprehenderentur.

OBSERVATIO V.

Anonymi.

Grave capitis vulnus feliciter curatum.

QVidam nomine Corbineau, Lapidicida, malleo in vertice capitis percussus fuit, à quo fracta & depressa ambo ossa parietalia: Admotum fuit Trepanum ad ossa elevanda, squammas extrahendas, ac evacuandum sanguinem supra duram meningem effusum: qua mediante operatione ablata fuit vtraque diplois in vtroque parietali osse: Attamen vulneratus brevi tempore convaluit; etiamsi prædicta ossa crassitiem extraordinariam obtinerent.

APPENDIX,

SIVE QVÆSTIO.

Dom. GAVTHERII, Medici Niortensis.

Num ab animi Pathematis immineat probæ valetudini detrimentum?

VT quæstio hæc fusius elucidari queat, è re esset absolutam humani corporis anatomen instituere, proba enim valetudo omnino pendet à structura omnium illius organorum, ac temperamento liquorum illud irrigantium: At aliud hic loci est propositum, dissertationem nempe instituere compendiosam, An sanitas ab animi passionibus concuti queat? in id solum incumbam vt functiones quasdam corporis humani extricem, ac inter cæteras, quæ maxime passionibus pateant: Hoc munere vbi functus fuero, spero me manifestas facturum perturbationes ab animi passionibus oriundas valetudini aduersas.

Quandoquidem è re erit functiones nonnullas corporis humani tradidisse, ac sanitatis ideam quandam edidisse, forte non melius exordium duxero quam si presso pede sequutus fuerim alterationes quæ chylo inducuntur, postquam illi contigerit penetrare canales lacteos, ac tandem massæ sanguineæ se insinuare: Tunc enim temporis ab illo liquore abripitur, cui confusus aliquandiu circulatur, etsi nullam alterationem perpessus videatur, sicuti id observare est in iis quibus vena secatur quatuor aut quinque horis à pastu largiori, tantundem enim lactis in cruore emisso, & scutellis excepto, quantum sanguinis conspicuum se exhibet: At vbi chylus per aliquot horas in circulum actus est, perpetuo immutationem

tationem aliquam subit, eo quod à principiis sanguinis activis vndique verberatur & conquassatur, ac paulatim illius elementa disgregantur.

Prima & simplicissima immutatio quam experitur chylus, videtur contingere per evaporationem humidi illius superflui; etenim animo concipio id quod maxime subtile sanguini inest illico adoriri chyli minutas particulas eas conquassando, adeoque reserando vt exitum concedant partibus aqueis quas inclusas continebat; quo fit vt chylus minus quam antea fluidus evadat ac paulatim crassitiem adipiscatur: At vero cum chylus sic præparatus in singulas corporis partes per arterias defertur, admodum vero consentaneum est quamcunque partem alimenti indigam, portionem illius aliquam sibi assumere.

Interim si ad illum solum succum animum attendas, nemo cum ratione audeat asserere partem quampiam inde solum alimentum capessere, quandoquidem aliud docet experientia; si enim præcidatur nervus quispiam, qui in aliquem musculum ramos suos diffundat, aut aliam quampiam corporis partem, tunc contingit illam marcessere & tabefieri alimenti defectu: Quapropter vero consentaneum dixerit, qui asseruerit materiam, alimentum partium futuram, æque è nervis deduci quam arteriis: Etsi vero hactenus intactam reliquerimus materiam in canales nerveos illabentem, absurdum tamen non dixerit qui statuerit illam quando chylo commiscetur, huic vigorem novum impertire, lenémque fermentationem illi inducere, per quam absumuntur reliquiæ humoris aquei; vnde tunc temporis parti alendæ affigitur humor lentus, vel gelatina quædam, illi propemodum similis quam observamus in patinis carnium succum continentibus, silente ex iis sinatur humor in vaporem resolvi.

Chylus ejusmodi elaborationem ope sanguinis adeptus, proculdubio idoneus est restituendis dissipatis succis, non minus quã reparandæ consumptioni partium solidarum; id enim nisi contingeret, proculdubio massa sanguinea prompte exhauriretur, quandoquidem viscera ex illa quotidie supplementum sibi necessarium eliciunt: Ideoque portio succi nutritii, quæ in sanguine remanet, postquam altera cessit in nutrimentum partium solidarum, vlteriorem adhuc perfectionem exigit, & majorem ea quam ante obtinuit: Cor enim & arteriæ eam subigere & conquassare non desinunt; vt neque spiritus sanguinis illam permeare & penetrare: Et hac præsertim de causa sanguis tincturam contrahit ex succo illo nutritio, ea propemodum ratione qua spiritus terebinthinæ, affusus floribus sulphuris, elicit ex his id quod purissimum inest, induítque colorem rubicundum, antea in illo non conspicuum.

Prout vero sanguis succum nutritium extricat, atque in propriam substantiam illum transmutat, itidem visceribus suppeditat humores,

quos ex propria natura filtrare solent, sed inter cæteros per exiguos canales adiposos dimittit materiam quandam oleosam, quæ per varios mæandros delata volatilitatem majorem adipiscitur, quousque in massam sanguineam irrepserit, cui iterum confunditur.

Si mihi exhibenda esset idea essentiæ illius oleosæ, nulla magis apposita institui posset comparatio quam cum liquore sulphureo supernatante liquori elicito è spiritus vini libra una, commista semilibræ fortissimi spiritus vitrioli, si ter vel quater simul exstillati fuerint; tunc enim observare est duos liquores à se invicem distinctos, quorum aliter infimo loco constitutus referre tantum videtur spiritum acidum vitrioli, qui spiritus vini parti spirituosæ se adjunxit; alter vero supernatans, liquor est oleosus, limpidissimus, qui absque dubio nihil aliud est quam sulphur aut oleum purius spiritus vini.

Si quando materia hæc mere sulphurea è vasis adiposis in massam sanguineam illapsa est, ab impetu illius liquoris abripitur & cum illa in cordis sinum dextrum illabitur, è quo cum illico in arteriam pulmonalem exprimatur, ibi diutius non inhæret quia particeps fiat spiritus luminosi per aërem diffusi: spiritus enim ille materiæ prædictæ communicatur in intervallis quæ interjacent extremitates arteriæ & origines venæ pulmonaris. Porro cum materia hæc oleosa, non sucus ac phosphori, idonea est quæ in se recipiat insignem copiam spirituum luminosorum, ideo neque potest effugere incendium in pulmonibus si illorum copia turgeat, non secus ac materia combustibilis si exciperet radios lucis collectos in speculo ardente.

Si in medium afferendum esset exemplum alicujus materiæ eo momento flammam concipientis quo aëri exponitur, nullum accommodatius suppetit quam phosphori liquidi, dequo in Ephemeridibus eruditorum; Refert enim author, si assumatur ille liquor qui colligitur in ampulla vitrea rite obturata, leniter vero digito extremo vnica gutta super volam manus, aut alium locum extendatur, illico exsurgere flammam illi similem quam emittit spiritus vini, non ante extinguendam quam tota materia absumpta sit. Dicta autem flamma ea de causa tantum erumpit, quod liquori illi innatum sit lumen in se allicere statim ac aëri fuerit exposita; quamobrem in flammam non erumpit quamdiu continetur in phiala optime occlusa: corpora enim luminosa quæ absorpsit tunc temporis sufficienter commotatur non sunt, neque forsan sufficienti adsunt copia: Nihilominus si agitatio necessaria (ampulla commota) illis comparata fuerit, illico liquor totus instar ignis incandescit, etsi aër ambiens nequaquam illum contingat; unde colligo materiam lucidam quæ in pulmonibus incendium concipere incipit, quam cum dicto phosphoro contuli, flammam suam conservare posse in singulis partibus quas pertransit, vi solius motus illi insiti.

Objiceret forte quispiam, si adesset materia oleosa in pulmonibus inflammationis capax, futurum vt illi proculdubio comburerentur, nec minus cæteræ partes per qua diffusa fuit? His respondeo non omnem flammam æque consumendi corpora quæ attingit vim obtinere; flamma enim quæ exsurgit è carbonibus quibus utuntur Fabri, multo validior est, & aptior corporibus objectis destruendis quam flamma è spiritu vini emissa: præterea, ea quæ emittitur ex phosphoro liquido, de quo modo verba facta sunt, adeo mitis est & benigna, ut ne corpora maxime omnium combustibilia dissolvere valeat. Si enim dicto liquore madescant capilli, vel quæpiam alia materia flammæ rapax, illico in flammam erumpit ipsa omnino intacta & illæsa: Quamobrem mirum ne sit si materia oleosa quæ lumen absorbet, & quæ in pulmonibus accenditur, nequaquam comburit partes quas pertransit, quin potius illis vitam afflat & vigorem conciliat; cum animalia tantundem vitæ obtinere videantur quantum illius flammæ continent.

Iterum vero quis opponet, Quo argumento comprobaturus es vitam animalium nihil aliud esse quam flammam? Ecce tibi validissimam, Id primo observandum quæcumque ad vitam necessaria sunt, ne deficiat, eadem esse quæ ad flammæ conservationem requiruntur; quapropter vtraque in globo vitreo extinguitur illico ac aër inde antliæ ope eductus est, unde conspicuum fit aërem vtrique ad subsistentiam necessarium esse: Aliud præterea alimentum illis eandem præbet; si enim in animalibus chyli commeatus interceptus fuerit, illiusque in sanguinem introitus impeditus, illico pereunt, non secus ac flamma lampadis aut candelæ, ad quorum ellychnium ceræ aut olei ascensus denegatur: Quapropter cum vita & flamma ab iisdem rebus fomentum accipiant, neque perdurare valeant nisi singulis momentis ad illa commeet aër & materia oleosa, vero simile est vnius ejusdemque esse indolis, ac proinde vitam animalium aliud nihil esse quam flammam.

Cum ratum illud esse debeat vitam à flamma non distingui, hinc conspicuum est sanguinem liquorem esse animatum, quandoquidem flamma, aut vita, redintegrationem in pulmonibus accipit, atque inde per vniversum corpus diffunditur, juxta leges circulationis sanguinis: Sed præter istius flammæ (quæ sanguinem ad minimas vsque illius particulas pervadit) efficaciam erga omnes humores diffusam, à visceribus depuratos & quasi filtratos, nominatim filtrationem hanc consequitur in exiguis glandulis quæ constituunt substantiam cineream cerebri, eapropter deinceps elabitur per tenuissimos tubulos, originem in dictis glandulis consequutos: Cum porro tubuli illi plurimis gyris deferantur, ac varios plexus efficiant in substantia callosa cerebri, antequam cranio egrediuntur, vitalis illa flamma necessario eadem via progreditur, ac diversimode abrumpitur,

ſtatim vero ac dicti canales cranio elapſi vndiquaque lineis vtcunque rectis diffunduntur, non obſervatis diverſis plexibus, qui vnico intuitu in cerebro occurrunt & cerebello, ſi tranſverſim diſſecta fuerint: Tum enim adnotare licet ramificationes arborum ramis non incongrue comparandas.

At vero ſi animum adjicio experimentis quotidie obſervandis, ſi ligetur nervus, aut accidat vertebrarum luxatio, eo magis in eam ſententiam compellor materiæ nervos irrigantis ineſſe ſentiendi facultatem; ſi enim nervus infra ligaturam examinatus fuerit, obſervare dabitur ipſum factum eſſe flaccidum & ſenſus expertem, cum parte ſuperiori aliquantulum tumidus videatur, ac ſenſu extraordinarie vivido pollere; vnde colligo materiam nervis concluſam principium eſſe, vi ſentiendi præditum, quandoquidem quo momento deſinit influxus illius in partem ad quam ante ferebatur, ſenſus illico perit; cum ex oppoſito fortior fiat & acutior ſi plus ſolito eo confluxerit.

Non arduum eſt ſtatuere quænam ſit materia nervorum cui vis ineſt ſentiendi, eo quod illius ſcaturigo alibi quærenda non eſt quam in glandulis cerebri: Cum porro exiguæ illæ glandulæ, ſtructura præditæ omnino ſingulari, inter cætera officia ſeparēt ignē à quo vivificatur ſãguis, veriſimile eſt id quod in nervis vim ſentiendi obtinet, nihil aliud revera eſſe quam eundem ignem, aut eandem flammam, quæ poſt trajectas dictas cerebri glandulas, liberatur omnino ab illis quæ illius lumini obſcuritatem inferre valent.

Senſus ergo quo pollet flamma quæ in nervis lucet, aliud probabiliter non eſt quam productio ab ipſius ſingulari ſtructura pendens: corpora quippe naturalia nunquam agunt quam pro ratione texturæ aut conſtructionis partium: Ideoque aurum tum demum fulminans evadit cum ſpiritus aquæ regiæ ipſum pervaſerunt, ac deinceps ſale fixo tartari præcipitatio facta eſt; tunc enim ex conjunctione & ſtructura triplicis illius materiæ exſurgit compoſitum, multo vehementiorem & impetuoſiorem ſtrepitum edens quam pulvis pyrius; quandoquidem ab impoſitis cochleari ſolummodo granis aliquot, lento igne excalefactis, ſtrepitus ingens exoritur.

Vt vero apertum fiat ſtrepitum illum, quin potius tonitru, effectum tantummodo eſſe; aut omnino & neceſſario pendere à ſtructura calcis illius auri, inde manifeſtum fit quod ſtatim ac ſtructura illius periit, fulminandi proprietas ab auro recedit, id quod certo contingit ſi pauco ſpiritu vitrioli aut ſulphuris irroretur, immutatio enim ſitu & configuratione partium illius, vis ea fulminans illi detrahitur.

Nec arduum forte eſſet pluribus aliis experimentis demonſtrare, nullos effectus in rerum natura exhiberi poſſe quorum cauſa quærenda non ſit in partium

partium materiæ ad invicem collocatione & constructione, non secus ac nulla dantur vocabula quæ non ortum ducant ex literarum alphabeti conjunctione.

At vero si vlteriorem dilucidationem quis desideret, exemplo ab arte desumpto, huc adducendum foret ab horologio, desumptum, cujus cunctæ particulæ, tantummodo activæ sunt, ac motus suos obtinent à structura partium; nisi enim elastes, libramentum, rotulæ cæteræ que partes debitum situm nactæ sint, nunquam illarum ope, sicuti fit, designarentur minuta, horæ, ac sexcenta alia huc non pertinentia. Quapropter nihil discriminis imminet si quis asseruerit omnes affectus, tam naturales quam artificiales, omnino pendere à structura & collocatione partium materiæ: Adeoque sensus qui in nervis peragitur, perpendi tantum debere tanquam consequentiam, aut effectus, texturæ flammæ ipsis animam afflantis: hoc est, sensum, & contextum singularem istius flammæ intra nervos, vnam eandemque rem esse.

Quandoquidem sensus nihil aliud est quam contextus particularis flammæ, vndique nervos percurrentis, admodum rationi consentaneum est flammam vitalem quæ cerebrum illustrat, & quæ nondum nervos subiit, suis vndulationibus, aut iuxta mutationes quæ illi accidunt perficere singula mentis munia: Quapropter verisimiliter aliquando est Imaginatio, aliquando Memoria, juxta varias modificationes aut novos contextus quos induit:

Ideoque hoc pacto non difficile forte fuerit omium Animæ operationum rationem tradere, quandoquidem hypothesis hæc simplex est, ac ejus naturæ vt ex ea elici queat non exiguus phænomenorum numerus: Adde his vero consentaneam apparere, quandoquidem innititur isti Naturæ legi, omnino inviolabili, scilicet effectus perpetuo prodire & sequi structuram partium materiæ.

Si quando quis assensum præbuerit integrum huic veritati & postremæ demonstrationi, ac curæ sit hanc adplicare operationibus Animæ, non arduum fuerit intelligere quomodo Animi pathemata formentur, quandoquidem nihil aliud sunt quam impressiones à corporibus ambientibus in anima excitatæ; atque ejusmodi impressiones non inepte referunt vndulationes illas quas facit levis aura aquam afflans; vel ventilationes illas quæ in flamma foci conspiciuntur, si in ignem nitrum conjectum fuerit, aut simile quidpiam.

Quandoquidem illud ratum esse debet passiones aliud nihil esse quam impressiones corporibus exterioribus in animam inductis, nemo in dubium revocaverit. Num à passionibus sanitas labefactari queat, statim ac in animam transeunt: Cum enim nihil aliud sint quam immutationes animæ accidentes, anima autem sit principium à quo diriguntur cunctæ corpo-

ris nostri functiones, manifestum est à passionibus posse infringi probam valetudinem: Neque propterea existimandum est ab omnibus æque puthematis illi labem posse inferri, quandoquidem a quibusdam melior evadit, sicuti à nonnullis deterior: Rei varitas ex eo innotescit quoties animo obversatur voluptas quæ in comœdiis percipitur, & mœstitia exsurgens ex presentia personarum ingratarum: In exitu enim è comœdia animus est hilaris, gratis ideis refertus, cum vice versa mœstitia & anxietas eos occupet qui se à cœtu liberant in quo nihil jucundum occurrit.

At cum generalia non æque animam afficiant sicuti particularia, necessarium duco singularem quandam passionem ad examen revocare, atque demonstrare quid ad sanitatem conferat: At vero cum nulla vulgatior sit, majorisque amplitudinis quam *Amor*, hanc passionem in præsens assumo atque explanandam suscipio, extricaturus, quantum in me est, interiores effectus quos inducit, si fixius animo inhæserit.

Et si vero in promptu non sit explicare quomodo formosus vir aut mulier in amorem sui pelliciat, si nihilominus id observatum fuerit ex omnibus corporibus effluvia quædam, ipsa ambientia prodire, facilior erit ad rem arcanam aditus & penetratio, fingere enim licebit effluvia, è corporibus manantia, vndequaque efferri mediantibus lucis radiis, id quod adparet in corporibus odoratis si Soli exposita fuerint, quandoquidem tum temporis ex se effundunt odorem circumcirca perceptibilem: neque tamen existimo causam merito Solis radiis adscribi posse, odorem hac illac dispergentibus, hoc est particulas invisibiles corporum odoratorum.

Ideoque cum singulis momentis effluvia è propria nostra substantia exiliant, (id quod nequaquam in dubium revocari debet) rationi consentaneum est radios Solis, ex eleganti obiecto reflexos, in sese suscipere effluvia inde manantia: quapropter prædicta effluvia vna cum lumine ad oculorum vsque fundum penetrant; cum vero postmodum commisceantur lumini, in vnica retina lucenti, tunc illico in causa sunt vt magis quam antea micet, non secus ac nitrum flammam in foco ordinario excitat, fulgoremque maiorem illi conciliat.

Statim ac lumen istud splendidius factum est, fulguris instar à retina in cerebrum convolat, in quo infinitas sensationes parit, sed quas semper intersecat idea grati objecti ipsas parientis: At vero dicta idea, quæ amantes adeo implexe detinet, imago tantum est rei pulchræ quam depereunt; quæ imago tam profunde animæ insculpta est, ac infixa, vt objecto similis fiat, ad eundem prope modum quo lineamenta a peritissimo pectore telæ inducta: Quæ res extra omnem dubitationis aleam posita est, quandoquidem experientia teste, objecta omnia visus sensui occurentia, imagines suas contractas, & quasi per compendium retinæ insculpunt:

hinc

hinc dictæ imagines, mediantibus animæ vndulationibus, ad cerebrum vſque, ſequutæ nervi optici filamenta deferuntur.

Quoad Animæ reflexiones, imaginis illius, aut ideæ perpetuas comites, amantium animo tam fortiter impreſſas, nihil aliud videntur eſſe quam modificationes & refractiones quas lumen ſpirituale patitur, prout intra cerebri mæandros convolvitur: Liceat & dixiſſe actus maxime puros & lucidos ab anima productos, manare à fulgoribus inibi excitatis, ibidemque propemodum eundem ortum habentibus qualem ignes illi ſubitam in aëre generationem & eclampſin nactis.

Hinc duæ res innoteſcunt, quas amor rurſum inſpirat in animum amantium: ſtatim enim in vultu elucet & conſpicuam ſe exhibet imago aut idea rei amatæ, ac demum reflexiones, aut variæ formæ ideæ illius perpetuæ comites: Ideoque ſi labefactata percipiatur valetudo vi amoris, id proculdubio adſcribendum eſt primis duabus dictis cauſis, alterationem in anima inducentibus; adeo vt eapropter viſcerum quorundam functiones pejus obeantur.

Si amor intra mediocritatis terminos conſiſtat, nec idea illum pariens jam alte animo inſculpta ſit quin ex eo deleri queat, provt anima ſibi imperat, aut varias verſat cogitationes, tum temporis illud puthema acutiem majorem & ſubtilitatem menti conciliat, eo quod quietem illi non concedat, quo fit vt quicquid impuri animæ ineſt, ac caliginem illi obducere, & functiones vitiare valeret, tum temporis à centro ad circumferentiam impellatur, non ſecus ac vini impuritates præcipites ad imum dolium deferuntur, ac ad circumferentiam ebullitionis tempore compelluntur.

Si amor intra mediocritatis fines poſitus animo vivacitatem & ſplendorum induxerit majorem, eadem quoque ratione ad valetudinem probam conducit, quandoquidem anima, tum temporis defæcatior quam ante effecta, magis quoque corporeis actionibus edendis idonea evadit, proinde fit vt fulguris inſtar moveatur, acanta agilitate in ſingulos nervos, nulla obiecta remora inferatur: Ideoque tunc temporis cor & arteriæ valide micant, ac alimentorum concoctio & celerius & melius perficitur.

Sin amor jmmodicus fuerit, idea autem rei amatæ animæ adeo infixa fit vt indebilis omnino fuerit, quemcumque conatum adhibeat, tunc dicta paſſio amantes cogitabundos efficit & mœſtos, hinc valetudo proba labem patitur; cogitabundi evadunt amantes, eo quod illorum anima in vnicam ideam intenta ſit, tam profunde illi inſculptam, vt nullæ obverſentur cogitationes quin illis impreſſus ſit idem character ſtatim ac enaſcuntur; Inde prodeunt illorum diſtractiones ac conſtantia.

Quod ſanitatis alterationem inductam ab hoc pathemate ſi modum ex-

ceſſerit, explicandam eſt quomodo id contingat; aut ſaltem indaganda eſt natura pathematum interiorum, quibus percelluntur plus nimio amantes, id quod ex equi deinceps tenitur.

Si perpendamus animum Amantium in id ſolum occupatam eſſe vt amatum objectum comtempletur, illud in mentem veniet prædictam occupationem, ob quam intra cerebrum diſtricta tenetur, in cauſa eſſe vt in nervos non influat pleno pro more alveo; quamobrem partes, ad quas pertingunt nervi, illorum influxu perpetuo indigi, officio ex parte tantum funguntur & ignave.

Hinc ratio elucet cur amantes cor propemodum oppreſſum & occupatum ſentiant; ſpiritus enim qui in cerebro univerſi impenduntur in obſequium objecti illis perpetuo illuceſcentis, penſorum obliviſcuntur, neque ut ante ubertim in nervos octavi paris influunt, ac in nervum intercoſtalem: Eapropter cor, quo plures rami eorundem nervorum, pertingunt, pulſationes ſegnius obit, hinc ſanguis, qui continuo in id per venam cavam influit, ac per venam pulmonicam, in vaſa illa redundat, atque cor eo modo obſidet, ut oppreſſio in eo oriatur, cujus perpetuus comes eſt mœroris ſenſus.

Oppreſſio, aut conſtrictio cordis, perdite amantibus familiaris, ſuſpiria vt multa emittantur efficit, quæ ea de cauſa videntur excludere vt illius, quam depereunt, rigidum animum flectant: Ortum autem ducere videntur ejuſmodi ſuſpiria quod, ſpiritus & copioſe & confertim à cerebro in nervum, qui ſepto tranſverſo inſeritur, deferantur & irruant; quapropter tunc temporis hoc violenter deprimitur, repetitis ſed intercißis vicibus: Ideoque cum magis ac magis, ac inæqualiter, per leves illas contractiones pectus diducat, aër proprio pondere illuc fertur, idque tumultuoſe quaſi & ſubſultim ingreditur, prout dilatatur; ideoque lugubres illi ſonitur, vel ſuſpiria exſurgunt, perpetua indicia vehementis pathematis animam occupantis.

Eo in ſtatu conſtitutis amantibus, ſi contigerit à fortiſſima animi occupatione, hujus influxus intercipi, adeo vt his ceſſantibus nervi ad cor & diaphragma tendentes ſpiritus non amplius excipiant, tunc hæ partes officio fungi deſinunt, & à motu fere abſtinent: Quamobrem amantes nonnunquam ſubito, quaſi mortui, ad amaſiæ pedes procumbunt; qui ſtatus alius mihi non videtur à ſyncope, vel leipothymia communiter dicta, quam aliquando experiuntur illi quos amor omnino ſub jugum ſuum miſit.

Quamdiu hæ tragœdiæ intra amantium pectora aguntur, vultus illorum omnimodæ mœſtitiæ teſtis eſt, macies enim & defœdatio illum ſemper occupat, eo quod cor ſanguinem illuc impellere non valeat: Quapropter omnes venulæ, quæ in facie plures contextus efficiunt, liquorem illum

rubicundum vix amplius excipiunt, ea de causa decolores sunt non secus ac vultus, qui colorem naturaliter obtinet à sanguine venulas illas subeunte.

Adeo insignis adest sympathia inter faciem & oculos, vt ille mutationem aliquam vix induat quin hi eandem subeant: Quamobrem si amantibus vultus concidat, sicuti modo adnotavimus, in oculis conspicuus est tristis & mollis languor. Porrò cum hic languor, sicuti cæteræ omnes corporis passiones, ortum debeat structuræ illius mechanicæ, verisimile est ipsum inde fieri quod anima amantium non vt opus est nervos patheticos afficiat, necnon aliquos ramos è quinto pari nervorum oriundos, & ad palpebras delatos, Ideoque hæ concidiunt, & cum vix aperiantur, globos oculorum media parte operiunt, interim dum hi à nervis patheticis eo modo commoventur vt nonnisi mœroris speciem exprimant & moribundum languorem tot illecebris irretitum.

Si amantes ad illum vsque ad statum deducti fuerint, aliquando ad tantum mœrorem & languorem deveniunt, vt sæpe numero invitis lacrymæ ex oculis effluant: Id vero proculdubio contingit, eo quod nervi qui vasa sanguinea vbique comitantur, in glandulas oculorum sufficientem spirituum copiam non deferunt vt hæc vasa contractiones ordinarias obire queant; quamobrem sanguis illuc continuo appellens cum vix inde exprimatur, vasa plus solito replet & distendit: Ideoque, juxta leges circulationis sanguis, per tunicas illorum major seri copia transsudare debet, quod exigui tubuli glandulis illis inclusi, excipiunt ac deferunt in plurimos tubolos lacrymales, non solum in extremas pulpebras desinentes, sed & interiores illarum superficies.

Quæ in cerebro illorum quos amoris vehementia obsidet contingunt non minus lugenda sunt, neque minus admiratione digna quam quæ in pectore se produnt, in vultu & oculis, Vigiliis enim diuturnis aliquando adeo infestantur, vt dies & noctes integras in somnes ducant: Causa partim inediæ adscribenda est, inappetentia enim fere perpetua detinentur; quamobrem parcus affluens succus nutritius animam captivam detinere non valet, ac ad somnū illam invitare: Partim illorum in somnia quæ ortum ducunt ex eo quod idea objecti amati, vel sigillum, tam profunde animæ insculptum est, vt singulis momentis ad id convertatur, idque millies volvat & revolvat, ac proinde ab actione cessare nequeat, idea rei amatæ identidem illam incitante & stimulante: ideóque quicquid succi nutritii illuc vergit, illico circumquaque propellatur ab agente anima: non secus ac vini impuritates à circumferentia ad centrum fermentationis ope expelluntur, quo fit vt anima non amplius irrigua, aut ab hoc succo madida, cujus beneficio in somnum inclinabat ex intervallis, perpetuis

vrgeatur vigiliis, neque amplius alto somno fruatur, sub quo sepulta aliquando jacebat.

Si per prædicta in somnia amanti amasiæ suæ idea frui non liceat, quin corrivallis memoria (qui amori reciproco impedimento est) animo identidem obversetur, tum exsurgit illa passio, quam vocant Zelotypiam animam quoque occupans, & insignem confusionem in illa excitans, eo quod à duplici illa idea singulis momentis vrgeatur & percellatur, in ea quippe quasi fluctus excitantur sese invicem cum impetu propellantes: Eapropter amans Zelotypia correptus, quasi quodam dolore continuo infestatur, ex inquietudine & odio permistis conflato: At vero cum ex occursu prædictorum fluctuum, animam adeo quatientium, ambæ dictæ ideæ confundantur & commisceantur, propterea fit vt amasiæ imago nunquam in mentem veniat, quin simul cum amore competitoris idea transversim occurrat: quapropter anima perpetuo quatitur cogitationibus admodum percellentibus, neque minimam quietem concedentibus.

At vero si in perdite amantis animam incurrat idea corrivalis, qualitatibus præditi quæ amorem amasiæ excutere ex animo valeant, & cor eripere, tum temporis in animo adeo insignes tumultus excitantur, vt sui impotens fere fiat, ac proinde ad desperationem adigatur, imo etiam violentas manus sibi inferat, & pugione pectus perfodiat.

Vt ratio pateat passionis tam enormis, sciendum est, sicuti vnaquæquæ res pro viribus conatur sese tueri & essentiam suam conservare, Amore perciti animam eodem appetitu teneri, Ideoque quandoquidem ejus Anima omnes conatus adhibet ne sibi eripiatur grata in amasiam inclinatio, nihilominus quantumvis valide adnitatur, prædicta inclinatio stare nequit eadem voluptate & jucunditate stipata, hinc necesse est animam succumbere eo temporis momento, & intime concuti tumultibúsque crudelibus cieri, quamobrem nil intentatum relinquit quo se ab ærumnis liberet.

Exemplo res illustrior fiet, si supponatur flamma lampidis sensu pollere, sicut anima nostra, illico in mentem veniet statim ac oleum, aut fomes, intercepta fuerint, tunc terroribus, & inquietudinis sensu illam perculsum iri, eo vehementioribus quo flamma internecioni proximior erit: In terroribus autem, & ejusmodi anxietatibus animæ, natura desperationis quærenda est; qui deplorandus status ex eo proculdubio oritur quod Anima, quæ perpetuis conatibus tentat tueri jucundas ideas ab amasia inspiratas, quæ illi vice pabuli sunt, harum potens amplius esse nequit, eo quod in amore competitor has illi abstrahit, quantumvis reluctetur.

Quandoquidem, desperatio vltimus est status ad quem amantes vi amoris deducuntur, tempus est vt finem imponam iis quæ proponenda

habui

habui circa hoc pathema, ac simul circa Quæstionem *An sanitas ab animi passionibus labefactari queat*? Sed forte non intempestivum fuerit pius monuisse, differre Animam à me in hac dissertatione descriptam ab ea quam Deus tempore formationis hominis illi incidit; cum multum à se invicem dissideant, quandoquidem Religio & Sacræ Literæ nos docent, eam quæ à Deo est, immortalem esse, substantiam mere spiritualem: cum anima sensitiva, nobiscum innata, de qua hactenus fuit mihi sermo, pure sit materialis.

.17

ZODIACI MEDICO GALLICI,

SIVE

Recens in Re Medica & Naturali Exploratorum.

FEBRVARIVS Anni 1681.

OBSERVATIO PRIMA.

Dom. DES-NOVES Academici recens Exploratorum.

Rariora quædam observata in Genitalibus mulierum.

VM quæstio num materia à muliere ad generationem suppeditata, merum sit semen, an ova, nondum soluta fuerit, atque vtraque opinio paribus rationum momentis firmata sit, vt in quam partem inclinare debeat animus vix videant etiam pertissimi, credidi nec absque ratione, inscitiam nostram occasionem præbere dubiis, atque si sagacioribus nobis liceret esse in indaganda nativa structura organorum generationi dicatorum in mulieribus, futurum vt excussis tenebris grata luce frueremur: quamobrem ad novum dictarum partium examen inpulsus fui quoties nova occasio sese obtulit; indeque ansa mihi porrecta rariora quædam adnotandi, in posterum eximium vsum allatura.

A me enim observatum est Vteri illam partem quæ in Vaginam desinit, vocaturque orificium internum, nonmodo structuram obtinere eo

modo

modo conformatam vt masculino semini introitum facilem concedat conceptionis tempore; concepto fœtui tempore partus exitum permissura, acpræterea, si ita lubet, sanguini menstruo, id quod ab Anatomicis omnibus est proditum; sed & etiamnum ideo constitutam esse vt conceptaculi vicem præbeat speciei singulari materiei spermaticæ, quam necessitatis tempore eundem in locum effundat in quem effunditur coitus tempore semen masculinum.

Observationem hanc consequutus sum mediantibus tribus ex ordine dissectionibus, trium cadaverum muliebrium, rei veritatem confirmantibus, atque has ideo exhibeo circumstantias.

1. Mediocri facta expressione prædicti orificij, illius membrana exterior variis in locis inæqualiter turgebat, effingens quosdam tumores subrotundos.

2. Fortiori adhibita compressione, materia prædicta guttatim prodibat per foraminula quædam ex prædictis extuberantiis vel tuberibus, propemodum magnitudine & forma illa referentia quæ conspiciuntur in parte virili, Verumontanum dicta.

3. Leviter scarificata parte illa cuspide scalpelli falcati, adhibitáque vehementissima expressione, illico exiliere insignes flocci ejusdem materiæ supra, vnamquamque scarificationem.

4. Paucis, nequaquam diffidebat ab illa quæ se in virilibus testibus exhibet, colore, consistentia, ac proinde omnino alia erat ab humore oleoso quem in libidinis stimulis profundunt mulieres, cujus originem vulgo deducunt à quibusdam glandulis infra glandulam vaginalem sitis.

Vlterius inquirere, ac curiositati meæ satisfacere non licuit, quod cadavera prædicta in alios vsus dissecarentur: At occasione data pro rei dignitate diligentius disquiram, quicquid in posterum sese prodiderit manifestum facturus: Testes tamen adhibuere volui oculatos prædictarum observationum.

Cæterum, res admirationem meretur, hujus rei conjecturas, à Domino de Blegny jampridem emissas, omnino consonas fuisse observationibus hisce, experientia comprobatis: Adeant curiosi volumen secundum, tractatus de morbo Venereo ab ipso editi, in quo fuse tradita quæ à me superficietenus conscripta sunt.

Observatio II.

Dom. FERRANTI Medicorum Lemovicensium Decani.

De vsu Catheteris in vrinæ suppreßione.

PRætermissis variis Ischuriæ causis, aut omnimodæ vrinæ suppressionis, quæ accidit æ vesica nimis turgida, eo quod nulla è renibus influere queat, ad institutum meum sufficiat eam speciem expendisse quæ fit ab excedenti vesicæ tensione, cum hæc adeo vrinæ copia distenta est, eam replentis, à nimiopere relaxatis fibris, quod præter naturæ modum extensæ fuerint, hinc impares evadant foras perpellendo lotio, eo quod carnea membrana, illi officio dicata, (non secus ac elater diutius in distensione detentus) sese contrahere amplius non valeat, vllumvè motum edere.

Corrigendo illi symptomati nullum hactenus aliud remedium excogitatum est quam catheteris in vesicam intromissio, vt exinde eliciatur stagnans vrina, ac fibrarum illius membranarúmque per fotus adstringentes corroboratio, quo pristinum tonum recuperent.

Ex Dn. Riolani, in Enchiridio anatomico sententia, catheter in vsum bis in die spatio vnius vel alterius mensis duci debet quovsque vesica pristinæ constitutioni restituta fuerit; asserens quamdiu libera est, & facilis introductio ejus magnam sanitatis cósequendæ, adesse spem, desperatā contra fere esse si subire vesicam illi non concedatur. Imo illo in casu author est, ad lotii eductionem, & vt orci faucibus æger eripiatur, vt vesica pertundatur in imo hypogastrio probe os Pubis; vel eo in loco qui aperiri vulgo solet ad lapidis extractionem, adhibitis circumstantiis ab ipso adnotatis; Asserit plurimos eo præsidio liberatos fuisse, ac mortem imminentem evasisse.

Historia.

Per quam ostenditur ratio multo facilior, & tutior, cujus ope ægri breviori tempore evadunt, prætermißa incisione.

EXeunte mense Februario accersitus fui ad quendam vocatum Heliam Feillusium, Magistrum Tinctorem, hujus vrbis incolam, annos natum

natum ſexaginta ſex, omnimoda lotii ſuppreſſione laborantem, cum intenſis in collo veſicæ doloribus, ob irritos conatus ſubinde adhibitos ad propellendam vrinam inibi contentam, etſi ne guttula prodiret.

Contrectata hypogaſtrij regione, in qua deprehenſa à me tumens & elata veſica, magnitudine mediocris melonis, nullum omnino apud me dubium fuit quin iſta ſuppreſſio veſicæ adſcribenda foret nimis tumidæ, ejuſque fibris præter modum naturalem diſtentis: Cum æger vltro confiteretur ſe in cœna die præcedente ſymptoma, quo affligebatur, apud amicum convivam contraxiſſe, hauſiſſe paulo liberalius vinum ſubtile, ac lotium præ pudore cohibuiſſe, mea de re conjectura confirmata fuit, quamobrem ad catheterem confugiendum eſſe neceſſarium duxi, educendæ gratia ſuppreſſæ vrinæ.

Illum introduxit D. Vidandus, magiſter Chirurgus Iuratus, ſed non ſine labore, quia diutius malum pertulerat æger: Educto lotio, eo quod nulla requies conceſſa fuerat, ſomno occupatus fuit, ad novam vſque veſicæ repletionem, iiſdem recurrentibus moleſtiis, non alia arte quam catheteris iterata inductione removendis: At tandem effectum eſt vt à frequentiori catheteris inductione collum veſicæ intumuerit, ac inde copia ſanguinis prodierit, adeo vt neceſſitatis tempore aditum non inveniret in veſicam, hinc ægri vita in ſumma verſaretur diſcrimine ſi catheteri deinceps in veſicam perveniendi libertas denegaretur, eo quod non aliud ſuperſtes eſſet remedium quam punctio iuxta os pubis inſtituta, aut veſicæ inciſio in illius collo facta,

Vt præcaverem damna illis imminentia qui eiuſmodi in ſtatu conſtituti ſunt, quæ lethalia fuiſſe pleriſque novi, quod catheteri introitus denegaretur, in mentem mihi venit, poſt crebram ſed irritam enematum refrigerantium injectionem, & venæ ſectionem in ſuperis & inferis partibus inſtitutam, præcavendæ & cohibendæ gratia inflammationis in collo veſicæ excitatæ, in vſum ducere encathiſmata ad promovendum vrinæ exitum, additis fotibus adſtringentibus hypogaſtrio admotis, tum in balneo tum extra balneum, vt corroborarentur fibræ vim paſſæ veſicæ; cum ratione exiſtimans ea tantam de cauſa illam iterum impleri quod textura illius & fibræ exolutæ eſſent, quibus non concederetur tempus ad reſtitutionem virium, niſi veſica diutius inanis, & abſque lotio permaneret: Cogitatio inquam ſubiit, vt convenienti conceſſo tempore robur ſibi compararet, immiſſum vltima vice catheterem, (quo maxima cum difficultate pervenire potuit) inibi relinquere, vt ſimul & ſemel depleri poſſet & impleri.

Eodem tempore ægro, admodum ſitienti, largiſſimum potum conceſſi, quem illi ante denegaveram quamdiu exitum non nanciſcebatur lotium, ne citius & nimis quam par eſſet repleretur: Adaptavi matulam

vrinam

vrinam excipientem, per catheterem interdiu & noctu stillantem: In alterutrum latus convolvere se illi licebat nullo metu, ne offensionis à cathetere: commodius eo situ somnum inire, ac vrinam in matulam facilius effundere.

Interim eosdem Fotus adstringentes in vsum duxi, comparatos ex decocto corticum granatorum, cinnamomi crassiuscule contusi, rosarum rubrarum, & florum chamomillæ in vino rubro austero, ex sacculis admotos vesicæ regioni, sæpiusque iteratos quamdiu vacua erat, ad corroborandas fibras nimiopere relaxatas. Injectiones quoque per catheterem curavi fieri, quasdam anodynas, leniendi gratia doloris; alias adstringentes, ad pristini toni restitutionem, quas detinere pro libitu licebat, catheteris osculo obserato; atque educere eodem foramine reserato.

Relicto in vesica per biduum cathetere, atque toto eo tempore tum fotibus tum injectionibus vsus, acervari permisi vrinam per tres quatuorvè horas, obturato catheteris extremo, exploraturus num vesica sponte vrinam expelleret, reserato canaliculo catheteris, ad promovendum exitum, eoque pacto agnoscendum num robur pristinum recuperasset quo foras expellere valeret vrinam, catheterem postmodum omnino detracturus: contigit autem vt quarta die vesica satis vrinam collegisse visa fuerit ad speratum effectum edendum: quamobrem cathetere remoto æger valetudinem priorem adeptus est, citra vllam recidivam.

ANIMADVERSIONES
Ejusdem
In præcedentem historiam.

SI bene sentio ex hac relatione colligendum est.

1. Necesse esse intromissum catheterem prima, aut saltem altera vice, in vesica relinquere, quo effundatur vrina simul ac in vesica colligitur, atque hoc modo prohibeatur iterata illius collectio: id quod declinare non licet si educatur catheter, quandoquidem fibræ vesicæ destitutæ sunt vi se constringendi post enormem illam & violentam extensionem, si diutius relaxatæ perstiterint: Cum etiamnum metus immineat ne fibræ à nimia distensione disrumpantur, vnde affectus curationem omnino respueret, etsi catheteri pateret introitus, atque ibi detinere illum liceret, quandoquidem disruptæ fibræ pristinas vires nunquam sibi compararent.

2. Inutile futurum extrahere catheterem, quo deinceps iteratis vicibus immitteretur; quandoquidem manifestum est quo sæpius extendentur fibræ

bræ, eo difficilius eadem constrictum iri, ac proinde satius esse semel immissum detinere, aut saltem altera vice.

3. Vsum fotuum adstringentium, regioni vesicæ admotorum necessarium esse, nec non injectionum consimilis facultatis per exiguum canalem catheteris, ad corroborationem fibrarum vesicæ, quamdiu vacua illa fuerit, ope siphunculi.

4. Catheterem è vesica non prius extrahendum esse quam vbi deprehensum fuerit illam satis roboris adquisivisse vt sponte vrinam foras propellere valeat: id quod nullo negotio deprehendere est si ad tempus aliquod cohibeatur in vesica lotium, si libuerit explorare num sufficienter corroborata fuerit; eapropter occludendo, meo exemplo, siphunculum catheteris; inspiciendo demum num vesica vires lotium expellendi obtineat, quo tempore tuto cathetere omnino abstinere licuerit.

OBSERVATIO III.

D. MORELLI Mag. Chirurgi Nosodochij Charitatis & Iurati.

Observationes circa curam Aneurismatis.

ETsi Aneurismata neque ad suppurationem deducantur, neque reducantur vel resolutionem admittant, eorum tamen curatio aliquando tentative suscipitur per suppurantia aut resolventia; quia signa certa & indubia ad eorum dignotionem sæpe absunt; cum maxima Aneurismata nullam comitem habeant pulsationem aut fluctuationis sensum, per quæ cætera notitiam sui præbent.

Hæc observatio à Paræo proponitur in illius operibus, quam experientia recens comprobat in Nob. Domina à Longueil, cui enatus tumor admodum durus in flexura brachij, quem de natura scrophularum multi artis periti pronuntiaverant, at tandem Aneurisma fuisse evertus comprobavi, apertione facta coram duobus chirurgis peritissimis.

Non pauci authores prodiderunt recentia Aneurismata posse curari solum ope ligaturarum & fasciarum arctius constrictarum, sed nemo in medium prodit qui eo pacto se curasse asserat, imo perquam raro occurrunt Chirurgi quibus in mentem venerit illud præsidii genus in praxin revocandi: me vero quod attinet, periclitari ausus sum, ac fortuna duce fausto semper successu, hac tamen lege observata vt splenia aqua styptica madescerent; sicut id feliciter nuper successit in domestico quodam Dom. Iustel ante bimestre.

A quo tempore observatum fuit quam prospere sanguis cohiberetur

post membri cujuspiam amputationem, ligatura facta vasorum, maxima authorum pars suasit idem operationis genus in Aneurismate; hac tamen exceptione adhibita quod inefficacem illam crediderint, imo periculi plenam in insignibus arteriis, quamobrem timore adeo perculsi fuere plurimi Chirurgi, vt hodierna die, qua Chirurgia perfectionis culmen adepta videtur, nonnulli inter celeberrimos, dimissa ligatura, admotionem globuli chalcanthini prætulerint; fascias decussatim impositas; digiti continuam appressionem, aliaque ejusmodi præsidia.

At vero cum experientia edoctus noverim escharæ casum, quam inducit vitriolum, sæpenumero subsequi lethalem hæmorohagiam; spleniorum & vsum ligaturarum arctiorum rarissime optatum finem afferre, digiti autem appositionem non minus grauem esse ægris quam molestam illis qui apprimunt; ex mea sententia, multis pensitatis, satius duxi præsidium, ab omnibus fere improbatum, à me toties feliciter vsurpatum vbi se occasio obtulit, vt cum illius vtilitas omnino mihi perspecta sit, officii esse credam omnes hortari chirurgos vt præsidio vtantur Arti Chirurgicæ & honorifico & proficuo.

Cæterum, cum in Nosodochio Charitatis hæc experiri licuerit, de certitudine apud neminem dubium esse debet, quod plurimos & Medicos & Chirurgos testes habuerim, vna mecum fidem facturos à ligatura discindi vas aliquando tertia, sed vt plurimum quinta vel sexta die, nulla effusione sanguinis subsequente: Imo posse constringi filo truncum arteriæ axillaris supra præcipuas illius bifurcationes, si inibi Aneurisma excitatum fuerit, procul à metu necrosis membri subsequuturæ, vel alterius symptomatis; id quod postremo notum esse volui Dom. de Blegny & aliis.

Observatio IV.

Dom. PANTHOTI Medici Aggregati Lugdunensis.

De morte succedente vulneri pectoris, intra tertiam & quartam costam inflicto, etsi cavitatem non attingeret.

Dom. Gervasius, Chirurgus Satellitum Regiorum, asserit sibi quendam cognitum fuisse qui percussus gladio inter tertiam & quartam verarum costarum, initio numeri ducto ab inferioribus, vulnere capacitatem non pertingente, ac proinde illæsis omnino partibus interioribus, statim

ſtatim tamen à læſione aphonus fuit factus, ac mortuus paulo poſt, voce privatus.

SOLVTIO

Per Dom. PANTHOTVM D. M. Lugdunenſem.

Ere foret ad legitimam quæſtionis deciſionem noviſſe & temperamentum & mores vulnerati, quo in ſtatu foret ante vulnus inflictum affectus, & ægritudines quibus obnoxius erat, ac præſertim num forte pectus antea male affectum foret; imo num poſt ictum conciderit, fugiens aut retrocedens.

Prædictarum circumſtantiarum cognitio conferret proculdubio adipiſcendæ cauſæ mortis illius ſubitaneæ, meo judicio non adſcribendæ vulneri à gladio facto, pro occaſione tantum infortunii habendo, at potius & omnino veriſimiliter, motui violento à timore inducto, quem conſequutus eſt repentinus confluxus ſanguinis in cor, ſuffocatum à ſubitanea illa irruptione & concentratione humorum, à quibus extinctus fuit calor nativus illi principio inſitus, ac tandem inducta fuit ſyncope cardiaca plurimis ſimili in caſu lethalis.

Neminem latet inter homines alios aliis eſſe timidiores, ac vim eſſe maximam conſpectus gladii evaginati in animum timidum, vltima infortunia ſubeuntem ad periculi vmbram, quod alii declinent in maximis etiam diſcriminibus: Neque cuiquam porro dubium quin Naturæ ſumma vis inferatur ſi animi pathemata vehementiam extremam attigerunt, vbi ſanguis & ſpiritus cum impetu à corde in habitum, vel ab hoc in cor deferuntur.

Imo lætitiæ ipſius exceſſus nonnullis ſubito exitialis fuit, vbi ex improviſo quædam ſupervenerunt, ob quæ ſpiritus & ſanguis, motu illi contrario quem excitat timor, adeo affatim à centro ad circunferentiam delati fuere, vel à corde ad corporis habitum, vt prædicta pars, ſine qua ne momẽto temporis vita permanere poteſt ſanguine & ſpiritibus deſtituta, ad interitum decucti ſunt præ vehementiæ illius animi pathematis, quod alias vitæ fomes ſemper eſſe ſolet.

Ex plurimis obſervationibus docemur violentos ejuſmodi motus admodum metuendos eſſe, nec minus verenda eſſe animi quam corporis vulnera: Quæ nuper in hac ipſa vrbe contigere non parum rem confirmant.

Prius exemplum eſt viri ſexaginta duos annos prætergreſſi, qui dome-

ſticos in auxilium vxoris, quæ apoplectica conciderat, invocans illico præ dolore vel mœrore obiit.

Aperto illius cadavere, reperti ſunt pulmones lividi, illorum vaſa admodum turgida, cor ſanguinis copia adeo inſigni diſtentum vt nequaquam flaccidum deprehenſum ſit, ſicuti in illis quos alia quæpiam cauſa extinxit: Imo obſervatus cruor, quem continebat ventriculus dexter pene omnis coagulatus.

Poſterius exemplum eſt viri viginti ſex annos nati, qui ad conſpectum duorum amicorum pugnis decertantium, ac fauces mutuo ſibi præcludentium, illico extinctus eſt dum illos à pugna divellit; nullo adhibito conatu, ac ne minimo ictu impetitus.

Cadaveris aperiendi cura mihi demandata, obſervari cor & pulmones ſanguine admodum turgere, à timore, & ſtudio amicorum componendi diſſidium, illuc compulſo ſubitoque concentrato: Labus alter pulmonum lateribus cohærebat; alter prave conſtitutus erat, ſanguis autem ſinu dextro cordis incluſus ex dimidio concretus apparuit.

Ex prædictis colligere eſt gladii ictum pectore exceptum, quod cavitatem illius non attingebat, non fuiſſe cauſam obitus vulnerati; quandoquidem ibi loci non occurebant venæ aut arteriæ, vel aliæ partes alicujus momenti, quæ mortem adeo ſubitam inferre valuerint.

Quotidie enim apertio fit pectoris dictis in locis empyematis cauſa abſque vllo periculi metu: Infinitus autem illorum eſt numerus qui vel gladio, vel globulis à catapultis emiſſis icti fuere, vulnere truncum corporis tranſgrediente, qui tamen omnimodam valetudinem adepti ſunt. Quamobrem, ex mea ſententia, obitus cauſa adſcribenda ſolum eſt ſyncopi cardiacæ, cui vulnus & gladius anſam præbuerunt, timor autem vera fuit cauſa.

Observatio V.

Dom. PVRI, Chirurgi Sereniſſimi Principis à Longavilla &c.

De Infante monſtroſo.

QVæ circumferuntur de gravidarum phantaſia, ac validis impreſſionibus ejus efficacia in fretu excitatis, hoc exemplo plane extraordinario confirmatur.

In Pago Carnoviés, Cracovia Poloniæ metropoli duabus milliaribus diſſito, mendicus obtulit ſe Pagi Dominæ, à quatuor menſibus & ſemis

gravi-

gravidæ, quam in sui commiserationem excitaturus, detexit herniam vmbilicam sibi molestam; Domina ad mali magnitudinis conspectum pavore adeo insigni perculsa fuit, vt vix ad se redierit; obiecti idea tota nocte subsequente imaginationi obversante, imo sæpius toto gravidatis tempore.

At vero subsequutus est maxime lugendus effectus, fœtus enim quē legitimo tempore peperit, vmbilico gestabat tumorem pugni magnitudine, coloris ad plumbeum vergentis, aspectu quidem æqualem non item tactu, nam quibusdam in locis mollior erat, in aliis vero durior. Basis circumferentiæ exhibebat circulum rubrum vividi coloris, per cujus medium, in tumorem elatum, ferebuntur vasa vmbiliculia: Puer ille, qui nullo tota vita alimento sustentatus est, quarto à nativitate die obiit, mihique dissectione facta sequentia exhibuit, præsente Domino Akakia, Regis Christianissimi extraordinario legato, & Dom. Okosky Puerperæ Medico ordinario.

Iecur, quod vnico lobo prolongato præditum erat, vna cum fellis vesicula tumoris partem superiorem occupabat, maxima pars intestinorum gracilium illius fundo includebantur; medium vero illius continebat cystidem partim flatu, partim sanguine nigro & fœtido repletam. Cæteræ partes situm naturalem servabant, conformationemque legitimam, præter diaphragma, quod duplex manifesto adparuit, intra cuius duplicaturam observabile erat insigne spatium.

Observatio VI.

Dom. CRETERI. Medici Gratianopolitani.

Anatome mulieris Diarrhoea laborantis.

DVm Monspessuli studiis incumberem, me præsente dissecta fuit mulier, cui diarrhoea per annos quatuordecim molesta fuerat, ante obitum adeo vrgens, vt septem mensibus prius quam accideret, intra quartam vnius horæ partim tricies desidere cogeretur.

Dom. Gimelius, Medicus Anatomicus, à quo dissectum cadaver, nullam aliam obitus causam obviam habuit, præter bilem petrificatam ex qua in vesicula fellis formatus fuerat lapis durus & inæqualis, vniversam illius cavitatem occupans, à quo etiannum admodum & vltra dimensionem naturalem distenta fuerat.

OBSERVATIO VII.

Authoris.

De Cometa sub finem anni præteriti conspicuo.

NOn me latet doctrinam de Cometis ad Astronomiam pertinere, hanc autem scientiæ naturalis partem constituere, cujus principia eadem quæ Medicinæ; attamen omnino tibi satisfacere hac de re nunc non licet; quandoquidem paralaxin illius determinare nondum concessum fuit: Nec circa illum observationes a cæteris adhuc communicatæ sint: Hoc vnum in præsens dico, ratum esse apud Astronomos nostros alium hunc esse ab eo qui conspicuum fuit in constellatione Virginis sub finem Novembris proxime præteritii: Caudam illius hic loci observatam fuisse ad LXII. Argentinæ ad LXIII. gradus longitudinis: Tandem in Gallia Narbonensi adeo illustrem fuisse, vt mediante illius lumine, nocte admodum tenebricosa, ex cacumine montis pagus duabus leucis dissitus in conspectum venerit.

Cæterum de Cometarum natura plurima vltro citroque allata sunt: quicquid hac de re hactenus evulgatum fuit, id ad examen deductum. Vnaquæque opinio suos patronos habuit; Eruditorum autem plurimi à partibus Cartesij fuere; Dom. tamen à S. Dionysio nouvum systema affert multorum exercens ingenium: Periti illius Astronomi conjectura est, Corpus illud aliud nihil esse quam Planetam ex parte vna concavum, quem penetrent radii Solares: Vt vt vero sit, nemo indubium revocaturus est corpus esse cœleste, ex quo augurari non licet effectus quorum causæ à sublunaribus semper pendent.

OBSERVATIO VIII.

Authoris.

Ovum Cometæ figuram referens.

FIgura sequens refert Gallinæ ovum, quod primum post vehementes glocinationes exclusit Romæ secundo Decembris anni 1680. quo tempore conspicuus fuit cometa: Figura expressa est cura D. à S. Iohanne, Chirurgo Romano, ad Ephemeridum Collectorem transmissa.

TRACTATVS.

De Origine Medicinæ

Dom. A SELVA Nemausensis.

MEdicinæ nulla origo est, hæc nusquam quidem non est, & vbivis gentium, judice *Celso* lib. de *Medicina*: Siquidem etiam imperitissimæ gentes & nationes barbaræ, sola duce ratione, remedia & plantas à Natura suppeditatas noverunt ad conservandam probam valetudinem morbosque arcendos: Medicina donum est Dei, ait Avicenna, & majores nostri, Paganismi erroribus involuti, existimarunt à Diis Medicos suscitatos fuisse ad curationem morborum, iracundiæ illorum & indignationis testium, *Honora Medicum propter necessitatem*, ait Ecclesiastes 38. *etenim creauit illum altissimus, à Deo enim est omnis medela.*

Patriarcham Seth, qui author linguarum Hebraicarum, ac vnicuique stellæ proprium nomen indidit, ait Genebardus, cum peritissimus fuerit Astrologus, admodum verosimile est artem medicam calluisse, eamque ab ipso inter scientias & artes liberales collocatam fuisse; ejus ævo insculptas duabus columnis, vni æneæ, quo impetum fluctuum retunderet; alteri lateritiæ, vt ignis activitati obsisteret: Imo probabile est ejus filium Enos ideo fuisse vocatum, hoc est hominem, ob sui ipsius notitiam, & corporis humani, artis medicinæ partem constituentis.

Quoad Patriarcham Iacobum, nulli dubium est ipsum istius scientiæ callentissimum fuisse, cujus specimen egregium exhibuit in divisione & disgregatione pecorum cum avunculo suo Laban instituta.

Vna ex Pharaonis Filiabus, cui nomen Thermuta, educandum curavit Mosen quasi proprius fuisset filius, ac scientiarum omnium quæ tunc temporis inter Ægyptios docebantur, gnarum esse voluit: Proculdubio quoque medicinam edidicit, quandoquidem adultior factus tam manifesta peritiæ indicia edidit, dulcedinem quippe conciliavit aquis amaris in Mara, evidenti artis peritia, ex judicio Ecclesiastæ, *Altissimus creavit de terra medicamenta, & vir prudens non abhorrebit illa, Nonne à ligno indulcata est aqua amara? Eccles.* 38.

Archangelus Raphael, sic nomen sonat (Rapha enim apud Hebræos significavit *sanauit*, Et *Deus*) munere medici functus est, visum restituens patri Tobiæ junioris, vsus jecore piscis, quem ideo asservatum voluerat, quod sanationi idoneum crederet.

Regum sapientissimus, qui ter mille Parabolas conscripsit, & odarum quinque millia, imo plurimos libros edidit de Natura arborum, & de

Cedris Libani, de Animalibus, de Piscibus, Avibus & Plantis, diu asservatos in Thesauro Templi Hierosolimitani, sed tandem combustos jussu Regis Ezechiæ, quo superstitioni omnis occasio subtraheretur, in quam proclivis erat Iudæa natio, sic sentiente Apuleio, Salomon inquam rerum naturalium scientissimus fuit & medicinæ.

Imo exstruendam curavit, tradente Iosepho, Piscinam Agnorum, de qua S. Iohannes cap. 5. in Evangelio, Ægrorum caterva impatienter expectabat motum miraculosum aquarum illarum salutarium, ab Angelo quodam certis temporibus subagitatarum, vt innotesceret adventus Medici, & monendorum ægrorum gratia; quorum qui primus post turbidas redditas aquas descenderet, omnimodam adipiscebatur valetudinem, quocunque morbi genere detineretur. Id miraculum deprehensum fuit sub adventum Filij Dei, quod immediate ab ipsius morte obliteratum est cum antiqua Lege.

Salvator mundi, Summus Animæ & corporis Medicus, quoscunque ægros sibi oblatos curabat, eademque potestate donavit suos Discipulos, qui Magistri exemplum sequuti sunt: S. Lucas Evangelista fuit Medicus, sicut ait D. Paulus *Salutat vos Lucas Medicus dilectus. Coloss.* 4.

Ægyptii, qui se inventores elegantissimarum Artium perhibent, medicinæ inventionem adscribunt Deo quem colunt, ac vocant Theut aut Thoon, quod nomen imponunt primo anni mensi: Diodorus tamen asserit Mercurium Trismegistum, quem plurimi, Mosen ipsum fuisse statuunt, authorem illius fuisse, nec non Arithmeticæ, Astrologiæ & artis hermeticæ, à quo nomen Hermetis obtinuit.

Tradit Galenus artem Anatomicam apud Ægyptios originem nactam esse, eo quod ad condituram cadaverum necessaria esset pro more gentis.

Græci Apollinem medicinæ authorem statuunt, quem Ethnicus Poeta sic loquentem inducit,

Inventum medicina meum est, opiferque per orbem dicor.

Ovidius 1. metamorph. Rationem reddit Macrobius, quia, inquit, Sol temperatus morbos omnes discutit. Iamblicus & Apollonius Tyaneus ab arte divinatrice medicinam traxisse originem adstruunt. Imo Hippocrates adstipulari videtur, cum ait artem Medicam & Divinatricem eundem Deum authorem agnoscere.

Illustris Centaurus Chiron, Saturni filius, & Nymphæ Phylliræ, Argonautarum fuit Medicus, quem cum Hercules lethaliter sagitta vulnerasset, statim inter signa cœlestia collocatus est, Sagitarii nomen retinens: Peleus & Thetis filium suum educandum illi tradiderunt; hunc Testudinis vsum docuit, & medicinæ levi cognitione imbuit; illique indicavit herbam ad sanandum Telephum, quam hujus nomine insignivit;

referen-

referente Plinio libro XXV. cap. V.

Tandem Astrologiam quoque Herculem docuit, ac Medicinam Æsculapium, illi iniquam, fulmine enim ictus est quod è mortuis excitaverit Tyndarum, Hyppolitum, Glaucum, & Androgeum, aut quod à morbis lethalibus illos liberaverit, ex mente quorundam authorum: Filius erat Appollinis & Nymphæ Coronedis: Taritius tamen *lib. De Illustr. Vir.* asserit obscuram esse illius originem, qui à venatoribus expositus canis lacte educatus fuerit:

Duos edidit liberos, Machaonem & Podalyrium, sequutos ducem Agamennonem, ad obsidionem Trojanam cum triginta navibus proficiscentem, auxilio insigni commilitonibus opem ferentes, vulnera illorum curando: Homerus Iliados libro quarto refert Machaonem, hæreditaria scientia instructum Menelaum Regem persanasse.

Podalirius, qui à pedum longitudine id nominis obtinuit, post incendium Trojanum in Cariam, vbi cum capris nutritus fuit, secessit: Ibi loci ab ipso valetudini restituta fuit Filia Regis Damethei, quæ ex summo domus culmine deciderat: Rex remunerationis ergo valetudini restitutam Filiam vxorem concessit, additis duabus Provinciis, in quibus duas condidit Vrbes, quarum alteri vxoris nomen, Syrnæ, indidit: Medicinæ Scholam Rhodis condidit, quam ipsemet docuit.

Ab eo tempore sepulta latuit & incognita medicina, ex relatione Plinij, totos quingentos annos, scilicet ad bellum vsque Peloponnesiacum, quod gestum trecentis annis à Roma condita: Tunc temporis Hippocrates Democriti discipulus, natus in Insula Co, Æsculapio sacra, scientiam hanc humano generi adeo necessariam & vtilem suscitavit, primusque decumbentibus ægris medicinam adhibuit, cum discipulus illius Prodicus solummodo vnguentis & emplastris vteretur:

Diocles, Praxagoras, hujusque discipulus Plistonicus, insignes illos Viros sequuti sunt, Chrysippus Gnidius illi successit cum discipulo Erasistrato.

Ab his subversa est vniversa medicina, sanguinis missionem omnino reprobantibus: Postremus hic natus fuit ex vna Filiarum Aristotelis, & à Rege Ptolomeo centum talenta reportavit ob restitutam valetudinem Parenti Antiocho: Ab illo ipso deprehensus amor quo Antiochus deperibat novercam suam Stratonicen; qua de causa in dubium vocavit Galenus an detur Pulsus amatorius.

Interim Empedocles, Pythagoræ discipulus, sectam Empiricorum in Sicilia condidit, qui medicinam ex experimentis solis & multo vsu addiscunt: Hic postquam præcipitem se dedit ex monte Ætna, Acro discipulus vestigia ejus insequutus est.

Herophilus deinceps Medicinam in confusionem dedit, insignemque

que immutationem illi intulit; cujus discipulus Philinus, errata Magistri carpens in majora incidit.

Asclepiades, Pompei magni coætaneus, artem medicam ex conjecturis tantum fecit: A peritis tamen sui ævi in pretio habitus: Mithridatis Regis invitationes contemptim habuit, à quo provocabatur: Ne existimaretur sibi ipsi valetudinem conciliare non valuisse, lethum sibi intulit, nã ex sublimi scala sponte delapsus est.

Mithridates, celeberrimus ille Ponti Rex, qui viginti & duas callebat Linguas Populorum sibi subditorum, Medicinam acri studio excoluit: hunc vbi Pompeius superavit, in conclaui illius secretiori Mithridaticæ antidoti compositionem reperit; quam parvi fecit, eo quod simplicia, ex quibus constat, admodum vulgaria sunt & exiguo numero, sicuti ex sequentibus versiculis deprehendere est.

Antidotus vero multis Mithridatica fertur
Consociata modis, sed magnus scrinia Regis
Cum raperet victor, vilem deprehendit in illis
Synthesin, & vulgata satis medicamina risit,
Bis denum rutæ folium, salis breve granum,
Iuglandesque duas, totidem cum corpore ficus.
Hæc oriente die, parco conspersa Lyæo
Sumebat metuens, dederat quæ pocula tutor.

Attalus Pergami Rex, qui populum Romanum hæredem instituit, ter centum annis ante Augustum, Medicinæ levi notitia imbutus fuit, ac naturam plantarum callruit, teste Galeno de Antid. libro secundo capite primo.

Themison Asclepiadis discipulus methodicorum sectæ author fuit, quem deinceps Thessalus insequutus est imperante Nerone: Eo vero arrogantiæ & impudentiæ hic deductus est vt tumulo suo, in via Appia constituto superbum hoc epitaphium inscribi jusserit, *Iatronices*, hoc est, *Victor Medicorum.*

Nicon Geometriæ peritus fuit, insignis Architectus Pergami, Galeni pater, nati ante imper. Marco Aurelio: Tam insignis fuit sobrietatis, vt nunquam ad satietatem comederit aut biberit: Nihil crudum vnquam ingesserit, quamobrem suavis semper & gratus illi anhelitus, vitam tranquillam & quietam duxit (id quod sonat illius nomen) spatio centum quadraginta annorum.

Illi cum innotuisset dari scientiam quæ doceret rationem morbos sanandi, ac valetudinem corporis tuendi, tam acri studio illi se addixit, vt toto vitæ decursu postmodum immunis à quovis affectu vixerit, vel leviore,

viore, excepta febre Ephemera, quam quivis suæ sponte declinare salubet potest, vt ipsus inquit.

Narrat Dion, Imperatorem Adrianum, quantumvis ille in medicina claruerit, suo sepulchro inscribi iussisse, *Turba medicorum perdidit Cæsarem.*

Quartum seculum doctissimos Medicos peperit, cujusmodi fuere Arctæus Cappadox, Oribasius Sardis natus, Iuliani Apostatæ primarius Medicus, ob doctrinæ profunditatem inter numina relatus, si suidæ fides, Alexander Trallianus Lydiensis, Paulus Ægineta, & discipulus Pauli Eumonij, Ætius Antiocheni, qui Dei existentiam negabat: Constantinus quartus, Imperator Constantinopolitanus, cognomento Pogonatus, à prolixa barba, Medicinæ peritissimus fuit, Rhetoricæ, Philosophiæ, & Agriculturæ: Paulus Iovius in Elogiis Illustrium virorum refert Petrum Leonem, Spoletanum, Astrologum insignem, Medicum fuisse Laurentii à Medicis, sed desperabundum quod improspere artem exercuisset, præcipitem se in puteum dedisse.

Archagatus Lysaniæ filius primus omnium Romam venit, referente Cassio Hemina, anno quingentesimo tricesimo quinto ab Vrbe condita, Consulibus Marco Æmylio & L. Livio: Civitatis jure illico donatus fuit, assignatæ illi splendidæ ædes, ære publico emptæ in compito Aciliano, ab omnibus illico humanissime exceptus est, sed sui fastidium non diu post peperit, eo præsertim nomine quod omissa pristina ægrorum curandi ratione, totus esset in dissecando, dislocando, incidendo, & similibus, terrorem sola nominatione Romanis incutientibus; quibus effusio sanguinis in castris minus displicebat quam in officina Chirurgi: Cum ideo Vulnerarii nomen egregium adeptus esset, nec limites sævis operationibus suis præscribere vellet, vulnera tantum & apostemata exoptans, vt est in adagio, Carnificis quoque nomen illi inditum: Ab illo tempore, sicuti à Plinio recte adnotatum, Romanis in horrore fuit ars Medica, imo ipsi Medici.

Cato etsi Medicis sui temporis parum faveret, sicuti Marco filio apertum facit, notitia tamen qualicunque plantarum & remediorum naturalium imbutus fuit, sed in vsum tantum familiarium & domesticorum.

Successit his Pompeius Magnus, qui in Latinam linguam verti jussit per Ledæum, vernam, libros medicos à se repertos in scriniis Regis Ponti: Nec caruit deinceps illustribus Medicis Romana civitas, inter quos Ælius Gallus, Eques Romanus, qui primus felici Arabia potitus est: Cornelius Celsus, triginta circiter annis in lucem veniens post natum Filium Dei: Alter Hippocrates, Scribonius Largus, Marcellus, Q. Sevenus, Laudatus à D. Hieronymo & Macrobio, quod fuerit Præceptor

juvenis Gordiani, & hæreditate obtinuerit Bibliothecam ex viginti sex millibus voluminum constructam.

Medici Arabes, quantumvis recentiores, in arte tamen medica præstantissimi fuere: Prodiere tantum circa annum sexcentesimum septuagesimum, regnante Muavio, qui Damascum, Syriæ metropolin domicilium sibi statuerat, quo confluebant omnes eruditi, & scientiarum & artium periti; qui hinc in Hispaniam Regem sequuti commigrarunt circa septimum sæculum.

Anno septingentesimo quadragesimo Avenzoar prodiit; hic referente Averroe, omnes thesauros medicinæ in se condebat: Rhazes natus anno milllesimo octuagesimo, attigitque ætatis annum centesimum & vicesimum: Avicenna & Averroes insignes fuere, circa medium vndecimum sæculum: Avicenna Rhasis discipulus fuit in Alexandria, vnde Cordubam venit, peragrata vniversa Ægypto.

Plurimi denique arte illustres fuere, sicuti Serapio, Isaacus, Albategnius, Albucasis, Haly, imo nepos Regis Damasci, Evangelista Medicorum nuncupatus, ob summam authoritatem.

ZODIACI MEDICO GALLICI,

SIVE

Recens in Re Medica & Naturali Exploratorum.
MARTIUS Anni 1681.

OBSERVATIO PRIMA.

Dom. DE ROY Saverdunensis Anatomici.

Nova explicatio naturæ Liquorum quos continet Corpus humanum.

DISSERTATIO PRIMA.

VEREOR Auditores ne institutum meum temeritatis à vobis arguatur; in concentu publico dicturus, Auditores nactus plurimos ingenio & iudicio præstantes, tractandam suscipiens rem & obscuram & ab industrio tantum viro disquirendam: At vero quæ hac de re à me afferenda sunt eo majoris sunt momenti quod in se comprehendant analysin naturalem partium sanguinis, ac proinde quæcunque maxime idonea sunt illustrationi naturæ istius Liquoris, qui degener factus omnium pene morborum causa evadit: cujus itidem iusta consistentia probæ valetudinis principium est certissimum.

Interim quantumvis vtilis futura sit explicatio à me suscepta, gloriari liceat primum me in hanc arenam descendisse: Cur hactenus posthabita fuerit, nescio, suspicor autem difficultates quas in se continet, ac rerum plurimarum cognitionem quam supponit, causas fuisse prætermissionis.

Rem aggressurus, Liquorum nomine intelligo fluidas omnes & liquidas substantias, naturaliter in corpore humano comprehensas, quas in genere dispescere licet in eas quæ originariæ sunt, & eas quæ iis pendent.

Priores duplicis sunt generis, nempe *Chylus*, qui aliud nihil est quam alimenta inventriculo dissoluta ac per cribrum intestinorum filtrata, & *Sanguis*, vniversa scilicet illa massa liquida, in arteriis & venis contenta, motu circulari agitata mediantibus destinatis canalibus, toto vitæ decursu.

Liquores cæteri, Secundarij, quia supersunt à depuratione sanguinis, subdividi possunt in spirituosos & materiales.

Spirituosi (quibus hoc nomen impono, quia subtilissima illa materia, quam vocant Spiritus animales, in eorum compositione dominium obtinet) sub se duas species particulares complectuntur, succum scilicet nerveum & semen.

Quos materiales dixi, quia nullos aut paucissimos continent spiritus, sunt aut simpliciter liquidi, cujusmodi est Lympha; aut liquidi & acidi, quales sunt Lacrymæ, Vrina, Sudores, aut oleaginosi, sicuti Bilis; aut insipidi & aliquantulum colorati, qualis est Succus Pancreaticus, & liquor Pericardio inclusus: aut Tartarei & fæculenti, cujusmodi est flavum excrementum quod in auribus reperitur, ac commentitius ille melancholicus humor, quem in liene congeri ajunt, & in capsulis atrabilariis, vel tandem dulces, albi & crassi, quale est Lac.

De singulis his Liquoribus sigillatim dicturus sum, initio ducto à chylo, quem perpendo tanquam cæterorum omnium originem.

OBSER-

OBSERVATIO II.

Seu Dissertatio Physico Mathematica

Dom. COMIERS Ebrodunensis Theologiæ Doctoris, Matheseos apud Parisienses Professoris.

Num Cometæ ex propria natura novorum morborum authores esse queant.

ALibi à me demonstratum Cometas futuri nequaquam indices esse, atque omnino indifferenter se habere: Revera degeneres tantum animos percellunt emissæ ab Astrologis prognoses, quos Hieremias Propheta cap. 10. vers. 2. vocat idololatras, Ne timere, *ait*, signa cœlestia quæ timent idololatræ: Neque enim populus Dei vsus est Astrologia, futuri notitiæ cupidus: Veritatem hanc nemo impugnaturus est, quandoquidem Sacra Scriptura in libris Mosis, Numeror. cap. 23. vers. 23. sic loquitur, *Nullum est augurium in Iacobo, neque vlla divinatio in Israële*: Imo Deus mandavit Prophetæ Isaiæ, cap. 7. vers. 24. vt diceret Regi Achas, *Ne timeas, & cor tuum ne terreatur à duabus caudis titionum illorum fumantium.*

Ecclesia Astrologiæ vsum quoad ea tantum concedit quæ spectant artem Medicam, Nauticam & Ægriculturam, in bullam Papæ Sixti V. *Cœli & terræ Creator tantum est ne vllus esset Astrologiæ vsus præterquam in Medicis, Nauticis & Agriculturis*: Liceat ergo mihi rimari num Cometæ novos morbos inducere valeant.

Libro à me de *Natura Cometarum* anno 1665. edito, demonstratum fuit ipsos corpora esse de natura Planetarum, orbi terrarum coæva, quæ alterationem subeuntis à calorem, corruptionem, majori comparata mole in conspectum veniant &c. Eademmet de causa ob majorem materiæ extensionem, magis ac magis versus firmamentum linea recta ferantur, à Sole recedentia, non secus ac cadaver hominis aquis submersi, post aliquot dies putredine interiora invadente, ex aquæ fundo emergit.

Manifestum feci ex Sacra Scriptura, atque juxta leges immutabiles quas in rerum natura observari videmus, Solem non esse corpus solidum sed Oceanum, vel potius luminis congeriem, quarta creationis mundi die in centro vniversi collocatam; Ideoque creatum non fuisse, sed formatum ex concursu luminis quod vndique in centrum Systematis nostri confluxit, locum indictum collectioni vniversali à Creatore: Hinc Sol, etsi nunquam

quam non sui similis, nunquam tamen idemmet est, idem enim lumen, ex quo conflatur, cum in id centrum devolutum sit ex supremo firmamento, iterum ascendit radio opposito illi è quo præceps fertur, ad æqualem altitudinem loci ad inferiora vnde delatum est.

Oceano, aquarum Terræ alveo insignis analogia intercedit cum Sole; formatus fuit ex concursu aquarum, quas perpetuo refundit omni ex parte irrigaturus intimas & extimas terræ partes, nunquam exhaustus, eo quod aquæ in mare recurrunt, principio omnino innatto, quod ars facile imitari potest, sicuti suo loco ostensu i sumus.

Commeatus dicti Luminis, corporis quod in motu suo leges naturales cæterorum omnium corporum observat, angulum reflexionis, æqualem angulo incidentiæ &c. intelligi potest ex vibrationibus, itibus & reditibus automatæ machinæ, Pendulæ dictæ, quæ moveri ideo desinit quod constet ex plurimis aliis Pendulis, variæ longitudinis, quæ proinde ἰσοχρόνοι esse nequeant, quamobrem breviores cum citius metas suas & vibrationes absolvant, hinc fit vt longiorum motus abrumpatur; ideoque cum omnium æqualis esse nequeat duratio, Pendulorum motus ex necessitate abrumpitur & cessat: id quod non contingeret globo tormentario, qui præceps decideret in puteum ac diametraliter terram pervaderet quia globus qui semper acquisivit novos gradus accelerationis motus sui ad centrum vsque terræ, ex altera parte ascendendo assequeretur locum è quo elapsus est, ideoque nunquam subsistens alternis vicibus conspicuus esset in vtroque istius putei, fundo carentis, orificio supra superficiem vtriusque hæmisphærij: Id quod fingimus contingere debere illo globo tormentario, idem suspicandum futurum in vnaquaque luminis atomo. &c.

His positis, censeo lumen solis quod in terram incidit, postquam in Cometas influxit, illosque illustravit, impræguatumque fuit exhalationibus in atomos divisis, ex stellis illis fumantibus emissis, ab his naturaliter posse vastari segetes & fructus, aquas inquinari, pestem exoriri, plurimosque funestos morbos, hactenus Medicis ignotos mediantibus venenat inquinamentis & corpusculis heterogeneis, exhalationibusqur à Cometa emissis, quas lumen Solis repercussum repellit & inferius in terram depellit.

Revera invisibiles illæ atomi exhalationum Cometæ, quas radii Solis reflexi in terram devolvunt, corpora nostra dissolvere valent, non secus ac aquæ fortes mineralia, fixare aptæ sunt humidum nostrum radicale, sicuti vapor plumbi liquefacti densat Mercurium; coagulare sanguinem, non aliter ac venenum viperæ &c. ac morbos vlceráque inducere, de quibus eleganter Paracelsus.

Multi Cometæ, ait Seneca, aciem oculorum nostrorum effugiunt, quia intra radios Solis immersi sunt. Ac sane refert Possidonius vnum aliquando con-

do conspicuum fuisse durante Solis eclipsi, *Multi Cometæ visum nostrum effugiunt quoad obscurantur radiis Solis, quo deficiente quendam Cometam apparuisse quem Sol vicinus obtexerat, Possidonius tradit*, Iure ergo assignare liceat materiæ exhalationum Cometarum causam morborum epidemiorum, per certa tempora funestarum: Ideoque, referente Plutarcho in vita Coriolani sub finem, Hippocrates (quem eorum causæ latebant & remedia) Deum solum authorem & causam immediatum eorum constituebat.

Vt manifestum fiat quomodo Solis radii reflexi à Cometis vehicula sunt, et ad nos convehunt subtilissimas atomos exhalationum à crinitis istiusmodi Astris emissorum, inspiciantur radij Solis per fenestram cubiculi subingressi quomodo commovent & sursum efferunt myriades atomorum, varie in aëre congredientium, coeuntium, ascendentium &c.

Eodem modo si simplex vitriolum, nequidem dealbatum per calcinationem ad Solis radios factam, tritum & inspersum linteo cruento; vel etiam eodem linteo madefacto dissolutione vitrioli, à lumine abripiuntur, & quoquoversum deferuntur atomi vitrioli refrigerantes ad vulneratam partem, quo imbuuntur atque illico ardorem compescunt. Ex opposito ægro ardorem intolerandum conciliant, si incalescat aqua illa vitriolata cui immersum fuit cruentum linteum.

En Auditores, quo pacto Lux vehiculum est necessarium pulveris sympatethici, cuius effectus ea tantum ratione admirationem parit, quod è distanti vitriolum actionem suam exserit, quamobrem ignari id genus remedij tenuunt, quia non percipiunt illius agendi rationem.

Solum id superest, vt Medicos & Chirurgos horter, peritos & charitatis animo donatos, sedulo incumbant examini accidentium omnium Symptomatum morborum & vlcerum extraordinariorum: Imo crebro aperiant cadavera, vt quamprimum in apertum veniat indoles morbi contagiosi & epidemij, & sedulo inquirant nova & specifica remedia ad citam ægrorum sanationem, & præservationem à morbis illorum qui sanitate fruuntur.

Observatio III.

Epistola D. Royerij Chirurgi, Serenissimi Principis Condæi.

Continens Observationes.

Circa curationem Aneurismatis.

EXhibita mihi fuit vltima Ephemeris, & in ea dissertatio D. Morellij de Aneurismate: Existimo ipsum suppositam voluisse & notam illius na-

turam necnon quam generationem habeat, quandoquidem nullam illius tradit definitionem, satisque illi est modum afferre illa curandi juxta experimenta ab ipso facta: Ego vero censeo, *Aneurisma esse Tumorem mollem, tactui cedentem, sanguine refertum, ortum ab incisione, ruptione, aut saltem dilatatione tunicarum arteriæ.*

Non dubito illorum sæpe numero susceptam fuisse curationem per suppurantia & resolventia, at ejusmodi praxis ab illis solummodo tentata est quibus omnino ignota fuit tumoris indoles, quandoquidem æque incapax est suppurationis atque resolutionis: Id quod illis non difficulter perspicuum fuisset, examine facto num insideret arteriæ ejusmodi ex quo exsurgere posset aneurisma: Num pulsatio, quæ semper deprehenditur in minoribus, manifesta esset, num aliquando non perciperetur compressione à digitis facta, illico motu redeunte: Num cuti suus conservaretur color naturalis, ac tandem Num illo compresso murmur quoddam in fundo tumoris obaudiretur, id quod tantummodo contigit quando foramen est exiguum.

En, vt iudico, signa quæ comitari solent exigua Aneurismata: in majoribus enim, hoc est illis quæ magnitudinem insignem adepta sunt, pulsatio nulla observatur: cum vero ejusmodi statum attigerunt, vel occuparunt arteriarum truncos, periculi tunc plena est operatio.

Rationem curandi Aneurismata quod spectat (sicuti ab illo proponitur) per solam adpositionem spleniorum & ligaturarum, tantum abest vt mihi dubia sit, quin potius exemplis illam confirmare animus sit, Anno enim 1665. cum Pontæsiæ adessem, ad me adducta est puella rustica, annos XIII. vel XIV. nata, cui divisa fuerat arteria in flexura cubiti per venæ sectionem, ante duodecim aut quindecim dies: Re explorata, animadverti supra arteriæ locum tumorem avellanæ magnitudine, cum pulsatione: Non dubius num tumor ille esset Aneurisma, in animum induxi meum, cum adhuc recens esset affectus, curationem posse adhuc admittere ope ligaturæ & fasciarum: Admotum ergo à me fuit splenium decies aut duodecies complicatum, inserta lamella ferri albi latitudinis nummi semi coronati argentei: His supperaddidi aliud splenium ejusdem crassitudinis, sed paulo latius; atque porro tertium adhuc latius prioribus: Deinceps admovi fasciam à Dom. Fournerio *Rhombus ad medium membrum* dictam, vulgo vsurpatam post venæ sectionem in brachio, sed hoc discrimine, quod adeo valida fuerit constrictio, vt postridie totum brachium intumuerit: Veritus vero gravius quid ipso malo, cui medelam adhibere instituerant, laxiorem paulo feci ligaturam, digitis fortiter splenia comprimens; interim contentus totis octodecim aut viginti diebus inflammationi obviam ire: Exacto eo tempore ligaturam solvi, splenia removi; cumque nulla tumoris vestigia animadverterem, at contra cutem ibidem

dem

dem depressam, fasciam minus arcta vsus sum, ac rusticam ad lares suos remisi.

Quoad Operationem, quæ mediante incisione fit, nequaquam dubito quin institui possit in axillari ligatura supra illius bifurcationem facta, quādoquidem mihi compertum est partem ideo atrophia non corripi, ac sanguinem alias sibi parare vias irrigaturum vniversum humerum.

Cæterum, mirum ne sit si cum in vsum ducti fuere globuli è chalcantho, hæmorrhagia succedat decidua eschara: At vero id miror quod D. Morellus asserat facta ligatura, si arteria incisa fuerit, post triduum hæmorrhagiam non accidere: multum illi ars deberet si rationes addidisset, majorque illi fides adhibita fuisset &c.

Responsio ad præcedentem Epistolam

Domini BOVRDELOTII Primarij Reginæ Suecorum Medici, ac Serenissimi Principis Condæi &c.

GRatam rem mihi fecisti quod sententiam meam exquiras de ligatura Aneurismatis: Verba facientem ea de re alias mē audivisti, ac benignas aures præbuisti mihi differenti cum D. Langrostio avunculo tuo, Chirurgo peritissimo, Necnon cum D. Morrello de ejusmodi Tumore dissertationem habui, miror vero quod tam jeiune de eo conscripserit, proculdubio totus est ægrorum rebus addictus, aut forte quæ coram eo disserui animo exciderunt, quod vitium multis familiare est, quorum mens evagatur si sermo habetur de re quam rationum momentis confirmare opus fuerit, Dom. Tourberius & Pimprenelle omnibus cæteris in enarratione palmam præripuerunt, sed posterior hic præ aliis, fasciarum adhibendarum non ignarus: Non levem vero peritiam per experimentum in memet ipso factam mihi comparavi.

Incisa mihi fuit arteria in flexura brachii dextri, qua sub vena mediana decurrit, quanquam à me monitus fuisset Chirurgus ibi loci pulsare arteriam; Vbi animadverti sanguinem cū ejaculari ad singulas pulsationes, plurima splenia adponi curavi, ac longa quiete vsus sum; cutis prompte coaluit, ac cicatrix exterior cito genita est, interim ad aliquod temporis spatium tuberculum quoddam eminebat, quod paulatim incrementum habuit, irritis quibusque remediis.

Densissima splenia, aquis stypticis imbuta, opem nullam afferebant, cujus rei ratio paulo post mihi innotuit; aquæ vis quinque integumenta pervadere nequit: Non hic instituenda est pugna qualitatis cujuspiam in aliam, exempli gratia, non agitur de calefactione partis refrigeratæ vel confirmatione emollitæ aut relaxatæ, Obuitendum est conatui arteriæ,

ſingulis momentis ab interioribus ad exteriores vulneris oras impellent: quod ideo amplius hiat, ac deinceps ſanguini arterioſo patentiorem viam facit, foramen ingreſſuro: Si id foramen clauſum ope ſpleniorum tener adnitaris, hæc contingunt, à ſpleniis exporrectum brachium quidem con ſtringitur; hoc vero flexo illa laxantur, atque intra horæ quartam partem arteriæ foramen amplius fit, hiat vero niſi amplius conſtringatur.

Sin arctiſſima inſtituatur Ligatura ad coarctationem arteriæ, omnes brachii venæ, quæ per ſuperficiem oberrant, quaſi ſtrangulantur, brachium & manus primo rubent, poſtea liveſcunt, totus humerus ſtupet & frig-t, ac progreſſu temporis oboriri poteſt gangræna ſuffocato ſanguine; Adde his faſciam, & ſplenia, cum ſemper cuti, quam coſtringunt, adhærent, pruritus intolerabiles accidere, anſam arteriæ porrigentes vulnus dilatandi ſi fricanda pars aut ſcalpenda aut laxanda ſit ligatura: His omnibus ſymptomatis obviam ivi, ſtrangulationem venarum declinans, & pruritum, & viciſſitudines laxandi & conſtringendi ligaturas, in flexura brachij aut ejus longitudine faciendas; de his inferius verba facturus ſum; ſed prius quæ ſit natura Aneuriſmatis diſquiramus.

In genere Tumor eſt à ſanguine arterioſo ortus, qui aliquando contingit ab illius in vaſis ebullitione: Borbonij videre mihi contigit Matronam, Francicam Belgam, cui quinque aut ſex inerant Aneuriſmata longiuſcula; Borbonij malum in pejus abiit, Opportunius illi præſcripta fuiſſet aqua quæpiam ſtyptica quam calida & bituminoſa, ac ſolum piſces pro cibo venire debebant.

In corpore noſtro plurima Aneuriſmata interna generantur à ſanguinis æſtu: à me in corporum anatome deprehenſa ſunt, ac nominatim in Comite Caſtelli Villani, Duci Atrienſi, in quo duo corda adeſſe creditum eſt, revera duobus in locis pulſatio in pectore deprehendebatur, ac duplex cor animadverſum; alterum vero aneuriſma tantum fuit craſſiſſimum & carneum, in quo altera pulſatio percipiebatur: Hunc per ſexennium & vltra mihi Romæ videre contigit, ac demum Pariſiis prope Fanum D. Sulpicij, vbi illius ædes erant.

Intenſa vocis emiſſio Aneuriſmata aliquando parit in pectore & jugulo, à magnis enim conatibus arteria extendi poteſt & diſrumpi, Ludimagiſtrum vidi Agendici, cui nomen Granjean, hominem robuſtiſſimum, cui à conatu in elevando manu ſiniſtra campanæ piſtillo plumbea hæc & livida evaſit, varicoſis redditis cunctis venis: Eadem vis facile infertur arteriolis, cum earum extremitas ſimplici membrana conſtet, ſicuti in venis.

Vidi Equitem Digbæum, amicum intimum, egregium Philoſophum Chimiſtam, cujus præſcripta medica curioſa, typis mandata Pariſiis, à Treſelio mihi dicata fuere; Exortæ illi fuere venæ & arteriæ variciformes in tibiis

in tibiis cum pedum impulsu conaretur infringere fores septi ferarum, quibus Rex Angliæ adstabat, quo cum venatum ibat: Forte contigit in eo occursu vt tunica arteriarum media crepuerit, ipsa autem arteria admodum dilatata; tunc temporis tumor longitudinem arteriæ insequitur, in extensione vim patientis.

Maxime vero frequens & decantata Aneurismatis species ea est quæ sequitur arteriæ divisionem in venæ sectione: Ego vero illud pro compertum habeo ejusmodi Tumorem in arteria non consistere: Generationem habet ab impulsu sanguinis ex arteria prodeuntis, Res sic accidit.

Chirurgus erroris conscius, ac vbi se arteriam offendisse agnoscit, strictam instituit ligaturam in eo cuius læsit arteriam, spleniū albumine ovorum madefacit, illique addito nummo argenteo robur addit, quo pacto quinque integumenta paucarum horarum intervallo coalescunt & consolidantur; tunc temporis ambæ vulneris, arteriæ inflicti, oræ, à pulsatione assidua verberatæ, neque coalescere possunt neque consolidari eadem celeritate, cum præterea nervosa sit illius canalis substantia, tendinosa, imo quibusdam in locis fere cartilaginea, alba & dura: sanguis per id vulnus ejaculatus, exiguum cavat foramen in membranis, vel aliis partibus vicinis; omnes enim nostri corporis partes simul colligantur, quæ vbi earum instituenda dissectio lacerandæ sunt: fovea interna in exteriori parte eminentiam vel tuberculum facit, quod semper augmentum capessit, atque diducitur à continuo motu & affluxu sanguinis eiusque copia, at præsertim cum vulnus magis abscedit, & sanguis extra locum natalem compellitur, generantur quædam fibræ, quæ invicem coalescunt, atque contextum quendam avis nido non absimilem faciunt, alio tegmine coopertum, carnem spongiosam & lienis parenchyma referentem, cujus extima pars durior & siccior est quam interior: hæc perpetuo contingunt in corpore humano, cujus partes illæ quæ vim patiuntur continuo ampliores evadunt, id quod comprobant peditum tabellariorum pedes, & manus artificium coactilitii operis.

Tumor ergo iste cystin nanciscitur ex carne spongiosa & ex fibris conflata: quamdiu exiguus est, vi impellitur sanguis, eius enim impulsus vehemens est, cystidis fundum percutiens, at cum ad magnitudinem insignem pervenit, obtunditur impulsionis impetus, eo quod stagnum trajiciendum sit: Sanguinem illum in arteriam repellere licet, qui in reditu murmur obscurum edit.

Perpensa ergo Tumoris natura, non video cui vsui esse queant resolventia & suppurantia medicamenta: à posterioribus his potest perforari cutis, dum molliorem eam efficiunt: at vero hæc cutis vicem gerit fasciæ contentivæ & indolentis, non parum hic necessariæ:

Dilucidatio generationis istius Tumoris inutilitatem arguit plurimarum

futilium quæstionum: Iuilletius, vir admodum curiosus negat arteriam duplici tunica constare, asserens vnica illam donatam esse, quæ dividi possit in viginti & plures pelliculas: Corpus arteriæ solidæ admodum texturæ est, vixque perrumpitur: Cystim tumoris Aneurismatodis quod attinet, conculcata & coacta videtur ad modum lanæ, vel pilorum ex quibus galeri conficiuntur: Multum temporis mihi concessum est vt meditatri mihi licuerit modum generationis Aneurismatis illiusque augmenti.

Id quo affectus fui magnitudinem attigit ovi junioris gallinæ, Curationem obtinui intra anni spatium, tumor in dies minuebatur, ad plicato scuto rotundo, cuius lora non procul à cubito, supra & infra, ducta cohibebantur ope fibulæ clavi: Lora prædicta, exiguis foraminibus pertusa, ad constrictionis vel relaxationis facilitatem, vacuum spatium concedebant redeunti sanguini, ad cor emisso per venas, tanquam infra ponticulum: Scutum profunde arteriam contingebat, paucam superficiem occupans, exiguumque pruritum inducens, cui obviam ibam scutum immergendo aquæ sale imbutæ, in qua alumen vstum dissolutum fuerat.

Non est metuenda arctior arteriæ constrictio, cuius ambo parietes, nunquam ad vnitatem redeunt, neque coalescunt quamdiu persistiterit tumor, hiatus semper remanet, vel via ab arteria ad tumorem: Sed si contigeret à vehementiori scuti compressione corpus arteriæ ibi loci conglutinari, ideoque sanguini arterioso in humero excursum solitum prohiberi, nihil tamen inde periculi immineret, distributio enim sanguinis nihilominus æqualiter fieret.

Adeo insignis est ramorum arteriarum per brachium disseminatorum, maioris officio fungentium, vt exiguo temporis spatio copia sanguinis arteriosi, ejusque impulsio, dum diducuntur & ampliores illæ fiunt, in alia vasa viam sibi faciat ab absolvendam circulationem, imo natura, necessitate vrgente, alias arteriolas generare potest, vel minores ampliare, antea visum effugientes & propemodum capillares, quæ in amplitudinem extenduntur.

Id porro cuivis obvium est in iis quibus Lupiæ & Nattæ innascuntur insignes, sive in collo sive aliis in partibus, omnes nam illæ præditæ sunt venis & arteriis, ad illarum subsistentiam & augmentum necessariis.

In ægris, qui peritum medium nacti sunt, & jacturam, vel diminutionem substantiæ hepatis alteriusve visceris passi sunt, illæ inquam jacturæ reparabiles sunt, id quod Tractatu singulari ostensurus sum: Neoterismus ille, aut nova regeneratio partium, aperte ostendit insignem industriam & fœcunditatem à Natura inditam corporibus viventibus, cujus ope distinguntur à machinis artificialilibus, quæ quotidie imminutionem patiuntur.

Si

Si quis à me quæſierit, quo tandem abit id tegmen ſeu contextus, ſanguinem Aneuriſmatis continens, ſi quando hoc omnino ſanari contigerit, ac pars ad eundem omnino ſtatum redierit quem obtinebat ante inflictum vulnus? Reſpondeo id evaneſcere, tanquam ſpongiam vi compreſſionis à ſcuto factæ, id quod inde exprimitur influere in arterias; interim venulas quaſdam & arteriolas, quæ ſubſtantiam illius irrepſerant, non ſecus ac contingit in Nattaratione conſtrictionis, nullam percipere ſanguinis diſtributionem, adeo vt cyſtidis ſubſtantia nullum amplius alimentum admittens areſcat & diſſipetur.

Idem aliis in caſibus obſervare eſt, ac nominatim in vulneribus magnum ſpatium occupantibus, ob carnes ſpongioſas & tumidas illis adnatas, quibus plurima penicilla & turundæ indebantur, nihilominus cicatrix adeo exigua remanet vt vix poſtea veſtigia ſuperſint.

Inſignis vero illa tumorum reſolutio & diſſipatio admodum conſpicua eſt in iis qui hæmorrhoides paſſi ſunt, *Quibus podex dehiſcebat tanquam crude bovis*, Pars illa, quæ in immenſum aucta fuerat, & pondere grauis admodum erat, tandem ſubſidet, ac ad ſitum naturalem redit, reſolutione facta, ſedata fluxione & intemperie correcta.

Brachium, qua parte tumor enatus fuerat, nulla illius gerit in...e veſtigia: Duorum annorum ſpatio in arteriæ totius corpore ſuperſtes fuit ſenſus, circa vulneris locum, quaſi conſtrictionis à ſpira, & cicatricis: Duritiem nunquam ceſſuram credidi, arteria enim ſubſtantiam obtinet nerveam & ſolidam, attamen diſſipatio omnimoda conſequuta eſt, ne ſuperſtite quidem cicatrice; In flexura brachij à ſcuto effícta erat fovea, at intra trium aut quatuor menſium ſpatium oppleta illa fuit, exiſtimo arteriolas & venulas humeri, quæ vices ſupplebant arteriæ læſæ, de qua verba feci, & in amplitudinem diductæ erant, coarctatas fuiſſe & in nihilum redactas, conceſſo meatu ſanguini arterioſo per canalem ſolitum, inſigni arteriæ trunco aperto manente & libero.

Hoc loco elegans quid obſervatione dignum occurrit, Dom. Mery, Chirurgus Vatahenſis, ſexcentis officiis in Noſodochio Hoſtel Dieu, Pariſienſis inſignis, qui innumeras obſervationes curioſas colligit, ſignificavit mihi arteriolas, quæ ſibi mutuo & proxime incumbunt, coniungi & inoſculari per anaſtomoſes; nec ſecus eſſe de venis, id quod in brachio manifeſte conſpicuum eſt.

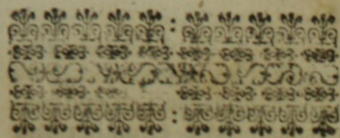
Egregia eſt iſta obſervatio; at ille conſequentiam, falſam tamen, inde deducit, arterias per anaſtomoſes cum venis non coniungi, ſed tantum eo modo conjungi arterias cum arteriis, venas cum venis: Contrarium illi oſtendere, ſi admiſerit, paratus ſum: Oſtenſurus illi ſum arterias ſatis inſignes, eaſque vibrantes, ſanguinem contentum omnem in venam non pulſantem effundentes: Venæ illæ & arteriæ, de quibus agit, quæ cum

cum aliis venis & arteriis inosculantur, in idem [illegible] concurrunt, imo vnica aliquando duarum officio, vrgente necessitate fungitur, cujus rei elegans hæc est demonstratio.

Serenissimus Princeps Condæus catapulæ ictu læsus fuit in expeditione Hollandica, prætervectus Tolusium, glans plumbea læserat arteriam quæ pulsationem efficit in brachio dextro, incisiones in vulnere factæ, & cicatrix relicta dictam arteriam strangulaverunt, adeo vt sanguini necesse fuerit aliam sibi viam parare, ac novum cursum instituere: ab illo intumuit inibi arteria tribus digitis inferius sita juxta cubitum, quæ ad tantam amplitudinem pervenit, vt conspicua sit illius pulsatio, quo in loco exploratur pulsus si valetudine infirma fuerit Serenissimus Princeps.

Hanc in rem multæ mihi suppetunt Observationes, quæ speciatim tractari desiderant; hic vero Tractatus sat amplus est: Nihil responsurus sum ad id quod affertur de consolidatione arteriæ ligatæ: Asserit D. Morellus paucissimorum dierum spatio illam perfici, abnuere nolo, sed si scuti ope sanatio obtineri queat, quis adeo amens vt permittat longa facta incisione aperiri sibi brachium? arterium à carne liberari, illam constringi, atque cuncta prolixæ Chirurgia ope, dolorificæ, per quam æger in spatmi periculum conjicitur, hæmorrhagiæ, ac tandem mortis? Satius est ad scutum confugisse, quod auxilium nunquam inane est: Ac forte ij quos jactitant vti escharoticis lenioribus & securioribus cæteris, ex industria in vsum ducunt clam adstringentia, & fascias comprimentes: Atque hæc est sententia nostri Conventus &c.

ZODIACI MEDICO GALLICI, SIVE

Recens in Re Medica & Naturali Exploratorum.
APRILIS Anni 1681.

OBSERVATIO PRIMA.

D. DE ROY Saverdunensis, Chirurgi Anatomici.

SIVE DISSERTATIO.

De Natura Liquorum in corpore humano contentorum.

ULTIMO conventu de liquoribus in genere verba feci; Ideæ ergo à me propositæ insistens initium à chylo ducendam est, cujus naturam singularem exploraturus sum.

Cum in animo non sit prolixa verborum serie aures fatigare, quicquid hac de re dicturus sum quatuor capitibus præcipuis complectar, quæ strictim explanaturus sum.

Primum illius essentiam explicaturum est.

Secundum quæstionem ventilaturum est, Num verum sit chylum principium esse materiale cæterorum omnium Liquorum corporis nostri?

Tertium designabit quomodo substantia, specie tenus homogenea, in se materias adeo discrepantes concludere possit.

Quartum eius proprietates traditurum est.

Quoad primum, dico Chylum nihil aliud esse quam alimenta ipsa, quæ post quam levem quandam præparationem subiere in ore, ac demum in ventriculum detrusa sunt, per quandam concoctionis speciem dividuntur, dissolvuntur ac in speciem minutalis conciduntur, per omnimodam dissolutionem vinculorum quorum ope illorum partes intime & sine tumultu conjungebantur invicem.

Missam hic facturus sum speciem motus per quam in hanc partem detruduntur, nec non dissolventia per quæ à se invicem abscedunt; hæc enim si attingerem, multa præterea adducenda essent in medium ad rem meam non facientia, satis sit dixisse, postquam partes alimentorum disgregatæ fuere ope fermenti illi vsui dicati, liquidas illas & fluxiles evadere vsque eo vt ad pylori regionem vergant, successive in intestina illabantur, ac tandem per cribrum trajiciantur, hoc est, foramina quibus eorum tunicæ scatent, quæ plurimi credunt nihil aliud esse quam orificia vasorum lacteorum.

Quandoquidem ope fermentationum & filtrationum partes heterogeneæ à corporibus optime segregantur, eæ quas modo adduxi omnino chyli depurationi necessariæ erant, hoc est, separationi partium crassiorum commixtarum partibus illius homogeneis, quarum ratione se nobis exhibebat consistentiæ lutosæ quamdiu præparabatur, superveniente autem dicta præpartione, ac postquam venas lacteas subiit, à nobis conspicitur forma & consistentia lactis.

Tradita jam rudi hac Chyli imagine, quæ tamen quadantenus satisfecit illorũ curiositati qui de hac materia hactenus aliquid tradiderunt, alienum fore videtur vlterius in illius naturam inquirere, At cum à me constitutum sit hunc liquorem originem præbere cæteris omnibus fluidis substantiis quæ in corporibus nostris occurunt, opportunum erit inquirere num hæc propositio fundamento aliquo innitatur.

In dubium forte res revocari posset si in hominis corpore canales adessent & receptacula diversimode constructa, nec interrupta, ad distributionem & ad præparationem alimenti, sed cum nulla reperiantur quæ non conveniant inter se continuitate, structura & vsibus, hoc est, quorum dispositiones non in eundem conspirent finem, hoc certũ est cum alimentũ adeptum est naturã chyli depurati, id transire in verã sanguinis materiã ac proinde cæterorum omnium liquorum qui ex illius depuratione exsurgunt, quibus ea de causa fecundatiorũ aut dependentiũ nomen imposui.

At porro hoc concedendum est non adeo facile esse colligere, quomodo materia, quæ nobis gustui, visui uniformis apparet, in sua compositione includere possit substantias adeo alienas tum colore, tum dul-

cedine ac consistentia, cujusmodi sunt bilis, succus parcereaticus, vrina &c.

Ad extricandam hanc difficultatem penitius res perpendenda esset, ac memoriæ mandandum, juxta tenorem doctrinæ Dom. de Blegny, alimentorum compositionem subingredi, ac proinde sanguinis inde exorientis, quinque diversas corporum elementariorum species, quas ipse comprehendit nominibus terrestrium aut alkalinorum, acidorum, liquidorum, æthereorum & igneorum.

Quæ corpuscula quandoquidem in ventriculo aliam mutationem subire non valent quam divisionem necessariam quo in vasa deferri queant, chyli & sanguinis natura alibi non quærenda quam in complexu & cohæsione dictorum principiorum; ac in prædictis liquoribus adeo commixtorum & confusorum, vt à sensibus nostris nequaquam distingui valeant, priusquam à se invicem extricata fuerint ope naturalis cujusdam Chymiæ, hoc est, post eorundem factam analysin, quærendam in filtris, sanguinis depurationi dicatis.

Sed vt redeam ad proprietates ex congerie illa emergentes, hoc est, quæ in chylo deprehendi possunt, in vniversa sua massa considerato, dico illum esse album, liquidum, dulcem nonnihil crassum: Album quidem, quia partes crassiores alimentorum ab eo separatæ fuere, ac ad crassa intestina amandatæ; eæ vero ex quibus componitur, constructionem quandam & modificationem acceperunt, propter quas lucis radij in eas incidentes reflectuntur, (vt ait Cartesius) modo idoneo qui in causa sit vt percipiamus vel deprehendamus qualitatem aut, quod in idem recidit, accidens Albedinis nomine donatum.

Dulcem autem, quia particulæ ex quibus constituitur, quantitatem proportione quadam dimensam acceperunt, cujusmodi deprehenditur in fructibus maturis, quibus justa accedit modificatio, dissipata à parte acidi & humidi in illis exuperantis; atque additione corpusculorum æthereorum & aëreorum quæ Sol in eorum substantiam infundit.

Liquidum, paucis, eo quod plurima corpuscula aquea eius compositionem ingrediuntur.

Nonnihil crassum, quia præter liquida, quæ illius partem constituunt, multæ etiamnum adsunt particulæ solidæ, exempli gratia, terrestria corpora illum componentia.

OBSERVATIO II.

D. SAVLSEII, Academiæ recens Exploratorum Socij, Chirurgi Iurati &c.

Hernia vterina graviditatis tantum tempore manifesta, tandem lethalis.

VXor Pistoris Bagnusiensis, à quadrimestri gravida, ex casu graviter læsa ad vmbilicum, quia impegit venter in stipitem ligneum quadratum: non diu post animadvertit tumorem Nattam referentem, paulatim incrementum suscipientem, partus tempore magnitudinem pugni adeptum, sed à lochiorum fluxu decrescentem, quamobrem minus terrificus fuit ægræ, cum à partu omnino disparuerit.

Sed accedente altera graviditate, exacto biennio, admodum territa fuit, num primis diebus emersit idem tumor, qui deinceps adeo auctus est, vt tempore partus in magnitudinem capitis infantis increverit; Sed iterum excussus est illi timor, eo quod denuo post partum nulla sui vestigia exhibuerit: Accidit tamen vt initio tertiæ impraegnationis, quæ sesqui biennio circiter à secunda contigit, iterum exortus, circa non imensis finem pedalem altitudinem excederet, ac in circumferentia, vt minimum, ad basin (quæ totam regionem hypogastricam occupat, ac vmbilicalis maximam partem) binos pedes.

Porrò accedente partus tempore, illius comites dolores experta est, qui etsi vehementes, & crebrius vrgerent ad id tantum temporis momentũ exporrecti sunt quo aquæ effluere cœperunt, illico enim ab illarũ exitu maxima copia erupit sanguis, quæ quanquam insignis, non potuit tamen orificium interius vteri reserare quo concederetur transitus capiti infantis, etsi multum jam progressi, ratione indebitæ magnitudinis.

Eapropter ægræ consanguinei meum auxilium imploravere; Sed cum in eo statu versaretur qui omne respueret; cum præterea indubia adessent indicia fœtus mortui, omnisque mihi præscinderetur spes alterutrum, matrem scilicet aut infantem servandi, assidentibus palam feci inique me acturum si manum crudelem operi admovendo matris interitum accelerarem: hoc vero in casu satius mihi fore si obtemperarem mandato D. Thomæ, quo mulierem in graviditate morientem, immediate ab animæ exitu dissecandam præcipit, Id quod paulo post à me præstitum, atque sequentia vt adnotarem occasionem præbuit.

Incisis partibus continentibus imi ventris, latere sinistro, atque eo in loco aperto vtero: illico prodiit materia nigra, fœtida & purulenta pintæ

vnius menſura, poſtmodum detecto fœtu, obſervari ipſum in cavitate vteri duplicatum eſſe, adeo tamen vt ab ipſo formaretur totus ille tumor exterior pro Natta habitus, cujus nates partem magis eminentem referebant.

At vero nihil me magis in admirationem pertraxit quam magnitudo, ad quam pervenerat præ hac partis illius extenſione, eo enim exempto ex vtero, & dimenſo, numerati in illius altitudine viginti ſex pollices, donato craſſitie ad hujus proportionem, etſi ab aliquot diebus mortuum eſſet colligerem, eo quod epidermis excoriata eſſet, ſecundina autem adeo corrupta & putrida, vt putredo iam ſerpſiſſet ad vſque vteri partem cui annexa erat.

Cæterum, quandoquidem nunquam cuiquam dubium fuit quin membranoſę partes, ex accidenti, vltra dimenſionem naturalem præter modum extendi queant, nullus admirationi locus ſubeſt in hac muliere vterum extraordinariam hanc dilatationem paſſum eſſe, nulla ſubſequuta fibrarum ſenſibile diviſione, Sed non ſecus ac partes continentes naturaliter contentas in officio & ſitu continent, adeo vt nullam ex illis evagari omnino ſinant, quamdiu nulla acceſſerit vis externa, ita certum eſt ab vtero, ſimili in caſu, non potuiſſe induci tumorem peculiari modo circumſcriptum, quo tempore læſio contigit, niſi quæpiam partium continentium propriarum, aut ſaltem peculiariter peritonæum, quoad propriam ſuam ſtructuram divulſum fuiſſet, ac eo modo vtero conceſſiſſe ſpatium ad quod vltra ſtatutos limites deferretur, hoc eſt, penetraret locum iſtius dilacerationis.

Suppoſita autem hac circumſtantia, facile eſt cæteras quas hæc hiſtoria continet explicare, quandoquidem extra ordinem naturæ non accidit quod peritonæi diviſio (quæ proculdubio initio exigua admodum fuit) augmentum aliquod ſuſceperit in priore graviditate, majus in ſecunda, ac tandem inſigne in tertia; quandoquidem in ſingulis impręgnationibus circumferentia illius diviſionis ab vtero ſemper occupata fuit, qui extenſionem vlteriorem ab augmento fœtus admittere non potuit quin, eodem tempore amplius dilataverit circulum membraneum quo tunc cingebatur: Itidem ſtatuere licet tertium fœtum eo majus incrementum capeſſere deluiſſe, quod tunc temporis hiatus peritonæi admodum inſignis eſſet, ſiquidem vtero nullum amplius occurrebat ad extenſionem ampliorem impedimentum: Atque hinc proculdubio deducenda cauſa obitus fœtus, ob ruptionem inevitabilem fibrarum ſecundinam componentium, ac proinde illarum quæ ſitæ erant in parte vteri contigua cui adnectebatur: his adde hæmorrhagiam vterinam ſupervenientem, & ſymptomata varia partum impedientia, nulli remedio locum concedentia, mortis cauſam immediatam.

Observatio III.

Dom. CLERICI Medici Compendiensis.

Puella sine cerebro nata.

NOb. mulier viginti septem circiter annos nata, viro plusquam sexagenario desponsata, sed generoso & robusto, paulo post matrimonium gravida facta est: circa sextum imprægnationis mensem variolis fœdata fuit, vbertim erumpentibus, cum febre continua intensa, maligna: Quindecim dierum spatio his omnibus defuncta est, quibus exactis pustulæ iterum diversis in corporis partibus erumpunt, repetitisque vicibus, sed citra graviora accidentia: Vbi tandem perfectam adepta est valetudinem ac fœtus ad maturitatem venit, puellam feliciter enixa est, quæ in lucem exiit sine ploratu, mammam non sugens, tantum lacte sustentata, pauculo vino & sacharo per quinque dies.

Alphonia illa perpetua, motus & sensus privatio in toto corpore, sed præsertim tumor capiti ab ortu innatus, consistentiæ flaccidæ & fluidæ circa suturam coronalem, quæ hiare videbatur, Hæc inquam omnia nobis cupiditatem dederunt vlterius in causas ab obitu inquirendas: Id quod sedulo à nobis præstitutum.

In tota cranij capacitate nihil præter aquam limpidam deprehendere licuit, omnino adimplentem membranas, nullo præsente cerebro aut substantia solida: Ejusmodi prodigium in admirationem summam nos pertraxit, existimatumque rem adeo novam & extraordinariam celandam non esse, quin potius Academiarum Doctoribus communicandam.

Quandoquidem vero innotueram Domino Vallotio, Primario Regis Medico, eruditissimo & rerum novarum curioso, historiam ad illum perscripsi: obitus autem illico sequutus responsum intercepit, atque hactenus sees silentio involuta.

Dissertatio

In præcedentem historiam.

Dom. DES-NOVES Academiæ Eruditorum Socij.

AD Phænomeni istius explicationem, si bene judico, distinctio adhibenda est vsuum cerebri in Necessarios & Vtiles: Priorum nomine illos audio per quos quædam functiones animæ absolute & ex necessitate

fiunt:

fiunt: Posteriorum autem eos per quos operationes animales perfectiores nobis adparent: Quæ geruntur circa sensum communem, rationem, memoriam, & imaginationem, ea pertinent ad vsus necessarios: Procul enim dubio si organica cerebri dispositio eousque immutata fuerit, vt omnino inepta evadat receptioni figurarum quas anima in eo delineat, ejusmodi obitura operationes, ipsa nunquam idonea futura est edendis effectibus inde oriundis.

Itidem id quod geritur circa filtrationem & distributionem spiritus in exemplum venire debet vsuum vtilitatem tantum præbentium, extra enim dubium est si cerebrum rite constitutum sit, spiritus illos subtilius filtrari ac majori copia distribui: Sicut & hoc certum est cum illius substantia ex toto aut parte consumpta est, satis esse si cæteræ partes, quæ intra cranium continentur, atque intra spinam constitutionem suam nativam servaverint, ad jugem & perennem actionum animalium motum, etiamsi tunc temporis imperfectius edantur.

Ex his duo non parvi momenti inferre mihi liceat; Primo, si cerebrum ex toto consumptum fuerit, aut quoad maximam sui partem, hominem neque ingenio neque iudicio pollere; assertionem comprobante exemplorum multitudine, quæ cuncta referre eo inutilius foret, quod ad rem præsentem nihil faciant.

Secundo (id quod maxime mihi perpendendum incumbit) cum cerebrum eo modo constitutum est, motum qui vitæ principium esse videtur nihilominus continuum esse & in sanguine & in partibus solidis, dummodo nulla immutatio contigerit in statu naturali meningum, medullæ productæ spinalis; & nervorum.

Ad rectam hujus propositionis intelligentiam, id primo adnotandum est, aërem ad animalis vitam ea tantum ratione necessarium esse, quod intra sui particulas contineat spiritum illum vniversalem, quem multi vocant Animam mundi, qui in nobis motor est, aut vt potius dicam, actionum omnium nostrarum immediatum principium.

Secundo, satis illi esse ad impulsionem sanguinis ipsum à pulmonibus admissum fuisse, atque inde in cor deferri: Ad nervos vero vt transferatur, ac vt partibus solidis motum conciliet, ex necessitate depurari debere, hoc est segregaria corpusculis elementaribus, sanguineam massam constituentibus, alias futurum vt agitatio necessario impetu destituere-tur.

Tertio, cerebrum nonnihil conferre illi depurationi, quia illius substantia cineritia & corticalis glandulosa est, at multuo perfectius illam obiri in glandulis piæ matris, sicuti id sæpius à me demonstratum est in Academia nostra, atque data occasione id ipsum ostensurus sum.

Quarta tandem, partes illius spiritus, postquam filtratæ fuere per prædictum

dictam membranam, deinceps cohiberi & colligi à dura meninge, quæ eapropter condita est lenissima & compactissima, vnde circulatiæ intra duas dictas membranas occasionem nanciscuntur subeundi orificia nervorum, inde deferendæ in singulas corporis partes, per quas hæ obtinent facultatem motricem, vitæ præcipuum fundamentum.

Ex his enim suppositionibus inferendum est spiritus animales, non concurrente cerebro, sat perfecte filtrari posse, sufficienti copia distribui ad subsistentiam animalis viventis; medullam autem spinalem, & medullam elongatam, quæ proprie nihil aliud est quam illius productio, multo majoris esse momenti quam cerebrum, si scilicet solummodo vita spectetur.

Prior harum circumstantiarum sufficienter comprobatur à re ipsa quam explanandam suscepi, adeo vt necesse non sit huc afferre exempla quæ apud authores prostant: Posterior autem confirmationem accipit à quibusdam observationibus, nequaquam curiositatis causa prætermittendis.

1. Si pluribus mallei ictibus concutiatur caput bovis, variisque in locis, non tamen vita privatur; à minori vero atque vnico vertici inflicto, illi scilicet loco in quo spinalis medulla intra cerebellum elongari incipit, productiones suas ad cerebrum vsque delatura, illi animali illico necem infert.

2. Vnico virgulæ ictu eodem loco equus percussus, adeo percellitur & stupescit, vt vix progredi valeat, imo vix stare.

3. Si pede collum felis vel levissime comprimatur, atque cohibendi tantum causa, eodem tempore retrahatur cauda, multo citius & certius interficitur quam si mille ictibus caput contusum fuisset.

4. Cani, vel feli, abstrahi potest cranium, imo plurima demi cerebri substantiæ portio absque vitæ jactura; ablata autem vel tantilla medullæ spinalis portione, illico & sine spe concidit.

5. Tandem coqui, qui citra laborem & cito grandiores pisces interimere volunt, sola spinæ levi contorsione vita illos privant.

His perpensis, ex mea sententia cerebrum dicti infantis consumptum fuit à vi succorum, acrimoniam quampiam adeptorum, quo tempore mater variolis laboravit; quæ acrimonia quod satis non habuerit activitatis vt vitiare voluerit duram & piam meninges, nervos & spinalem medullam, neque medullam productam, quæ ejus partem constituit, hinc factum vt vita & augmento frui in vtero matris potuerit: imo credibile est vitam vlterius produci potuisse nisi flacciditas & marcor accessissent.

Aquas autem in cranio collectas & conclusas quod attinet, censendum est illas ortum habuisse partim ex phlegmatis secessu & spirituum depu-

ratione

ratione, partim ex solutione continui quæ vasis accidit lymphaticis quo tempore consumptio cerebri contigit: quibus addere liceat humectationem ab ipsis inductam partibus à me dictis, marcorem prohibuisse, atque citiorem exsiccationem.

OBSERVATIO IV.

D. FOVRNEAV Chirurgi Loudunensis.

Ilei intestini insignes portiones ablatæ mulieri superstiti.

MVlier vteri procidentia laborans, nescio cujus suasu malum aurantium majus forma pessarij in vaginam intrusit, sed per incuriam cum diutius ibi illud detinuisset, nec per intervalla eduxisset vt recenti locum cederet, plurimis superfluis humiditatibus imbutum est, ibique corruptionem subiit, adeo vt ægra impatienter molestiam inde enatam ad tempus tulerit, sed tandem maximis adhibitis conatibus ad id extra pellendam, herniam inde completam contraxerit, cum strangulatu.

Dolor recentem hanc ægritudinem consequutus cum ægram sæpe impelleret ad manum supra tumorem deferendam, tentatura num forte partem elapsam ad interiora valeret retrudere, illuc tantam vim humorum convocavit, atque tam vehementem inflamationem accersivit, vt cum vocatus fuissem vna cum duobus Medicis ad illi opem ferendam, mali magnitudo terrorem nobis incusserit: nec tamen prohibuerit quin, præmisso prognostico, tumorem aperuerim adhibitis præcautionibus necessariis.

Qua apertione peracta magna prima die copia profluxit materia fœtida, quam vix excepit ingens pelvis: tam vero fœtida vt vix odori ferendo pares essemus, Postridie autem portio Ilei semi-vlnæ vt minimum longitudinis, gangræna per totá longitudiné obsessa se extulit, à reliquis intestinis ex parte separata, omnino ex altera, quamobrem divisió omnimoda à me forficum ope instituenda fuit, ne quid ad interiora retruderetur quod in exitium cætera pertraheret.

Res vero vlterius perducta est, postridie portio dicti intestini, ejusdem longitudinis, obtulit se hiatui tumoris, omnino à reliquo divulsa, gangræna sicuti prior infecta, adeo vt nemini postmodum dubium fuerit affectus lethalis omnino fuerit necne, sicuti jam ante prædixeram.

Interim quum mearum esse partium crederem, lethum imminens quantum in me esset differre, vnoquoque trihorio manus medicas loco affecto admovi, vsus injectionibus detergentibus: Nec me absterruerunt ab ope-

re tria foramina à ſanie inducta, ſupra vulvam, exitum fæcibus alvinis concedentia, vel gangræna cutim inficiens, ac regionis hypogaſtricæ partem ad magnitudinem manus occupans, nam partem gangræna obſeſſam abſtuli, partim ope remediorum partim ſacrificationum.

Accuratæ deterſioni foraminum, podicis vices gerentium ſtudui, quæ cuncta adeo ad votum ſucceſſere, vt exacto bimeſtri à ſuſcepta curatione, alvi excrementa priori & naturali viæ inſiſtere inceperint, nulla alia ſuperſtite in ægra moleſtia, quam quod inſigne murmur in abdominis cavitate perciperet cum deſidere neceſſe erat; Hiatus in tumore factus, ac cæteri paulatim cicatrice obducti fuere; ægra autem vtcunque tranquilla per triennium vixit, exercitiis ſolitis incumbens: ſed poſtmodum apoplexia tacta in paralyſin incidit, quam excepit vita languida, ad mortem paulatim me inſcio illam deducens; quamobrem ſpe excidi cognoſcendi qua ſagaci induſtria Natura adeo inſignem vaſtationem inſtaurare potuerit.

Observationes

In præcedentem hiſtoriam.

Hiſtoria hæc, cujus circumſtantiæ fere fidem excedunt, quam authoris obitus incertam reddit, veriſimilitudinem tamen obtinet ex ipſius autographo, cui præterea aſſenſum præbet, teſtimoniumque perhibet Dom. Fourneau filius, Pharmacopœus Regius Pariſienſis: Minus forte dubia evadet hiſtoria, quanquam omnino extraordinaria & ſtuporem pariens, ſi ad ea animus advertatur quæ in ſequentibus Ephemeridibus tradenda ſunt de totali inteſtinorum ſectione, in quodam qui adhuc eſt in vivis, huius Vrbis adhuc incola.

Alibi à me traditum Inteſtina præciſa, vel ſolutionem continui paſſa, non coaleſcere, ſive rotundæ figuræ illa fuerit, vel tranſverſim inflicta, vel cum deperditione ſubſtantiæ, attamen ejuſmodi ſolutiones aliquando reparabiles eſſe, cum loca, quibus acciderunt, coniungi poſſint, adpoſitione facta ad alias partes, quæ mediante hac conjunctione ſupplent defectum ſubſtantiæ amiſſæ.

Confirmationem accepit doctrina hæc à D. à Parco, Chirurgo ordinario Domus invalidorum, qui diſſecans bina cadavera, quibus cicatrices inerant in imo ventre, obſervavit dictas cicatrices ad inteſtina ipſa pertingere, peritonæo adhærentia & muſculis abdominis, qua parte inflictum vulnus fuerat.

Ex prædictis obſervationibus, quoad rem præſentem, colligere licebat minus

minus rationi consonum esse ambas extremitates intestinorum, vage errantes per cavitatem ventris ægræ, coadunari potuisse modo idoneo qui effingere potuerit canalem eadem continuitate donatum quam ante obtinebat, sed saltem contigisse vt oræ vtrinque proximæ factæ sint, adeo vt mediantibus membranis mesenterij, peritonæi, ac forte epiploi, inter illorum orificia formata sit cavitas circularis, idonea excipiendis fæcibus ex portione superiori intestinorum, quas postea infuderit in inferiorem absque vlla effusione, ea propemodum ratione qua res accidit circa Coecum intestinum, atque inde verisimiliter deducenda ratio est murmuris percepti, de quo superius actum est.

Cæterum ex prædictis apertum est si Ars præsidia quædam levia suppeditat ad supplenda deficientia, à Natura hac in re illam multo superari, si modo industria accedat quæ illam in instituto juvet, arceatque mala à quibus in opere distrahi potest.

Observatio V.

Dom. COMERII Theologiæ Doctoris, & Matheseos Professoris Parisiensis.

De Balneis mineralibus Borbon' Anselmiensibus & admirandis facultatibus Aquarum prædictarum Thermarum.

NOnnulla de admirandis effectibus aquarum mineralium Borbonensium Anselmiensium ex officio dicturus sum, quarum egomet analysin institui anno 1667. cum ab vsu earum miraculi fere instar, evaserim periculum imminens à pernitiosissimo veneneo & penetrantissimo exhibito, ejusdem commatis cum illis quæ veneficus sceleratissimus Sancta Crux, ejusque sequaces præbere solent.

Vrbs Borbonium Anselmium situm habet ad extremos Burgundiæ fines, quarta leucæ parte à fluvio Ligeri, quindecim supra Noviodunum, sex autem procul à Molinis.

Ex Provinciæ Statuum decreto, post mensem Iunium, infra Balneum Regium tria alia Balnea, ad duodecim pedum altitudinem obruta & occulta mundari jusseruut; quorum medium deprehensum est obtinere quinquaquinta duos pedes altitudinis, & quadragintæ duos latitudinis: Alia duo Balnea quæque habent quadraginta duos pedes capacitatis in lon-

gitudine; latitudo autem vniuscuiusque est solummodo viginti sex pedum;
præcise scilicet media pars quinquaginta duorum pedum latitudinis
Balnei mediani, à cujus latere distinguuntur mediante pariete ex lapide
cæso constructo, quinque pedes crasso: Vbique cuncta investiuntur, nec
non pavimenta & gradus, tabulis marmoreis Carrariensibus, pluri-
mis in locis obviis, præsertim in minore Balneo à parte orientalis quod præ
cæteris integritatem servavit, & vbique fere marmore incrustatum se ex-
hibet.

Supra vnum ex altaribus Balnei, à parte orientali, reperta est statua
marmorea trium pedum & semisse longitudinis.

Circumcirca tria prædicta Balnea occurrerunt canales ex lapidibus
cæsis, latis, profundis confectis, aqua frigida, limpida, imo potabili repletis
Vnde inferre licet alia præterea adesse Balnea in quæ deducebatur aqua
è rivulo vicino, aut alia aqua è fonte scaturiente; vel maxime quod
à scaturiginibus aquæ calentis, vsque ad locum in quem aquam inve-
hunt per ampliorem canalem (non minus in structura mirandum quam
materia) numerantur centum quadraginta decem pedes aut octingenti
nonaginta quatuor pedes.

Intra ..ctum canalem evacuatorium, præter Balneum Regium & Bal-
neum pauperum, tria prædicta Balnea discooperta, nunc observantur vn-
decim spiracula, duo fontes frigidæ, septem calidæ, quorum receptacula
tota sunt marmorea.

Septem dicti fontes aquæ calentis differunt à se invicem gradibus calo-
ris; limpidissimi sunt omnes, levitate cum aqua pluvia certantes, non
minus potabiles quam optima fontana omni, sapore & odore de-
stituti.

Egregiæ illæ dotes in causa fuere vt Henricus tertius illas cæteris omni-
bus quæ in Gallia reperiuntur prætulerit, quamobrem primam instaura-
tionem instituit anno 158.. directore D. Miron Primario illius Medico:
Instaurationem continuari jussit Henricus IV. qui pristino nitori Balnea
dicta restituere instituerat.

Si vestigia antiquorum adeo splendida sunt, vt tota Europa nullum
monumentum illis æquiparandum videat, vires aquarum inferiori non sunt
loco: actu admodum calent, nec tamen ab illarum vsu interiora cor-
poris incalescunt: ac proinde aquarum illarum potus ardores temperat, eo
modo quo jusculum calens portulaca alteratum: Humectant & sitim se-
dant illico, multo certius quavis ptisana refrigerante.

Substantia constant subtilissima, quia imprægnatæ solo mineralium
spiritu, illis vim afflantium; eapropter naturæ amicissimæ sunt, ventriculo
ac partibus œconomiæ nutritiæ dicatis penetrant, detergunt, mundant om-

nes

nes obstructiones solvunt, singulas partes corroborant; caloris illarum nativi instauratione, singulis pristinam temperiem reddendo.

Fluxum præterea quemcumque compescunt.

Cum porro Balnea diversæ temperaturæ ex iis componi possint, ac vniuscuiusque individui constitutioni accommodari, nullus non morbus exterior, vel habitus corporis, illarum efficaciæ non cedit, si paucissimos exceperis.

Denique egregiæ facultates aquarum calidarum mineralium Borbonensium ad Anselmium, scaturiginum multiplicitas, amplitudo & structuræ magnificentia, faciunt vt primas inter Europæ aquas minerales teneant.

Sat celebrant veteres, decus immortale, ruinæ.

ZODIACI MEDICO GALLICI,

SIVE

Recens in Re Medica & Naturali Exploratorum.
MAIVS Anni 1681.

OBSERVATIO PRIMA.

Seu Epistola ad Authorem.

D. MORELLI, Chirurgi Nosodochij Charitatis.

Circa Aneurisma considerationes.

X epistola D. Royerij, Chirurgi Serenissimi Principis Condæi, perspectum mihi est exquirere ipsum à me ampliorem dilucidationem de natura & causis Aneurismatis, cui in præsens satisfacturus sum: Testis es observationum à nobis emissarũ de cura ejusmodi Tumorum, ac proculdubio meministi, quibusdam in considerationem prius adhibitis, apud nos statutum fuisse, vbi de re singulari agitur, inutile esse in medium quicquid in genere de ea re enuntiari potest attulisse, cujus criminis rei sunt qui ραψωδίας tantum emittunt, ab Illustr. D. Bourdelotio merito in Epistola ad primarium Regis Medicum conscripta, Ephemeridibus Eruditorum inserta, increpati: Nec mirum est ipsum non abs re conqueri quod tot Logiatri reperiantur Parisiis, qui à tot annis nihil cumulo addiderunt, laborantes vitio quod omnino

nino declinare studuimus: Artis peritissimi quique ne indictum scopulum impingerent caverunt.

At vero id mirum quod D. Royerius omnino alio vergat, atque in animum inducat necesse mihi fuisse, traditurò tres vel quatuor observationes, aut canones circa Aneurismatis curam, afferre illius etymologiam, definitionem, differentias, causas & signa ejusmodi tumorum: Revera si has observationes descripsissem in gratiam tyronum, & eorum quibus ignota sunt principia Medicinæ & Chirurgiæ, officii fuisse mei credidissem rem fusius explicasse; at vero si hoc rationi quadamtenus consentaneum est, viceversa ludibrium proculdubio deberem rem minutius perstringens, quandoquidem mihi cum artis peritis tantummodo agendum sit: Annon, quæso merito cum illo expostulandum esset quem laterent ea quæ à minimis scriptoribus fuere tradita, in scholis toties decantata, imo à me publice in collegio Medicorum Parisiensium per annos quindecim, vt & cæteris Professoribus publice proposita sunt?

Praxeos eadem ratio non est, nam cum hæc ab exercitio perfectionem obtineat, Observationes singulares à peritissimis gratissime excipiuntur, ac de iis verissime enuntiare potest legitima illas esse medendi artis fundamenta: In Medicina vltro citroque de hypothesi quapiam disseratur, futilis futura est quæcunque ratiocinatio nisi concinat experientia: Experimenta autem nunquam fructu carent si nobis suppeditaverint vtilia ad morborum curationem præsidia, etiamsi rationem contrapugnantem habitura sint; atque eapropter existimavi strictim à me scribendum de Aneurismate, & quid circa illius affectus curationem à me observatum fuerit.

Doleo vicem D. Royerij quod novis documentis illi opus fuerit, id mihi si innotuisset tacitam operam lubens in id navassem in id etiamnum paratus, sed sciat velim me res tritas & vulgatas pro recens exploratis depromere non velle, cujusmodi est doctrina de Aneurismate: repetat illas ex libris Chirurgicis, vbi Tumorum doctrina & curationum illis convenientium exhibetur: illud præterea noverit me semper præsto fore dilucidandis difficultatibus obviis, dummodo id fiat viva voce, quandoquidem quæ chartæ mandata sunt perperam interpretatur, ac tam sinistre rem chartæ consignatam interpretatus est, alioquin nequaquam obscuram.

Revera, vbi mihi objicit ignotam illis esse naturam Aneurismatum, qui ad illorum curationem vtuntur suppurantibus & resolventibus, nunquid cujvis obvium est ipsum rem omnino nitidam obscurare? cum enim asserui ejusmodi tumores neque suppurantibus neque resolventibus cedere, curationem tamen aliquando tentari persuppurantia & resolventia, quia desint certa signa quibus agnoscantur cum in majoribus neque pulsatio neque fluctuatio deprehenduntur, nunquid in medium protuli rem

omnibus

omnibus concessam; ab ipso D. Royerio acceptam eodem tempore quo ipsam refellere conatur?

Sed etiam si non admitteret, non minus tamen vera esset; Hippocrates, omnium judicio maximus inter antiquos Medicos rerum observatorem nitide explicat aphor. 41. sect. 6. *Quibus (ait) suppuratio aliqua in corpore abdita non innotescit, iis propter crassitudinem vel puris vel loci delitescit:*

Puris enim vocabulo intelligit author quodvis humorum genus, quod mutatione loci & consistentiæ naturæ grave est, atque eapropter in diuturnis suppurationibus in apertum veniunt aneurismata, sub pure occultata ante quam hujus concoctio facta fuerit.

Experimentum à me productum factum in Domina à Longueil, coram D. Courtois D. Medico Facultatis Parisiensis, D. Tourberio & Bertrando Mag. Chirurgis Iuratis, rem vlterius confirmant; Tandem, vt plurima alia prætermittam quæ molestum esset recensere; concedo quæso rem tibi enarrem, cujus testes habeo Dom. Tanqueret, primarium Chirurgum Seren. Fratris Regis, & D. Dalencé, Iannotium, & Corbeau Chirurgos Iuratos.

Apparitori Curiæ arteria brachij læsa fuit ab inepta venæ sectione: Chirurgus erroris proprij ignarus, solummodo cohibuit sanguinem arteriæ compressione non facta, Pars in tumorem paulo post elata est: Affectus in considerationem venit, & mensis spatio curatus tanquam simplex humoris in partem influxus, sed perperam; Cum molesta esset ægro hæc tumoris pertinacia, is me accersendū curat: Manu admota deprehendi præter materiæ fluctuationem quandam, pulsationem obscuram, quæ mihi aneurismatis suspicionem intulit: Chirurgi pertinacia in contrariæ sententiæ assertione, in causa fuit vt præcautionem adhibuerim: Alios in consilium adhibui, Chirurgi à me superius nominati convocati etiam fuere: consensere illi mecum tumorem aperiendum esse; apparatum autem aneurismati dicatum præsto esse debere si necessitas ingrueret: Apertio coram illis facta viam fecit insigni copiæ materiæ purulentæ, ac in apertum protulit sanguinis grumum arteriæ divisionem obturantem, hinc postmodum affatim exiliit sanguis quousque præsidiis ordinariis repressus est.

Quod vero contemptim habeat D. Royerius methodum à me propositam in curatione recentium aneurismatum, solam admotionem spleniorū & fasciarum, vix capio quo fundamento innixus illam improbet; nam etiamsi in medium protulerit rem sibi incognitam non afferri, id saltem certum est plurimorum cognitionem subterfugere potuisse, neque opinionem nobis facit singularis hac in re peritiæ, quandoquidem ipsemet confitetur à se adeo arcte constrictum fuisse brachium Dominæ à Pontoise, vt ligaturæ successerit fluxio, ipsi magis metuenda affectu cui manus medicas afferre volebat: Atque proclive est hariolari ipsum subintelligere

partis

partis necrosin, perpetuo subsequi solitam cum strictioribus factis ligaturis commeatus sanguinis & spirituum intercipitur; id quod & iisdem contingit in vitiosa conformatione fracturarum, si fasciæ ex methodo circumductæ non fuerint: Quæ res apertum facit vnicuique necessariam esse propriam experientiam, aut saltem recto judicio opus esse vt in vsum veniant obseruationes aliæ.

Sed quo facilius percipiat D. Royerius quid intersit discriminis inter Chirurgum experientia factum, & Chirurgum theoreticum, enarrabo quid nuper acciderit inter me & Dominum Abbatem Bourdelotium, cuius genius & ingenium tibi perspecta sunt; proculdubio is artem Medicam ad summum perfectionis culmen eve̱cturus esset si ratiocinationes ad illam via essent; sed nescio quo fato quæcunque omnino inde dependent dubitationis aleæ sunt exposita, quovsque ab experientia fidem obtineant; imo pro absolute falsis accipienda sunt cum illi adversantur: Id quod plus nimis familiare est iis qui nulli alii fundamento innituntur quam hypothesibus, systematibus & ratiociniis, manum operi non admoventes, plurimum enim illi à recto aberrant, etsi cæteros fidem sibi adhiberi velint & iis quæ commenti sunt.

Id quippe contigit Domino Abbati Bourdelotio, qui me conscium esse voluit mentis suæ quo tempore vna cum illo versarer in ædibus Condæis sanguinem missurus Serenissimæ Principi: Acri ille fretus judicio animadverterat in vlceribus adesse acre quoddam dissolvens cujus motus inhibendus foret, atque obtundendi aculei admoto quopiam leniente; eapropter ratus est frustū carnis vitulinæ crudæ adplicatum excellenti fore remedio; conjecturam hanc suam tanquam arcanum eximium mihi proposuit, cujus ope in summum Chirurgum evasurus essem cui parem Europa non ferret; atque insigni verborum energia ad experimentum me impulit in Nosodochio Charitatis, sed res infauste & illi & mihi successit, neque eventus votis respondit, ab humiditate enim carnis vitulinæ in tantum adaucta est vlcerum putredo, vt ægri quasi veneficio infecti in discrimen vitæ adducti fuerint, ac cadaverosa illa medicamina missa facienda fuerint, locum factura remediis ordinariis.

Ex his colligere est quantum experimenta præstent mentis & phantasiæ partubus, ac satius esse aliquando res concisius tradere quæ praxim spectant quam evagari ideas chimericas, nulli vsui futuras afferendo &c.

Observatio II.

D. PRIOVX, Chirurgi Illustr. Marchionis à Sillery.

Manus insigne vulnus curatum.

PRæ manibus habeo quendam a decennio laborantem ingenti vulnere transversim inflicto toti parti interiori manus sinistræ, conculcatæ à trochlea torcularis, tendines enim musculorum flectentium, sublimis & profundi quatuor digitorum contriti fuere & lacerati; medij vero ex parte discissi: Balsamus viridis Dom. Feuilletij, quem parare soleo juxta methodum F. Wirtzij, cum viridi æris vnicum est remedium quo vtor ad curationem istius vulneris, superaddito solummodo Emplastro idoneo ad juvandam illius vim: Vir ille (qui valetudinem fere omnino adeptus est) neque dolorem expertus est, neque fluxionem, neque vllum omnino symptoma, imo vix ipsa suppuratio sensibilis fuit.

Observatio III.

Ejusdem.

Hæmorrhagia vterina vehemens repressa.

MVlier quædam a vi externa circa octavum graviditatis mensem, illico hæmorrhagiam passa est, quæ me ad partum accelerandum impulit, vt saluti illius & fœtus simul consulerem: id quod tam feliciter successit, vt fœtum vivum eduxerim, atque illico à partu fluxus sanguinis desierit, adeo vt nulla alia vacuatio successerit quam Lochiorum solita: Sed cum præ impatientia decimo quinto à partu die lecto valedixisset, meis mandatis non obsecundans, hæmorrhagia denuo ingruit, tanta vehementia vt satis cito in auxilium adesse non potuerim & opem ferre per præsidia ordinaria, adeo vt in agone illam constitutam nactus sim, omnino desperatam: nonnulla tamen remedia cum libuisset experiri, in mentem mihi venit, & quidem fauste, injectio iterata in vterum per exiguum metrenchyten, tubo incurvo donatum, aquæ cujusdam stypticæ, ad cochlearia duo, quam acceptam debeo Domino Denisio: Effectus adeo celer & mirandus fuit, vt illico fluxus repressus fuerit, citra vllam recidivam, etsi toto graviditatis tempore singulo fere semestri hæmorrhægius passa fuerit.

Obser-

OBSERVATIO IV.

D. HAMELII, Chirurgi Iurati Lexonienfis.

Emplaſtrum miræ efficaciæ, breviſſimo tempore Fiſtulas & vlcera calloſa cicatrice obducens.

Accipe mumiæ ſubtiliter tritæ vncias duas, ſucci radicis conſolidæ majoris drachmam vnam; terebinthinæ Venetæ drachmam vnam & ſemis, miſceantur omnia & incorporentur in mortario: Poſtquam diu agitata fuerint extendantur ſuper corium, admovendo deinceps parti affectæ, ſexto demum die exacto removendo: Recentia emplaſtra ſexto quoque die adplicentur, quovſque malum ſuperatum fuerit; id quod vt plurimum ſuccedit tertiæ aut quartæ adplicationi.

D. du Hamel ait ſibi ſæpius contigiſſe vt hujus remedij ope herniales in infantibus curaverit, admovendo illi parte cui annuli ſubjacent: Necnon deſcenſum vterinum ſanaverit in mulieribus, lumbis illo adplicato; ac tandem vrinæ incontinentiam, pubi impoſito.

OBSERVATIO V.

D. ROY, Anatomici curioſi, Chirurgi Anatomici.

DISSERTATIO III.

De natura Liquorum corpore humano contentorum.

QVi vltimo Conventui interfuerunt, norunt de Chylo ſermonem à me inſtitutum fuiſſe; De eo tunc temporis à me nihil præterea allatum fuit quam quod iſte vaſis ſanguiferis infuſus inducebat naturam illius quem vocamus Sanguinem; atque à me aperte oſtenſum ante & poſt ejuſmodi tranſmutationem, intra ſe complecti principia omnia elementaria quæ in cæterorum mixtorum compoſitione reperiuntur. Supereſt ſolum vt demonſtrem quomodo ruborem contrahat, à quo nova illi forma conciliatur; quomodo particulæ heterogeneæ ac ſuperfluæ ab eo ſecernantur; ac tandem quomodo ſuccedat illa inſtauratio in animalibus, quam vocamus Nutritionem.

Antiqui, qui ruborem ſanguinis abeo qui hepati ineſt deduxerunt, quod illius arbitrati ſunt eſſe principium, potiori iure illum adſcripſiſſent diſpoſitioni partium chyli: facile enim colligere liquiſſet cum is jam obtineat

odorem, saporem, ac sanguinis consistentiam, cum intra proprios canales coercetur, nihil admiratione dignum si ruborem contrahat, postquam in pulmonibus & corde admisit aërem, à quo augetur illius motus, raresiunt illius partes, in fermentationem agitur, idemque ab eodem à centro ad circumferentiam impulsus in earum partium substantiam adigitur, quæ illius depurationi inserviunt: Mediante autem dicta fermentatione partes illius homogeneæ, ramosæ & fibrosæ nutritioni idoneæ evadunt, hoc est illi assimilationi per quam perficitur reparatio substantiæ dissipatæ.

Quod si quis non perceperit quomodo äër rubedine sanguinem inficere valeat, perpendat is quod in nupero Conventu à D. Des Noües allatum est, atque experimenta ab ipso facta in sententiæ suæ corroborationem; firmissimis enim argumentis stabilivit aërem esse corpus refertum vndique particulis nitrosis; insuper nitrum solum, exigua quantitate insigni massæ sanguinis venosi inditum, ipsum illa rubedine splendida, quæ in sanguine arterioso conspicua est inficere.

Quoad sanguinis depurationem, vt de ea nitide fiat mentio, id observatum volo, juxta observationes celeberrimorum & neotericorum Anatomicorum, animalium corpus nihil aliud esse quam insignem fascem fibrarum invicem complicatarum, quæ pro varia textura & compagine inserviunt constructioni duarum generum partium ad quas cæteræ omnes referri queunt; sunt vero hæ vasa & glandulæ.

Vasa sunt Nervi; destinati spirituum distributioni, Arteriæ autem & Venæ concludendo & deducendo sanguini qui à Corde, ejus scaturigine, ad cæteras partes amandatur, atque ab his partibus ad cor motu circulari refertur: quo fit vt comparatio instituta sit dispositionis & cõtinuitatis horum vasorum cum circulo quodam; In hac porro insertione vtriusque dictorum vasorum generis, hoc est, qua parte motus sanguinis determinationem suam immutat, deprehenduntur glandulæ eo modo dispositæ vt sint quasi totidem intermedia quorum ope facile evadit commercium inter arterias & venas, dum alteræ excipiunt quod in alias deponunt, suntque quasi totidem secernicula partes nutritioni idoneas separantia ab heterogeneis vel exuperantibus; vnicuique quippe canalis excretorius à natura concessus per quem excutiunt onus in loca excretionibus dicata.

Hoc vero maxime admiratione dignum in istiusmodi separatione, constructionem scilicet dictarum Glandularum æque variam esse ac variæ sunt figuræ sanguinis partium excrementiarum; adeo vt quarundam pori illas aptas efficiant quibusdam expurgationibus quas cæteræ præstare nequeunt; quo fit vt mediante circulatione sanguinis massa perpetuo depuretur, citra vllam confusionem, eo quod quicquid purum & superfluum est, in hoc vel in aliud filtrum secedit, provt configuratio accommodari potest figuræ & magnitudini cuiusque glandularum speciei, quo fit

vt

vt qualacunque sint alimenta, sanguis, qui illorum veluti quoddam extractum est ac quinta essentia, in corpore sano sit semper liquor purus, dulcis, temperatus, consistentiæ mediocris, quæ qualitates illi & chylo communes sunt; quarum proinde nullas traditurus sum explicationes, ne eadem inculcentur.

Cæterum vt manifestum fiat quomodo sanguis substantiæ partium jacturam resarcire queat, id tantum in medium afferendum est, in exitu à corde ipsum impelli in omnes arterias, quarum extrema vbi attigit, ipsarum poros trajicere, maxime patentes quo momento illius impulsio expandit earum tunicas; hinc exceptus intra parva interstitia vasorum & glandularum, ac motu ejus directo à capacitate spatiorum vbi tunc reperitur, partes illius ad se mutuo accedunt, atque ita efficiunt exiguas columnas aut filamenta, ex quibus constituuntur fibræ carneæ, quarum aliæ rectæ sunt, aliæ obliquæ aut circulares, pro ratione naturalis partium conformationis.

Ex hac explicatione non arduum est judicare corpus nutriri, cum iuxta fibras tantum adjungitur materiæ sanguineæ quantum illius dissipatur: Augmentum fieri, cum ejusmodi materia majori copia adjungitur quam quę exhausta est; ac tandem eadem ratione imminui corpus, cum minus accedit quam exhaustum est: Adde his animalia magis vel minus nutriri, prout illorum corpus naturaliter, vel accidentaliter, plus aut minus in dilatationem pronum est, atque sanguis aptus est ad influendum in partes majori aut minori copia.

Ex postreme hac observatione non difficile est explicare quid contingat ratione nutritionis secundum ætatum varietatem: Infantium enim cum singulæ partes teneræ sint, flexiles & penetrati aptæ vix aliter fieri potest quin per arterias maior sanguinis copia adfinat quam ad illarum solum nutritionem equiratur.

Itidem ac exsiccatio partium in senibus in causa est quod organa nutritioni dicata priventur dispositione necessaria liberæ sanguinis traductioni: id quod in ipsis inducit manifestam imminutionem, ex accidenti tantum contingentem in media ætate, non secus ac augmentum à me dictum; cum ambæ hæ qualitates consistant in duobus excessibus mediocritati adversis, in qua præsertim sita sunt juvenilis ætatis commoda.

His adderet liceret causas vnitatis & coalescentiæ partium divisarum, cur facilior aut difficilior sit, aut etiamnum impossibilis aliquando; sed cum hæc materies vltra metas me abduceret, satius fuerit illam retulisse in tractatum de vulneribus, quem deinceps Deo dantæ traditurus sum.

OBSERVATIO VI.

Sive Epistola ad Authorem Domini COMIERS Matheseos Professoris Parisiensis.

Ratio nova cibos coquendi in gratiam ægrorum & sanorum.

ACademia recens Venetiis instructa, perfectioni artium & scientiarum intenta, ex Anglia subduxit eruditum & experientissimum Dominum Papinium: Hac iter fecit, amicos visitavit, atque manuscripto donavit quo traditur ratio conciliandi aquæ simplici vim adeo admirandam, vt exigui ignis ope, paucis horis, nullis sumptibus omne Ossium genus in optimum, gratissimum & sapidissimum alimentum, sanis & ægris idoneum transmutet: Auxilium hoc immensæ vtilitatis est in diuturnis navigationibus maritimis: Ab hujusmodi experimento scientiæ naturali plurimum incrementi accedet, cui tempore & loco meum quoque adpositurus sũ, per quod scilicet, vbique locorum, ipso momento, nullis impensis, quanta libuerit quantitate, aquam marinam potui idoneam reddendi.

Interim ecce methodum Dom. Equitis Boylei, Angli inter eruditos celeberrimi, coquendi carnes atque ossa cujuscunque animalis fuerint, quæ vasi rite stanno obducto indita, striatim occluso, addita aqua, demum in aliud vas immissa, quod maris balnei vicẽ teneat, coopertum quoque & striatim clausum, intra duarum horarum spatium elixantur, nulla jactura salium volatilium & partium nutritiarum, ac pro gradu coctionis saporis jucundissimi.

Hoc vero admirationem superat, quod ossa, & cornu cervinum exuta naturali consistentia, præbeant gratissimum & delicatissimum cibum, adeo vt perdix, exempli gratia, eo modo cocta duorum hominum pastui satis esse queat.

Rationem reddere neccesse non est, notum quid nova Philosophia maxime rarum tradiderit de natura salium aliorumque principiorum mixtum componentium: Neque ipsum vulgus latet ipsum odorem vini, ope salis acidi volatilis, conciliare spiritibus & sanguini motum qui in syncope & leipothymia cessare videtur &c.

Arcanum id Anglice emissum prope diem Gallico idiomate prodíturum est.

OBSERVATIO VII.

Continens remedia quædam.

Contra Colicam nephriticam.

D. Habertus, Pharmacopœus Serenissimi Fratris Regis, asserit se sæpenumero expertum fuisse aquam ex succo *vermicularis* exstillatam, quatuor vnciarum pondere cum vncia vna succi limonum, valentissimum esse remedium ad liberandos & mundandos renes arenulis gravatos, pure aut aliis impuritatibus.

Contra Dentium dolorem.

Expertus est D. Lardreau Vareanensis, spiritus sulphuris & terebinthinæ æquis portionibus commistos, atque denti dolenti impositos, vt & in aurem è regione, sedare dolorem Dentium.

Vt decidat eschara à combustionibus inducta, vtque cicatrix relicta vix conspicua sit.

Idem jubet adplicari vrinam & acetum æquis portionibus commixta prima die, ac deinceps aquam calcis cum oleo nucum incorporatam.

Ad cohibendum descensum intestinorum.

Idem præcipit ore adsumi radicem bryoniæ pulverisatam ex vino albo, admovendo interim parti afflictiæ oleum ovorum linimenti forma; superinjecta fascia contentiva.

OBSERVATIO VIII.

Ratio educandi infantes recens natos absque Nutricibus.

Desinenti anno proximo Eruditi quidam proposuere Dominis Administratoribus Paidotrophij novam rationem educandi infantes recens natos, absque nutricum ope: Quod res non levis momenti visa sit, illius conscium voluere Dominum Procuratorem Generalem Curiæ; Ex cujus edicto convocati Domini Quatterius, Facultatis Medicæ Parisiensis Decanus; Morellus & Lamy, Medici Nosodochij Charitatis: Dom.

Thevartius, Finotius, Raisantius, Toutbetius & Bienaisius, Medici & Chirurgi Aulici, superadditis duabus Matronis Iuratis, vt quid hac de re statuendum esset judicarent.

En præcipuas circumstantias ipsorum Relationis.

1. Infantes recens natos nutricibus committendos esse ad quartum vsque mensem, vt minimum.

2. Successum fore dubium, ac proinde experientiam periculosam.

3. In eam rem saltem requiri alimentum, à natura chyli tam parum alienum, vt nulla fere concoctione indigeat, ac proinde facilis sit distributionis.

4. Ejusmodi dotes neque in aqua tritici reperiendas esse, neque in pulte, neque in gelatina ex pane confecta; neque in cæteris quibusvis alimentis quæ hunc in scopum proferri possent: Optimum succedaneum fore lac ipsum, si desit muliebre, substituendum vaccinum.

5. Suctionem circumstantiam esse omnino requisitam, quo dehiscant vasa salivalia, ac proinde salivationem chylificationi esse necessariam, cujus saliva primaria est causa.

6. Tandem viam illam tot experimentis inniti, vti citra temeritatis notam posset illius periculum fieri in primæ ætatis infantibus, qui hoc pacto perduci potuerunt ad illum statum quo valeant tolerare vsum alimentarum solidiorum, cujusmodi illa sunt de quibus mentio facta est.

ZODIACI MEDICO GALLICI,

SIVE

Recens in Re Medica & Naturali Exploratorum.

IUNIUS Anni 1681.

OBSERVATIO PRIMA.

D. PICHART, Chirurgi Aurelianensis.

De Generatione & expulsione Molæ, seu falsi Conceptus, singularia quædam.

MULIER recens connubio juncta, ex mensium suppressione, fastidio ciborum, nauseis crebris & vomitibus, ventris elevatione, aliisque similibus indiciis cum se gravidam crederet, plaudebat sibi felicem hanc ob conditionem, patienter prædicta mala tolerans: At circa quartum mensem dolores quidam invadunt parturientium doloribus similes, etsi nulla vis externa adfuisset, neque ulla hæmorrhagia uterina.

Revera D. Pichartus, in auxilium advocatus, comperit illico uterum accingere se ad exclusionem corporis, quod qualenam esset nominatim dicere non potuit quousque eductum fuisset; at deprehensa forma omnino extraordinaria, examen illius singulare instituere voluit, quia participes esse voluit amicos qui scientiam naturalem excolunt, En ab ipso traditam descriptionem.

Corpus exclusum figura sphærica propemodum donatum duorum pugnorum magnitudinem circiter adæquabat; Tota massa constabat vesiculis quibusdam majoribus, quibusdam minoribus, membrana communi destituta, nam sua cuique peculiaris inerat tunica, à cujus ergo exurgebat ligamentum quoddam, singulas annectens loro cuidam, aut vasi brachij circiter longitudinem obtinenti, adeo vt minimæ illi proximiores essent, majores amplius dissitæ; hinc exurgebant ordines illis propemodum similes qui in ovariis gallinarum observantur; à Dom Kerkringio collata cum testiculis fœmineis: hunc sequutus Dom. Denisius, qui quinto conventu anni 1672. rem se compertam habere ait ex anatome mulieris, in qua deprehendit veritatem opinionis Dom. Kerkringij.

Cæterum dictarum vesicularum maximæ magnitudinem ovi columbini attingebant, omnes repletæ humore limpido & seroso; numerus ad quatuor aut quinque millia perveniebat; lorum autem, cui adhærebant tanquā mesenterio cuipiam, constructum videbatur ex conjunctione plurimarum divaricationum vasorum, ortum ducentium ex massa carnea à placenta non multum absimili, secundinæ partem constituente.

Paulo antequam hæc Observatio ad me transmissa fuerit, Dom Roberdeau, Academiæ nostræ Decanus, nobis obtulerat massam propemodum priori similem; emissam quoque à juvencula muliere, quæ à quatuor mensibus gravidam se esse existimabat: Ex mutua enim vtriusque collatione similitudo quammaxima intercedebat, hoc vnico discrimine quod rami istius massæ trunco carerent qui lori formam obtineret, nec ad aliud quod, iam corpus pertingerent quod placentam referret.

En observationes à Dom. Picharto factas circa extraordinariam illam productionem: Sin animadversionibus eorum qui Illustrem Cœtum vestrum componunt dignæ fuerint, non exiguam relaturus es gratiam à quamplurimis si proximæ Ephemeridi insertæ fuerint, me vero quod spectat, ne dubites quin tibi communicem insignis illius vesicularum congeriei, constructionem, ac vsus funis annexi placentæ: Sin in iisdem Ephemeridibus nobis objiciantur conclusiones à D. Desnoyes deducendæ ex recenti illius exploratione singularium quorundam in genitalibus mulieribus, multo proclivius esset certi quidpiam determinare circa materiam à muliere pro generatione suppeditatā: Multam porro initurus esset gratiā si firmis demonstrationibus ostenderet an id quod emissum semen sit an ova: Qualis vero successus futurus sit, conjecturas tamen meas, allaturus sum &c.

OBSERVA-

ANIMADVERSIONES Authoris.

In observationes præcedentes.

ETsi Natura æqualiter concurrat ad generationem Entium corporeorum perfectorum, aut informium, hominis habita ratione dici nequit illam causam esse efficientem & immediatam monstrorum, molarum aut fallorum conceptuum, quandoquidem à conceptione semper producta esset fœtum perfectum, nisi actio ejus interrumperetur à dispositionibus contrariis: at vero cum dispositiones hæ in materia semper lateant, in quam actionem exercere debet, inferendum est materiam hanc, quatenus copia aut qualitate vitiosa est, causam esse proximam productionum omnium deformium & prodigiosarum quæ nos in stuporem toties pertrahunt/

Sed præterea, qua verisimilitudine semini masculino aut fœminino assignabitur generatio vtriusque massæ ante descriptæ? Quando pravis imbuta qualitatibus inepta invadunt generationi hominis perfecti, Natura vt plurimum ex illis molas tantum aut alias quaidam fallorum conceptuum species effingit, avis figuram propemodum referentes, at vero ab his massis omnino dissimiles.

Nec rationi quoque consonum si illarum productio referatur ad sanguinem effusum in vterum illic cohibitum; experientia enim comprobat inibi concrescere, indurescere, aut in pus abire; adde quod solus inepta fuisset materia conformationis vasorum quibus vesiculæ erant adnexæ: Interim constat in his tantum duabus materiis quærendam esse originem admirandæ hujus geniture.

Verisimile est vtrumque æqualiter concurrisse, hoc est, sanguinem menstruum in vterum citius à conceptione irrumpentem, commixtum & confusum seminibus antequam germinum naturam adepta essent, aut, vt loquitur Hippocrates, geniture; vnde exorta est fermentatio, ex contrarietate partium horum liquorum quæ excitare valuit effervescentiam sat insignem vt ideo effictæ sint species hæ ampullarum, aut vesicularum, illis similium quæ erumpunt in aqua ebulliente, vel in quam aliæ incidunt imbris modo, quæ postquam formam nactæ sunt augmentum adipisci potuerunt non secus ac molæ ac alia falsa germina, hoc est, servata pristina forma.

Necnon vtile erit in alterius effectus causam inquisivisse, scilicet expulsionis vtriusque harum massarum à quarto circiter mense: quamobrem

observandum est quotiescunque conceptio quæpiam contingit, vera aut fal-
sa, non modo sanguinem menstruum in vtero cohiberi, sed etiamnum
maximam illius partem qui aliis temporibus eo defertur, quo fit vt ger-
mina nequeant esse æque rara aut poris prædita sicut illa, quin illum im-
bibant in tantum vt exiguo tempore ejusmodi magnitudinem acquirant
qua vtero inde comparetur vltimus extensionis gradus, ideoque ad rei mo-
lestæ expulsionem excitetur.

Hoc vero curiosos in vlteriorem disquisitionem impellere valet, num
scil cet prædictæ vesiculæ, ex quibus massæ prædictæ constataæ erant, con-
venientiam forte quampiam habeant cum ovis, quæ authores quidam in
vtero se reperisse aiunt, aut per vaginam exclusa se vidisse asserunt, Sed
etiamsi assensus daretur huic de Ovis opinioni, inferendum esset aut di-
ctas vesiculas alterius esse indolis, aut ratione illarum multiplicitatis, atque
mutuę connexionis, totū ex illis compositum ovarium integrum debe-
re constituere, quorum nihilominus avulsio, & extra locum naturalem
motio secundum naturæ leges impossibilis est, vel maximam partem ova-
rii, cujus disruptio & separatio non minus in comprehensibilis est.

Revera Dn. Roberdeau cum animi gratia nonnullas ex illis vesiculis, è
massa excerptis (cujus extractionis gratia accersitus fuerat) in aqua elixan-
das curasset, observavit humorem in illis contentum inter ebulliendum
absumptum fuisse, nulla adepta consistentia, sola superstite vniuscujusque
membrana ex qua constabat, quæ in admodum exiguam molem dedu-
cta fuerat, flaccidam redditam & rugosam.

Revera anno proxime præterito medicus quidam multo rumore extulit
rarum quid à se repertum, quod contrariari videtur iis quæ à me ad-
ducta sunt, asserens à se deprehensum in vtero muliebri immensum glo-
bulorum numerum, ovorum censui eo verisimilius adscribendorum, quod
facta eorum elixatione eandem soliditatem seruaverint quæ observatur in
ovis abortivis gallinarum, cum ad experimentares deducitur.

At vero istud in dubium revocari potest, eo quod in conventu publico,
secus ac à D. Roberdeau factum non fuerit; atque id omnibus in confesso
sit authorem illius insignem esse patronum opinionis de ovis evulgatæ;
animus enim prępoccupatus illos eo vsque impulit vt naturæ ordinē pertur-
bare non veriti sint tentare, quo præconceptæ opinioni consonus fiat,
id quod in pluribus locis operum illorum animadvertere licet, ac præ-
sertim quoad naturalem tubarum conformationem, quibus assignare vo-
luerunt (ratione habita comentitiorum illorum ovorum) infundibili fi-
guram, adeo vt Kerkringius, eumque sequuti alij authores in emissis ab eo
libris, Tubas depingi curaverint ea figura vt illarum orificia strictiora sint
qua parte vterum spectant, latiora vero versus partem laciniatam, id quod
veritati plane reluctatur.

Ejusmodi error, aliique in eorum operibus adnotati, me non impellunt vt in partes contrarias secedam; scio facile esse ad rectum sensum eos adducere, atque appendicem falsam rem ex fundamento veram non posse concutere.

At vero quis vero non stupeat, ac in admirationem rapiatur à recenti explorato D. Des Noües, per quem deprehendere licet vniversum orificium internum vteri refertum esse vesiculis, quibus continetur materia spermatica, consistentiæ optimæ? si prælertim illud perpendatur maximum argumentum illorum qui opinionem de ovis tuentur, fundamentum habere in fœtibus qui sæpe deprehensi sunt in tuba vterina latere, quandoquidem illud argumentum tam strenue impugnatum fuit tractatu à me edito de fœtu Tholosano; nec magis adstruere dictam sententiam quam si quis inferat fœtum in omnibus imi ventri partibus formationem obtinere posse, si prædictis ovis contigerit à loco nativo aberrasse; quandoquidem Ephemerides Germanicæ afferunt infantem rite conformatum extra vterum matris repertum fuisse, in quo neque fissura, neque vlcus neque cicatrix apparuere; inter illam partem & intestinum rectum collocatum. Alium Dolæ repertum 28. Iunij 1661. etiam extra vterum, situ incomposito, nullo exitus vestigio in illa parte relicto.

Observatio II.

Dom. REGNERII, Academici curiosi.

Singulare vulnus capitis.

Vlnus à patre meo tractatum & curatum quod comitem habebat contusionem, dilacerationem pericranij, depressionem & fracturam cranij, divisionem vtriusque meningis, ac deperditionem partis substantiæ cerebri; symptomata autem mentis & vocis privationem, vomitum, hæmorrhagiam narium, & sanguinis exitum ob apertum ramum arteriarum carotidum, cujus orificium hians sub cranio delitescebat, adeo vt nulla ratione in conspectum veniret.

Nil mirum subest hujusmodi accidentia subsequuta fuisse tam insigne vulnus, at vero id admiratione dignum quod nulla convulsio contra antiquorum sententiam acciderit, quare confirmatur exempla allata in Ephemeridibus Medicis, variis locis, ex quarum lectione constat duoram, piam meningem, imo cerebrum ipsum solutione continui posse affici, etsi demum nullus motus spasmodes contingat.

Hoc singulari speculatione dignum est quod licuerit sanguinem, ex arteria aperta manantem, cohibere etsi ejus orificio impossibile fuisset

quicquam admovere; eo loco sitæ qui non admittat vsum præsidiorum solitorum, ligaturæ enim vasis nullus concedebatur locus, quandoquidem extremum illius attingere non licebat, nec proinde interceptio in subsidium venire quam facit erga motũ sanguinis digitus admotus: Penicilli vel turundæ ad locum vsque debitum impelli nequaquam potuissent, quin graviora induxissent accidentia & sæviora illo cui manus admovenda erat: Neque vitriolum, neque alia medicamenta corrodentia vel escharotica vim suam exserere potuissent in partes ejus naturæ, nervosas scilicet, quin lethales irritationes induxissent: Bolus autem aliaque similia lenia medicamenta imparia erant, neque satis efficacia: Tandem Aqua styptica, cujus effectus tantum adparet cum immediate admovetur vasi hianti, nequicquam opis spondebat.

Quibus considerationibus adducti plurimi Medici & Chirurgi peritissimi in consilium accito, id vulnus curationem respiruere censuerunt, ac vulnus proinde absolute lethale pronuntiaverunt.

Interim Parenti meo cum in mentem venisset Naturam sæpe miracula edere ad valetudinem hominis, ac sæpe numero genium & ingenium supplere quæ artis teoremata non produnt, *Ingenium arti maxime utile*, ait Avicenna; Id porro ratum cum haberet Medicum Christianum ægrum deserere nunquam debere, etsi videatur omnino desperatus, Hippocrate prævio decrevit incerta potius remedia tentare quam ægrum absque præsidiis derelinquere.

Id institutum adeo felix successus excepit, vt postquam animo expendisset consistentiam qua pollet, & proprietates spongiæ, atque ejus frustulum electum adaptatumque cranij hiatui, eo modo dispositum vt concederet exitum puri & sanguini extravasato, hæmorrhagia tam perfecte substiterit, vt frusto illo remoto post vicesimum diem, vulnus eo in statu constitutum reperarit, vt tractationem & curationem admittere potuerit sicuti cætera capitis vulnera quæ symptoma ejusmodi non comitatur: Hinc valetudo adeo firma consequuta est vt superstes fuerit vulneratus longa annorum serie, nulla superveniente ægritudine quę in vulnus tanquam causam rejici potuerit.

Cæterum vt istius eventus reddatur ratio, id adnotatum volo, ex sententia Avicennæ plurimorumque aliorum celebrium scriptorum, spongiam quendam obtinere siccitatis gradum ob quem adstrictione tanta pollet, vt combusta, & in pulverem aut cineres redacta omnem sanguinis fluxum cohibeat, ac mirandum in modum cicatrice obducat vulnera & vlcera; prædictis dotibus addere est poros, quibus insignita est non minus ad id conferre quam illius siccitatem, quandoquidem integra vel combusta, summam obtinet levitatem; vnde patet intra illius particulas maxime, subtile, continerі spatia, quæ etsi insensibilia sint, & sub sensum non cadant,

in considerationem tamen duci debent: atque ratione horum spatiorum, aut pororum, facillime imbuitur quovis liquorum genere; id quod experiri licet cum ad curationem Bromchoceles in vsum ducitur; atque id non parum confert ad patiendam adstrictionem quam maxime efficere valet, præsertim ad sistendum sanguinem, cujus partes ramosæ facillime intricantur in exiguis anfractibus atque ideo cædemmet cavadũt, causa interruptionis quam induxit spongia exiturienti sanguini, quandoquidem eo modo conjuncti, vna conficiunt corpus præcise accommodatum figuræ partium quas attingit, atque idoneum obstaculum inpetui massæ sanguinea, neque tamen duritie aut gravitate partes lædere valet.

OBSERVATIO III.

Anonymi.

Remedium contra Hydropem expertum.

ACcipe Senæ orientalis electæ drachmas duas, rhabarbari drachmam vnam, infundantur hæc in decocti hepatici, dilutioris vnciis quatuor, dissolve demum in colatura mannæ vnciam vnam; fiat iterum Colatura, atque adde syrrupi rhamni cathartici ℥iij, tartari vitriolati grana viginti, crystalli mineralis subtiliter triti grana triginta.

Mixtura hæc, vnicam dozin constituens, de tertio in tertium diem exhiberi debet, vsque quo aquæ sint exhaustæ, id quod vt plurimum mensis vnius spatio absolvitur.

OBSERVATIO IV.

Dom. COMIERS, Matheseos Professor Parisiensis.

In qua confirmatio experimenti de modo ossa in alimentum convertendi.

Item De Tinctura coralli.

Et Philosophia Colorum, confirmata raris & curiosis experimentis.

HOdie 18. Maij prandium sumpsi apud D. Hubin, tantopere celebrem fabrica oculorum artificialium, atque innumerarum machinarum vitrearum

vitrearum, revera demonstrantium quicquid singularis obtinet nova rerum naturalium scientia.

Parari is curavit ex cupro & stanno duo vasa cylindrica coquendis idonea, in modum Balnei Maris, carnibus & ossibus absque jactura vllius salis volatilis, qua de re mentio in vltima Ephemeride (vide observat.) Hodierna die primum rem ad experimentum adduximus, atque à nobis deprehensa ossa, vervecina & bubula, medullæ instar mollia, sapidissima: mitto degustanda à Te & amicis: Propediem ad te missurus sum librum D. Papini, qui brevi prelum evasurus est.

De Coralli Tinctura.

Non licuit mihi vltimo conventu, ob tumultum à quibusdam excitatum, quos cubiculi tui angustia excluserat, experimento confirmare num Corallium rubrum tincturam suam in albam ceram deposuisset, cui ipsum decoquendum imposueram, quod inde extraximus rubedine sua spoliatum adeo vt à cunctis assidentibus album deprehensum fuerit in singulis frustis quæ confringere licuit.

Sicuti perspectum habeo plurimos eruditos Coralli Tincturam numero non entium accensuisse, miratus non sum D. Frapinum Mag. Pharmacopœum, ab illorum partibus stetisse; addidit vero hic coralli rubrum colorem acceptum ferendam cuidam sulphuri, quod solus calor in halitus solveret: Cui reposui.

Primo si id verum esset, ceram vel aliud quodpiam menstruum idoneum hoc sulphure impregnatum iri, ac deinceps futurum vt Tinctura inde eliceretur.

Secundo, si à sulphure obtineat corallum colorem rubrum, cur fumus sulphuris exuit rosas recens expansas colore rubro? cur sericum crudum dealbat & telas sericeas? Cur Tinctores candorem pannis conciliant ope sulphuris, quod probe excutiunt, antequam illos colore inficiant.

Tandem si coralli rubedo à sulphure pendet, dissolvi poterit in oleo terebinthinæ, quandoquidem sulphur vulgare illi commixtum protinus in oleum abit, & balsamum coloris sanguinei? Id quod etiamnum antimonium crudum accurate tritum, eodemque oleo inditum, seorsim præstat,

Id porro mihi compertum præstantissimum minium confici ex pulvere granorum kermes, commixto alumini crudo, demum calenti in aqua plantaginis extincto.

Si à Sulphure deducendus rubeus sulphuris color, qui fit vt ramus corylinus emittat florem cinerei coloris, vel piperi longo similem, hunc abrumpe quoties libuerit, fragmentum superius rubrum semper conspicietur, inferius semper album.

Excute

Excute florem ſpicæ ſecalinæ, hanc ori immitte, iterum florem emiſſura eſt.

Medicorum intereſt noviſſe naturam coloris ſanguinis & aliorum liquorum corporis humani, quandoquidem exinde iudicium ferunt de colore vrinarum cæterarumque excretionum : Ac proinde ſpero in Illuſtri veſtra Accademia proxime examinatum iri cauſam colorum immediatam, alterationum & immutationum : Decrevi Te participem facere cunctarum mearum obſervationum & experimentorum, vt inde exurgat ſyſtema integrum : At vero recte cum Seneca Philoſopho dixero.

Tollimus ingentes animos & maxima parvo
Tempore molimur.

De Elementorum numero

Experientia vero duce ante triginta annos doctus ſum verum eſſe quod inquit Polybius libro XII. ſuæ Hiſtoriæ, *Illa rerum curioſa inquiſitio* magnis conſtat *laboribus magnoque ſumptu:* Chymia enim obſtetrix eſt quæ Naturam juvat in partu illius fœtuum, cujus diſſectionem mediante igne inſtituit, vnico illius cultello anatomico; quam anatomen præfero analyſi illi ſpecioſæ noſtri Algebri.

Illico tamen de numero elementorum conſenſus eſſe deberet: quaternarius eſt apud Peripateticos, ſtatuunt Ignem, Aërem, Aquam, Terram: Ternarium faciunt Paracelſici, Sal, Sulphur, Mercurium; iis enim nominibus donant quæcunque quomodocunque cum prædictis conſentiunt.

Neoterici quinarium conſtituunt, quamobrem addunt phlegma aut aquam inſipidam, ac terram damnatam, quam vocant Caput mortuum, Sed infinitus eſt differentiarum numerus : Paucis, quicquid calcinationis ope flammam concipit, & cum aquà commiſcibile non eſt, vocatur id *Sulphur*; Quicquid quovis modo ſapidum eſt, ac in aqua ſolubile eſt, *Sal*: Id quod inſipidum eſt, nec in aqua diſſolvi poteſt, dicitur *Terra* : At vero neque Ariſtoteles, neque Paracelſus reperturi ſunt Elementum omnino purum & compoſitionis expers.

Ego vero in mixtis duo tantum Elementa agnoſco, Aquam & Ignem, atque Aquæ nomen *Alkali* impono, aut Salis vacui, Ignem autem voco *Acidum*: Aqua enim eſt Principium materiale rerum omnium, Ignis autem principium formale : Aqua mater eſt generationis, Ignis Pater Cum omnis generatio ſit ex Aqua ab Igne fœcunditatem nacta; quæ ſententia eſt Hippocratis libro primo de Diæta, *Conſtituuntur omnia Igne & Aqua.*

L

Docet nos Sacra Scriptura Aquam omnibus rebus dedisse originem, postquam enim Moses dixit Spiritum Dei *incubasse aquis, Incubabat Aquis*, sicut textus Hebræus explicari potest, pergit in narratione ordinis rerum creatarum: Per spiritum illum Dei, qui perambulabat Aquas, intelligo cum Vallesio in Sacra illius Philosophia, Ignem: Intelligo cum S. *Augustino lib. sup. gen. imperf. cap. 4.* Et cum Tertuliano contra Hermogenem, Auram vitalem, materiam subtilissimam, quæ penetrans aquas & calefaciens, illas fœcundas efficit: ideoque Sol, anima mundi.

Spiritus intus alit, totamque infusa per artus
Mens agitat molem & magno se corpore miscet.

Quarta die conditus fuit ex congerie & concursu atomorum lucis quam Deus ante creaverat: Postmodum Aquæ in mari & in terra fœcunditatem adeptæ sunt ab Acido solari, Dei jussu ordinatæ sunt generationem plantarum, lapidum, & mineralium, pro ratione proprietatis seminis cujusque speciei, *nam in auro semina sunt auri*, cum semina nihil aliud sint quam sal coctum & digestum, ac concretum in figuram idealem cujusque speciei.

Voco igitur hunc Spiritum Dei, à quo Aquæ fœcunditatem hauriunt, Calorem, Humidum Igneum, tandem Acidum quoddam; ideoque *Alkali & Acidum* duo sunt instrumenta mechanica Naturæ:

Ignis enim pro varia sua Acida vi Aquam in diversa corpora concrescere facit; Idquod in plumbo animadvertere licet, quod ab acido aceti in corpus album abit, dictum Cerussam; deinde Minium rubrum ab Acido ignis: Si illi ipsi cerussæ, sine vllo humore contritæ, & ad ignem carbonum exsiccatæ, addideris boracem, ac tantum olei tartari quantum satis est vt simul coeant, immutabitur in vitrum flavum primo liquationis igne: Porro Artifices omnes, & discipuli Helmontiani, omnia corpora in aquam elementarem dissolvere norunt.

Seneca capite decimo tertio libri terti Quæstioni Nat. ait se sequi sententiã Thaletis, primi apud Græcos Philosophi asserebat: hic omnia entia ortũ suum Aquæ debere; Revordor jam me alias experimento facto didicisse plantas majoranæ dulcis, melissæ, pulegij &c. crescere & augmentum suscipere in aqua simplici: Ecce vero demonstrationem invincibilem; scinde ad digiti longitudinem cacumen menthæ crispæ; Impone segmen illud phialæ aqua plenæ, ita tamen vt pars superior segminis extra phialam emineat, quo conservetur, nec violetur situs naturalis fibrarum & canalium plantæ; Caudex ille intra aquam radices emissurus est, & folia extra ampullam, etsi nullum aliunde capessat alimentum quam ab aqua.

Existimo me apprime explicare Prothei fabulã non de Antimonio, sicuti anno 1653. Cardinalis Alphonsus Richeliensis Lugduni interpretabatur, eo quod in igne omnes suscipiat colores, sed de Aqua; Profert cerealia, racemos,

cemos, constituit plantas, arbores, folia, flores, fructus &c. varia genera lapidum & metallorum: Fœcunditatem, qua pollet, tot tamque varios quos edit partus, debet *Acido*, quod tanquam principium formale in Aquam operatur per tot discrimina Acidorum quot productorum species occurrunt, totidem discrepantes coagulationes quas Ignis, aut Acidum, gignit ex Alkali vel Aqua.

Eapropter Zoroaster docebat res omnes ortum suum debere eidem Igni: Alium non facio ignem à quo incalescit noster sanguis, ab eo qui ardet in ligno, vel pinguedine; Neque distinguo ab igne, radiis, vel atomis liquidis Solis quas cum aëre inspiramus, quæ insectis vitam restituunt, & quæ intricatæ cohærent cum aquis & alkalibus plantarum, lapidum atque eorum omnium ex quibus luciditatem adipiscitur.

Ignis Solaris collectus in superficie speculi concavi, vel postica parte vitri convexi conspicillorum senis, aut ampulla vitrea frigida plena, ignium omnium est maxime efficax: Quapropter D. Dionysius Gallorum libro de Hierarchia cœlesti, luci multas inesse Divinitatis proprietates asserit.

De Colorum Natura.

Redeamus ad disputationem D. Frapini, Num *sulphur sit causa rubedinis Coralli*, ac *Num vera Tinctura ex eo elici queat.*

1. Dico Colores omnes vnius ejusdemque esse naturæ, quæ eo sita est vt sint visibiles.

2. Observo Aristotelem pronuntiasse *Colorem esse extremitatem rei visibilis terminatæ*; Idem libro 2. de Anima capite 7. asserit nullas esse voces quæ Coloris naturam exprimant: observat nihilominus cum cæteris animalibus, nihil absque luce visibile esse; Illius Commentatores tradunt Colorem esse qualitatem per quam corpus est visibile: Meliori jure Scaliger in suis Exercitationibus contra Cardanum, dicit essentiam Coloris, ejusque causas, æque latere intellectum ac ipsi colores visui sunt manifesti.

Antiquus quidam Rabbinus *Filius Rhois*, Philosophus erat, quandoquidem in paraphrasi libri de Sensu & Sensili, ajebat *Lucem non tantum causam esse colorum inductionis ad visum, verum etiam essentiæ ipsorum*, additque *Ex luce fieri colorem*, Id quod neque à Scaligero improbatur, Exercitatione 325. contra Cardanum, ideoque colores aliud nihil sunt quam lumen ipsum.

Authoritate itaque Aristotelis dimissa, vt & ipsius Galeni, qui *libro* 1. *de Officiis partium* c. 9. ait colores, odores & sapores oriri ex temperamento, vel mixtione quatuor primarum qualitatum, Adhærebo Cardani axiomati, quod habet libro secundo de Subtilitate, *melius est tueri veritatem atque*

experimenta ipsa quam in perpetuum cum ipsis nugantes de Natura rerum nihil scire, Quare à partibus veritatis stando, atque experimentorum, assero vna cum *filio Rhois*, colores ex luce ortum ducere, atque nihil aliud esse quam lumen diversè modificatum.

3. Ostendo, quod sicut gladij carent dolore, ita objecta visibilia carent colore; nihil enim aliud ex iis nobis conspicuum est præter lumen quod ab illis resilit, quale id excipiunt: sicuti specula & corpora alba, in quibus textura extremæ superficiei constat ex minimis segmentis, vel partibus globulorum, diversimode modificatorum, quamobrem colores assignantur objectis, juxta sensationem quam lux ab ipsis reflexa imprimit fundo retinæ tunicæ in oculo aspicientis: Sic dolor & color sunt sensatio, quæ pro nihilo habenda extra nos.

4. Dico Lumen diversimode modificari per quandam mixtionem, vel intervallum inter puncta retinæ ictæ à lumine, & puncta vicina quæ ab illis non afficiuntur: Varia hæc mistio aut combinatio intervallorum punctorum vmbræ & luminis constituit variam illam modificationem à qua exturgunt discrepantes sensationes, quas vulgo efferre solemus per vocabulum Coloris, inepte assignando objectis quæ intuemur.

5. Dico variam modificationem, aut differentem conturbationem vnitatis radiorum luminis, reflexi à corporibus opacis, causam esse per variam coordinationem, aut texturam partium extimæ illorum superficiei, diversorum salium, quæ pro varietate figurarum varios gradus diaphaneitatis aut palluciditatis inducant: Quapropter lumen nunquam attingit fundum oculi quam post diversas reflexiones, refractiones & diffractiones, observante R. P. Grimaldi.

Prisma, aut corpus triangulare vitreum, sufficienter ostendit id quod à me propositum est: Immutationem accipit pavimento impositum, aut adpositum parieti radios Solis fasciam luminosam exhibet vivis Iridis coloribus ornatam; si vero vitrum illud oculis admoveamus, objecta obducta videntur coloribus elegantis illius Zonæ cœlestis.

ZODIA-

ZODIACI MEDICO GALLICI,

SIVE

Recens in Re Medica & Naturali Exploratorum.
IVLIVS Anni 1681.

OBSERVATIO PRIMA.

Domini COMIERS Ebrodunensis, Matheseos Professoris Parisiensis &c

Colorum natura, raris experimentis demonstrata.

SI vis vt in pariete, aut linteo albo, appareat imago arcus cœlestis sive, zona illa colorum lucidorum & radiantium Iridis, quam effingunt radij Solares postquam penetrarunt Prisma aut trigonum vitreum; Cavendum ne vel minimum lumen cameram ingrediatur quam per longiorem fissuram, factam secundum angulum quadraginta quinque circiter graduum in fenestræ foricula; fissuræ illi inde Prisma vitreum, cum vero radij Solis inciderint in dictum Prisma, ac exinde colorati exilierint, oblique illi excipiantur speculo metallico convexo cilindrico; exinde illi reflectentur in parietem, ac exsurget effigies arcus colorati, qui triplex videbitur si exceperis radiationem coloratam in exitu è Prismate super tres laminas vitreas stanno non obductas, conjunctas & impositas asseri in sulcos excavato, adeo vt quæ medio loco collocata est angulum cum cæteris admodum obtusum efficiat: Eo enim pacto futurum vt irradiatio co-

lorata in tres Zonas separatas disiungatur, quæ è speculo refl. ctentur arcus forma incurvatæ.

Vivida illa & lucida Iridis imago Zonam circularem effictura est in modum coronæ, gloriæ dictæ, si exceperis irradiationem coloratam; Prodeuntem è Prismate super vitrum conicum, cujus acies offeratur illi radiationi, adeo vt illorum axes vnicam constituant lineam rectam.

Insigne hoc mysterium patefeci Italo cuidam, in Fortalitio Clusuræ, anno 1652. qui attonitus exclamavit *Curvarsi vn iri à diademas la testa*, In memoriam sibi revocavit Prophetæ Ezechielis visionē cui Deus se exhibuit in throno suo Iustitiæ & Solio gloriæ Iride decoratū Pulchritudo illius Arcus ansam præbuit quibusdam Philosophis dicendi, si possibile esset vt Deus compositum quiddam foret, Veritatem fore illius animam, Lumen autem corpus.

Revera Iris, vt ait Salomon Ecclesiastici 43. Summum artis opus est Creatoris: Priscis Philosophis, qui ejus naturam scrutari non potuerunt, satis fuit illam cum vulgo mirari: Nulla res non pulchritudine cedit superbo illi diademati terræ, vbique igne decorato, adamantum fulgore, carbunculi flammis, rubini radiis ac sapphirorum splendore.

Triumphum agit natura in productione Zonæ illius cœlestis, illius fornicis vividissimis coloribus micantis, oculis nostris impressis medio lumine versimode modificato, quod aquæ guttulæ reflectunt postquā Solis radij duas refractiones passi sunt, vnicamque reflexionem: stabilis videtur quamdiu aquæ guttæ successive se subsequuntur; divulsa vero apparet iis in locis quibus desinunt inferius illabi; centrum suum perpetuo obtinet in eadem linea recta, quæ à Sole prodiens per oculum spectantis huic excelsior adparet, ac proinde major & in modum semicirculi, prout Astrum illud insigne versus horizontem deprimitur & inclinat.

An quidpiam mirabilius occurrit egregio illo ponte nullibi suffulto, ex quinque zonis constructo, quem vividissimi colores decorant, ruber, flavus, viridis, cæruleus? Scala est Iacobi omnibus obvia, homines ad ascensum in Cælum provocans: refugit vero quoscunque accessuros, nisi animus virtutibus omnibus præditus fuerit, ac recedit non secus ac vmbra propria si illam insequi voluerint.

Deus qui Iridem conspici vult tanquam proprium arcum, post diluvium illum concessit in signum fœderis icti cum hominibus, *Arcum meum ponam in nubibus, & erit signum fœderis inter me, & inter terram*; Eapropter, credo quia arcus iste fune & sagitta destituitur, imo situm adversum terræ obtinet, vt tela vibrari in illam nequeant; Atque genuina hæc est explicatio, verisimilis saltem, illustris illius & mirandi symboli & signi fœderis, & pacis quam Deus pollicetur hominibus.

Lagena vitrea, exacte sphærica, aqua limpida repleta, similes Irides

des productura est, si in fenestræ foricula, cameræ atratæ, foramen rotundum semipedalis diametri effeceris; lagenam enim illam ad amussim in dicto foramine collocando, apponendo vero linteum album expansum ad trium pedum distantiam, Solis radij in hoc depicturi sunt in arcus effigiem plurimas lineas colore variegatas; Id quod & in lagena conspicuum erit si eo feratur oculus.

Sed vt redeam ad Iridem quam effingunt radij solares in conclavi atrato, postquam transmiserunt Prisma vitreum; Si collocaveris citra hoc prisma, ad trium aut quatuor pedum distantiam, Polyedrum, hoc est vitrum multis faciebus donatum, tres vel quatuor pollices diametrales obtinens, & diaphanum, ab hoc reflectentur colores Zonæ Iridis in totidem particulas quot obsinuerit facies aut plures planitres; quamobrem atratum conclave stellatum cœlum referet.

Hoc vero admiratione dignum, si polyedrum constitueris à muro dissitum ad trium vel quatuor pedum distantiam, adeo vt admittat irradiatiotionem prismatis, adparebit ille conspersus ingentibus fragmentis gemmas referentibus, colore admodum variegatas.

Sin propius parieti admoveris, radij effecturi sunt stellam radiantem, variisque coloribus ornatam.

Admissa irradiatione Prismatis in vitro concavo, quia emittit radios divergentes, fascia colorata expansa magis adparebit, ac proinde color minus vididus & magis obsoletus.

Si ex opposito in vitro convexo excipiatur, conjunge colores in foco, in eo purum lumen accendent, adeo tamen vt colores præcedentes resumpturum sit post decussationem.

Tandem vnicum vitrum polyedrum, radiis solaribus expositum, Iridis colores in charta exprompturum est quam a tergo illi exposueris, ac paulatim illam removendo, omnia lumina modificata in vno foco colliguntur, extinguuntur, ac post decussationem eosdem colores induunt.

Sin vero coloribus diaphanis depinxeris imagines in superficiebus vitri polyedri, collocati in foramine cameræ atratæ, in pariete expansi & amplificati iidem apparebunt.

Si effigies magis admirandas exoptaveris, insere quadro septem prismata vitrea, adeo vt ex vno latere vnam tantum faciem exhibeant, adplica demum foramini quadrato facto in foricula cameræ atratæ: insere præterea inter duas laminas cupreas sibi super impositas, rotunda forma omnes perforatas, septem Polyedra, aut vitra variis faciebus donata; cum radiis solis cameram subibunt prismata trajicientes, horum irradationes coloratas excipiant polyedra, inde proditur æ sunt in totidem particulas divisæ quot occurrent facies: Inde camera apparebit peripetasmate obductas quasi ex multis gemmatum millibus constructo, tanta colorum lucidissi-

morum

morum, micantiumque varietate, vt in rerum natura nihil vnquam elegantius conspici detur.

Sæpe contingit hyeme, ait Aristoteles, si præsertim ab Austro aër humidior fuerit redditus, vt post diuturnam lucubrationem adpareat flamma lampadis, vel candelæ, circumdata coloribus Iridis.

Plurimæ hujus eventus adducuntur rationes; sed si quidem nullo non tempore id accidat cùm premente somno pulpebræ humore gravatæ concidunt, id totum assignandum est sensationi impulsionis factæ in retinam, radiorum flamma lampadis, modificatorum & reflexorum ab humiditate pulpebrarum: Aperte ea de re constat, nam si oculis supprimatur pars superior flammæ, evanescit illico pars inferior illius Iridis; cooperta vero parte inferiore flammæ, coloratus iste arcus dissipatur superiore parte.

Ampullæ quas excitant pueri insufflando paleæ tubuli ope in aquam sapone imbutam, insigniuntur vividis Iridis coloribus.

Iidem colores manifesti sunt inspecta flamma candelæ per setam pennæ scriptoriæ, aut dentes pectinis densissimi.

Plurimi panni bombycini, villosi, vel læves vndulati variegatos obtinent colores & mutabiles pro vario luminis aspectu, columbæ colli instar.

Dant mille averso radiante sole colores

Aquæ guttulæ super folia herbarum, aut rerum aliarum, deciduæ, si matutinis horis conspiciantur, successive varios induunt colores, lucidos & micantes, pro varia oculi motitatione; id quod & animadvertere est ad conspectum ad amantum & crystalli cæsę & lævigatę.

Aquarum profundi gurgites, si illæ decurrant per locum vmbratilem, viridiusculæ adparent, Id quod hic experiri licet, si opposita ripa horis meridianis ex loco ad aquationem recens constructo conspiciatur.

Textura filamenrorum subtilissimorum, si ex iis quædam alba fuerint, alia purpurei coloris, alba oculis exhibebitur; Si filamenta nigra sint & alba, textura dicta cœrulea la,mpadis lumini objecta, adparitura est; Colores autem virides nocta semper subcœrulei videbuntur.

Nivem rubicundam pronuntiabis si conspiciatur obiecta oculis bombycina tenuissima: mulieris porro suprema pectoris pars, etsi nivei candoris, rubicunda videtur si lumen transmittatur per plumacium nigrum: Non secus ac manus candidissima rubicunda adparet conspecta oppositis digitis manuum conjunctis & extensis.

Attente inspicius albam domus superficiem, fenestris adapertis Luna illustri illas feriente, postea oculos conjice in quampiam cœli partem, oculis tuis eadem facies obversabitur, fenestris quasi pertusa, non secus ac si domus revera ibi collocata esset.

Vt tandem experimentis manifestum fiat purum putum lumen, diversimode

mode modificatum, fundo oculi inducere impressionem, cujus sensatio vocatur Color, cameram omnino obscuram procura, & in fenestræ foricula foramen excavari trium aut quatuor pollicum diametralium mensura, illi chartam albam glutine obductam adpone, in qua atramento vulgari, vel alio colore diaphano depinxeris obiecti cujuspiam lineamenta rudiora, eo plane modo quo in fragmentis vitreis depinguntur imagines, noctu conspiciendæ per magicam laternam: colorata illa & amplificata in pariete vel linteo albo si desideras, fixis oculis, & diutius intuere pictam illam chartam, quo tempore Solis radij vehementer illam feriunt; postmodum velum illi objicias, vt camera atrior evadat & obscurior, tunc adi cameræ partē maxime tenebrosam, ob oculos gerens chartā densā albā, illico omnia flava adparitura sunt, mox rubra, &c. postmodum exsurget zona, aut circulus ex vividissimis coloribus constans; tandem fenestræ hiatus evadet rubicundissimus & fulgens, effingens circulum lucididum, qui successive flavum colorem exhibiturus est, rubrum, cœruleum & nigrum, omnibus demum evanescentibus.

Ecce experimentum minus ardui negotij, eandem rem comprobans, cum Sol cameram tuam ingreditur, fenestræ vnicam foriculam aperi, impone pavimento ingentem scyphum vitreum, aqua repletum, ab vmbra dissitum quatuor aut quinque pollicibus, Solis radii illum pertranseuntes plurimas Irides repræsentaturi sunt in vmbra, si substrata fuerit charta aut candidum linteum.

Videtur Lux perpetua edere miracula effingendo diversissima objecta, quæ in fundo oculi depingit per tenebras: Enitamur grande hoc mysteriū extricari facili experimento extra oculos nostros; Id præsertim pendet ab expositione chartæ aut lintei candidi expansi in medio conclavi, in quod tenebræ artificio inductæ sint.

Inventum hoc mirabile nec non Vitruvium intellectui redditum facilem, debemus industriæ Danielis Barbaro, Nobilis Veneti, qui hoc publici juris fecit in Stenographia sua, vel Optica practica, parte 9. capite 5. En ipsius verba.

Con mirabile diletto la natura ne insegna la proportionnata digradatione delle cose. Fa vn buco nello scuro della finestra, della stanza di dove nvoi vedere & piglia vn occhiale da vecchio, vedendo nella charta: lineamenti delle cose tu povi con vn penello, &c.

Diu post Baptista à Porta Neapolitanus, in sua magia naturali, edita anno 1589. publicum fecit hoc experimentum, quod tanquam novum edidit, quasi se excogitatum.

Nunc autem, ait, *enuntiabo quod semper tacui. Si crystallinam lentem foramini opponas jamjam omnia clariora cernes. Vultus hominum deambulantium, colores, vestes, actus & omnia, ac si propius spectares videbis tam*

maxima jucunditate, vt qui viderint nunquam satis mirari possint.

Mysterium hoc est Cameram, tenebricosam reddito; excavato foramen in foricula fenestræ, pollicis circiter diametralis; foramini huic admove vitrum objectivum conspicilli quinque aut sex pedum longitudinis, aut saltem vitrum conspicilli in vsum senum, Quando Sol radiis non ferit fenestram, sed solum illuminat objecta ipsi opposita, objice chartam, aut linteum candidum foramini, sed paululum remotum, quousque objecta in illis distinctissime appareant depicta vna cum coloribus ac motibus sed situ inverso; vocantur ejusmodi imagines, species objectorum, etsi nihil aliud sint quam lumen reflexum.

Distantia hujus chartæ ad vitrum convexum, foramen obturans, eo major est quo objecta proximiora sunt, eadem ratione qua necesse est conspicilla elongari vt distincte adpareant objecta minus remota.

Distinctior futura erit hæc pars si ea quæ aperta relinquitur in medio vitro proportione respondeat jactui, aut foci longitudini ac distantiæ objectorum: Experimentis crebris deprehensurus es aperturam requisitam, successive adplicando vitro chartacea diversa, in quibus sint foramina variç diametri: hoc enim modo in camera atata effecturus es, vel in oculis artificialibus (*Figur.1.& 2.*) id quod oculus naturalis necessitate vrgente præstat motu involuntario & mechanico. In aperto lumine, & cũ objecta proxima sunt, & multum illustrata, coarctat aperturam quam vocamus oculi Pupillam; nimium enim lumen calore suo efficiens sensibilem rarefactionem in retina & in choroide has dilatat impellit, ac proinde suppeditat tunicæ rhagoidi vim contrahendi & imminuendi foramen suum, quod vocant vucam, sic dictam ob similitudinem quam gerit cum foramine uvæ cui pediculus ablatus: Vocatur quoque Pupilla oculi, eo quod reflexio humoris crystallini in ea repræsentat contractam effigiem illius qui cominus inspicit oculum alterius, qui moribundus non sit: Provt desinit ista rarefactio, retina & choroides tunicæ contrahuntur, ac proinde vndiquaque adducunt rhagoidem, quamobrem foramen medium, hoc est Pupilla, amplius fit.

Oculus demum officio fungi incipit facta ista rhagoidis dilatatione, quæ accidit à calore & influxu spirituum à cerebro in oculum per nervum opticum influentium, hi collecti ab humore crystallino humorem aqueum distendunt, ac impetu suo impellunt & dilatant tunicam rhagoidem in medio.

Cum primum Musis operam dedi, ratus sum pro majori aut minori luminis appulsu ipso nativitatis momento ad tunicam rhagoidem, tunc temporis admodum mollem & teneram, ipsi induci aliam atque aliam texturam & rugositatem, ob quam lumen post varias refractiones reflexum, in retina pariat sensationes, quas vocamus Colores, in alienis oculis,

Huic

Huic principio innixus, inferebam & colligebam horam nativitatis ex oculorum coloribus: Oculos omnino Nigros assignabam metinoctio, Albos horis quartæ vel quintæ matutini; Cæruleos decimæ vel vndecimæ; qui ad viridiusculum vergerent meridianis; virides & nigros quintæ vel sextæ vespertinæ; Felinos septimæ vel octavæ horæ; Flavos instar corticis mali aurantij nonæ vel decimæ noctis: Hoc posito, Homerus, Cœcus ille divinus, Poëta eruditissimus, de coloribus ineptum judicium tulit, pronuntians Venerem formosam donatam esse oculis nigris; doctam Minervam cæruleis: Magister autem Aristoteles, & Albertus Magnus, inutiliter tradidere præcepta per quę judicium ferri queat de varia hominum indole ex oculorum coloribus.

Pro maiori aut minori rhagoidis resistentia, hinc ejus extensionem & rugas inductas, variam consequitur diaphaneitatem, aut alium contextum in sua superficie qua corneam spectat, quapropter reflectit lumen diversimode modificatum, vnde & oculi diversimode colorati apparent: Imo sæpe ambo oculi in vno eodemque homine varij sunt in colore, atque id porro certissimū est, inter mille homines vix viginti repertum iri (in quorum numero fui vsque ad annum 1668) quibus oculi omnino sint inter se similes conformatione & vigore. Dominus Gassendi, sæculo nostro Philosophorum Mathematicorum maximus, ait se novissime adnotasse in se oculi vnius vitium, quo objecta triplo majora quam alteri videntur; R. P. Chaleus Iesuita, Tomo 1. mundi Mathematici pag 381. propos. 39. per se ipsum comprobat, & ostiarium Collegij Camberiacensis, paucissimos vno eodemque oculo idem objectum videre vno eodemque intuitu; ait enim prædictum ostiarum myopia vno oculo laborare, altero visione senum, quamobrem necesse illi esse occludere oculum myopicum, quo altero solo liceat objectum dissitum videre: Oculum autem vitio senibus familiari laborantem occludere, vt liceret legere & ab invicem exacte distinguere objecta proxima ope oculi myopia affecti: Propria experimenta explicat pag. 368. & 369. nam ait se si ambobus conjunctim oculis objecta intueatur, turbida illa apparere, confusa & maculis obsita.

Vt res experimento confirmetur, ab vno scil. oculo vt plurimum objecta distinctiora & majora videri quam ab altero, legatur 1. *Giornale de Letterati do 29. Gennario 1669. observatione del Signor Gio Alfonso Borelli intorno alla virtu inequale d'ogli occhi.* Reperies pagin. 11. Eruditarum illarum ephemeridum Romanorum quæ sequuntur. *Si fa vn buco rotondo, ò si pone vna palla nerva pendente nel meso d'vna fenestra aperta, la quale palla si riguardi hor coll' destro occhio, hor col sinistro e parango nate insieme queste vedute: Si trova esser notabilmente diversa l'imagine, perche l'occhio sinistro vede le cose piu grandi, e piu distinte, che il destro che representa vn imagine con certa ombratura attorno.*

Reverendus Pater Fabritius Iesuita jam ante omnes Philosophos admonuerat, quod *Nullus fere oculus sine aliquo vitio*: His vtitur vocibus pagina 310. libri *de Homine*, editi Parisiis apud Muguetum anno 1666.

Alias determinavi diametrum apertionis illius vitri ad partem 77. longitudinis illius foci; Pagina nonagesima libri à me editi de *Natura Cometarum*, editi Lugduni anno 1665: Eodem libro, Tractatu 7. pag. 481. exhibui quæcunque vitrariam rem spectant, ac constructionem Batavicorum specularium, compositorum ex pluribus vitris convexis.

Si foramen in foricula fenestræ factum obduxeris illo extremo specularis cui affixum est vitrum convexum & objectivum specularis à Galilæo nomen obtinentis, lumen exiens per vitrum oculare concavum, in charta depinget objecta majora & distinctiora quo magis speculare contraxeris, etsi contrarium accidat si objecta ipsa conspiciantur admoto oculo vitro concavo specularis.

At vero quia hæc pictura objectorum inversa conspicitur in charta, non secus ac quidvis quod nobis rectum adparet, in retina, ad fundum oculi, depingitur inversum, quæ est quasi camera tenebricosa à natura constructa, e re erit media protulisse per quæ in charta realiter rectificetur dicta pictura, vel species objectorum, vt oculis objiciantur quasi illic in situ naturali depicta forent.

Primo, si objecta sint aulæa, vel statuæ, actu ea invertantur, ac suspensa collocentur, inde fiet vt illorum species directæ depingantur ac in aëre vagantes.

Si à tergo obtendatur pannus niger magnus, aut in quo nubes depictæ; & idem insternatur pavimento, adaptando foramini fenestræ tubulum vel infundibulum chartaceum interius rite denigratum, cujus cuspis detruncata comprehendat vitrum convexum, pars autem laxior admittat tantum lumen reflexum ab objectis quæ repræsentari cupis in atrata camera, in qua conspicienda erunt comitibus motibus quæ clam conciliari possunt toti statuæ, vel illius brachiis &c. Si modo verum id quod referunt Rabini de Rege Salomone, ipsum se videndum exhibuisse aliis in locis quam quibus erat, En rationem à me, nisi fallor traditam, aliam postmodum traditurus.

Eo pacto Rogerius Bacco, Anglus, videndum se objiciebat discipulis suis: Arabs Arafel in theatro, quicquid libuisset, conspiciendum præbebat; Eo pacto, vel alio quopiam non dissimilis, sicuti ope laternæ magicæ; vel illuminationum exhibitarum in Comœdia Iobinæ, cui interfuit Imperator Rudolphus Secundus, In qua repræsentati fuere omnes Imperatores à Iulio Cæsare vsque ad Carolum Quintum.

Secundo, obduce exiguum foramen, in asseris medio bene denigrato excavatum, vitro convexo, quod ad quandam distantiam pone chartam

oleo delibutam constitues, à qua exceptæ species inversæ; dum enim id vitrum transmeabunt, restitutæ rectitudini conspicientur in altera charta.

Tertio, Pone speculum planum metallicum extra fenestram, paulo supra vel infra foramen, species enim quæ ob reflexionem à speculo factam inversæ cameram subingressuræ sunt; in ea dabunt depicta objecta directa in tabula chartacea alba, aut tela nova; eodemque tempore alia objecta inversa adparebunt; imo sæpe numero diversæ illæ species adeo opposite coeunt & conjunguntur, vt portenta non iniucunda à sola natura efficta oculis objiciantur, nullo alio accedente quam lucis auxilio.

Quarto, Admove speculum planum, infra vel supra chartam aut tabellam specierum ad angulum rectum, vel quemvis alium, à quo reflectantur dictæ species versus oculum; Has hoc pacto in speculo directas habiturus es, ac cujusmodi fuerint objecta extra cameram posita.

Quinto, Ope Prismatis vitrei licebit tibi species dirigere aut, quod in idem recidit, erectas videre.

Sexto, Si dictas imagines inspexeris per vitrum omphaloptrum, hoc est, vtrinque convexum, erectæ apparebunt imagines.

Septimo, Dictæ imagines erectæ videbuntur, & majores si eas inspexeris per conspicillum vulgare, constructum ex vitro objectivo convexo, & vitro oculari concavo; ea propter vero necesse est tubi admodum producantur, quo dicta vitra plurimum à se mutuo recedant, atque eo modo exsurgit microscopium, à me inventum anno 1652. in fortalitio Clusuræ, dū legerē Kepleri Dioptricē: Eiusmodi Microscopium visendū obtuli anno 1655. Divioduni curiosis qui convenerant in ædes Clarissimi Dom. Senatoris Lantini, vbi forte aderat Dom. Mariotte, quod publici juris feci pagina 53. libri à me De nova Scientia Cometarum, editi Lugduni anno 1665.

Octavo, Compara tibi Speculare sesquipedalis circiter longitudinis, constructum ex duobus vitris convexis: extremum, in quo vitrum objectivum continetur, impone foramini facto in foricula fenestræ, adeo vt exacte obturetur; extrahe tubos quovsque vitrum oculare attigerit focum vitri objectivi, demum objice chartam albam tergo vitri ocularis specularis, & fac accedere vel recedere quovsque pictura objectorum distinctissima adpareat & directa; id quod accidit eo quod radij à quibus effinguntur penicilli optici, situm mutaverunt ob decussationem aut intersectionem mutuam, citra secundum vitrum convexum.

Nono, Imagines illæ, aut species, in tabella inversæ, erectæ tibi objicientur si inspexeris vsus speculari composito ex duobus vitris convexis, quandoquidem quicquid rectum est id inversum ostendunt: Si tubulum muro adaptaveris species erectæ tibi adparituræ sunt, etiam non ingresso cameram tenebricosam.

Decimo, Segmentum vitri hyperbolici oppositum foramini fenestræ, solum producturum erit projectionem specierum in charta, in eodem situ quem obtinent objecta.

Vndecimo tandem, grande speculum concavum impositum suppedaneo, præcise in loco quem occupabat charta excipiens imagines inversas, inverte vt incumbat geniculo, adeo vt è loco quem elegisti in speculo conspicere queas foramen fenestræ obstructum optimo vitro convexo, objecta, quæ vltra id foramen reflexionis conspicua tibi erunt in speculo, multo manifestiora fient quam in charta, atque æque evidenter ac si vtereris optimis specularibus, adeo vt si vitrum convexum ac speculum concavum probæ fuerint notæ, in eo speculo possis legere scripta ad ducentorum passuum distantiam à fenestra cameræ tenebricosæ.

Innotuit mihi arcanum, forte non contemnendum: Scilicet efferendum est vitro concavo, ad quandam distantiam, vitrum concavum conspicilli vulgaris, atque inspiciendum per vitrum objectivum convexum.

Non me latet Bettinum, cum aliis, tradidisse speculum concavum, constitutum in puncto confusionis specierum, pone vitrum convexum quod obturet foramen fenestræ, reflexurum imagines erectas, vel ad latera, si speculum concavum paululum oblique situm sit.

Licebit noctu per tenebras in camera conspicienda exhibere quæcunq; volueris in aëre volitantia, Vide figuram V. Fiat in janua A. D. foramen rotundum, cooperiendum vitro P P. ex vtraque parte convexo, octo aut novem pedibus à foco distantia: Suspende in camera ad parallelum januę tabulam R R R. rasam, experientia te docebit quantum à foramine distare debeat; Oppone januæ ad aliquot pedum distantiam candelabrum M. I. F. S. effictum in formam scandulæ rhedæ instructæ vitro plano O O B B. Cura depingi in eo vitro quicquid in mentem venerit, sed coloribus vividis & diaphanis: reliquum vitrum cooperi panno nigro: E directo partis pictæ appone facem mjorem accensam, Radij objectorum depictorum vbi penetrarint vitrum convexum P P. eorum imagines in camera tenebricosa, supra telam R R R. effingent vividis coloribus & illustribus præditas.

Sin Candelabrum M. I. E. S. in se habuerit aperturam O B O B. atque habueris plures grandes laminas vitreas, variis figuris depictas, poteris successive imagines in camera repræsentare, modo erectas, modo inversas, imo quibus libuerit motibus donatas, insinuando dictas laminas vitreas in aperturam candelabri à summo ad imum à dextra in sinistram &c.

Prolixus fui in disserendo de variis objectorum horum speciebus, eo quod vsui sint arti medicæ ad rite cognoscendum oculi naturam, ejus partes & functiones, non exiguo proculdubio emolumento: Galenus,

qui

qui oculum organi divini epitetho donati, asserit libro decimo, cap. duodec. de vsu partium, coactum fuisse se illius admiranda scripto tradere per somnium impulsum exprobrans injuriam Creatori illatam nisi historiam illius partis traderet, *Non lubens*, ait, *sed solum vt Dei jussui satisfacerem mathematicis theorematibus sum vsus &c.* Ego ipse lucis mysteria in vsum duxi à pagin. 440. libri mei cui titulus, *Nova instructio ad conciliandas Ecclesias titulo Reformatarum gaudentes cum Romana*, editi Parisiis anno 1677 demonstraturus præcipuum Religionis nostræ mysterium in S. S. Eucharistia, quandoquidem lux, colores, ac species objectorum, vnam eandemque speciem corpoream constituentes, sese colligunt, foramen pertranseunt, ac colliguntur angusto spatio in foco, citra tamen confusionem, quandoquidem pristinæ extensioni, situi & speciebus restituuntur.

Finem facio Te hortatus, ac quotquot Illustrem vestram Academiam componunt, vt sedulo velitis incumbere studio & explorationi per experimenta mysteriorum & arcanorum naturæ, quo in rem medicam commodum redundet; Vt ad id impellamini, optarem in aula vestra appendi Tabulam cui inscripta essent egregia hæc D. Basilij verba, vnius è quatuor Ecclesiæ Doctoribus, *Naturæ contemplatio est voluptatis cœlestis vestibulum, perennis jubilus mentis, porta tranquillitatis, humanæ felicitatis fastigium, quod attingens anima è gravi veluti suscitata veterno, lucisque regionem ingressa, suique oblita, non tam cœlestis hominis quam terrestris Numinis personam agere videtur.*

OBSERVATIO II.

Authoris.

Planta famen & sitim sedans.

IN Scotia reperta est planta famem & sitim sedans eam comedentium, quantumvis exigua quantitate: Nec eam siluerunt historiæ Romanæ: Propediem proditura est de ea planta elegantissima & curiosissima dissertatio ejus nomen prodens, reliquasque ad eam spectantes circumstantias. *Datum Edimburgi Scotiæ metropoli.*

OBSER-

Observatio III.

Mag. ARTVVO Temple, Chirurgi Edimburgensis.

Mulier cornuta.

Elizabetha Lovv, annum jam agens quinquagesimum, gestavit tribus pollicibus supra auriculam dextram cornu, quod incrementum suscepit per septennium: id cornu fere palmi longitudinem obtinet, crassitiem semipollicis; coloris est obscuri, instar arietini, figuræ incurvæ, huic 3 simili, vel literæ Græcæ inversæ: Amputatum fuit à magistro Artuvo Temple, Chirurgo Edimburgensi, quo donavit Academiam illius vrbis Videndum exhibetur in Bibliotheca Academiæ, cum lamina argentea, cui historia dicta insculpta est: Iterum nascentis primordia quædam observantur in capite dictæ mulieris.

Cornutæ hujus mulieris historia cum in conventu nostro perlecta fuisset, eruditorum quorundam memoriam refricavit, de ambobus cornutis hominibus, quos memorat Dom. à Mezeray in historia sua Gallica: Asseruit vero Dom. Roberdeau, ante vicennium vxorem Dom. Chanveau, Curiæ Procuratorem, habitantem in vico de la Parcheminerie, tunc temporis agentem annum circiter decimum septimum vel decimum octavum, menstruam periodum ter expertam, per plurimos dies perpessam esse dolorem gravativum & obtusum in capite, parte dextra & supra suturam lambdoideā in qua paulo post exortus est tumor, cujus superficies statim pertusa fuit à cornu vel excrescentia ossea quæ incrementum assumpsit, sed figuram curvam assumens, adeo vt circiter quatuor digitos transversos longa esset, ac pars superior & acuta carnem penetraret non longe à bazi, qua de causa dolor adeo acutus ægræ inductus est vt assensum præbuerit extractioni illius cornu.

At vero licet operatio à peritissimo Chirurgo peracta fuerit, supervenere tamen gravia accidentia, caput enim intumuit, accessit febris, imo ingenium, quo illa ante satis vivido valebat, hebetius effectum est: Nec tamen infortunium hic terminum habuit, id enim cornu cum iterum erupisset, triennio circiter à primo resecto, ejusdemque longitudinis, sponte id excidit, incolumi ægra, illabefactataque sanitate, sed ingenio plane orba quo instatu ad interitum vsque permansit, duodecimo vel decimo tertio post anno succedente.

Causa prædictorum omnium eventuum in prædicto conventu, adscripta fuit quibusdam materiis fermentativis, translatis ad quasdam partes, in

in iiſque ſubſiſtentibus : Ad quæ cum repoſuiſſem in vnaquaque materiæ portione latere quaſdam ſpiritus vitæ particulas, ex quibus exſurgunt animalia quotieſcunque ſufficientem obtinuere motum vt ſubſtantiis materialibus imprimere valeant (quibus una conjunctæ hærent) ambas illas mirandas proprietates, quas vocant motum & ſenſum, Aut ſolum modo plantæ fiunt, ſi eouſque tantum extricantur, vt ſoli vegetationi ſufficiant, In comprobationem iſtius opinionis protuli hiſtoriam fungorum innaſcentium apparatui impoſito femori fracto, cuius memini Ephemeride ſeptima anni 1679, ac vlterius corroboravi additis duabus obſervaionibus Ephemeride ſequenti tradendis.

Finis Iulij Anni 1681.

N ZODIACI

ZODIACI MEDICO GALLICI

SIVE

Recens in Re Medica & Naturali Exploratorum.

AVGVSTVS Anni 1681.

OBSERVATIO.

D. LANDEI BAVGRANDI Chirurgi Sammeclovienſis.

Femoris Fractura cum Vulnere.

FILIA Mag. Orangei Cauponis Sammaclovij, annos ſeptem & decem nata, ex caſu menſe Iulio proxime præterito de ſecunda domus contignatione in ſubjacentem vicum, nullibi læſa fuit præterquam in femore dextro, quod cum vulnere effractum fuit, oſſe prominente & conſpicuo ad ſex digitorum tranſverſorum extantiam.

Quo facilior evaderet huius Fracturæ reſtitutio, ac liberior pateret puri exitus, qnod copioſum ſemper gignitur ea in parte eo modo læſa, maximam inſtitui inciſionem ad vulneris dilatationem, vnde non exigua vtilitas poſtmodum emerſit, pus enim adeo inſigni quantitate productum eſt, eoque corruptionis extraordinariæ gradu vt nequaquam exhauriri poſſe videretur, cuius fœtori ferendo præter me & miniſtros nullus par fuit; adeo vt toto primo menſe, per intervallum vnius curationis ad alteram, ſub ſpleniis & ligaturis infinitus vermium numerus ſubnaſceretur; etſi citra intermiſſionem medicamentorum adminiſtratio quotidie peragereturtoto illo temporis decurſu, in vſum ducendo injectiones compoſitas ex vini ſpiritu, myrrha, aloe, & arri-

& aristolochia, vniversusq; apparatus vino & aquæ vitæ immersus esset.

Hoc vero in admirationem pertrahit quod cum huiusmodi putredini finis impositus fuisset, ac proinde rarius manus admoveretur loco affecto, hoc est exacto circiter quatriduo, in dies animadvertebatur ortus copiæ insignis fungorum supra prædictum apparatum, id quod vltra bimestre perduravit; deinceps ossium desquammatio brevi subsequuta est, quam postmodum brevi sequuta vulneris mundificatio & perfecta cicatricis inductio, adeo vt ægræ ad integram valetudinis restitutionem nihil nunc deesset, nisi, malo fato, non diu postquam lecto valedixit, sororum altera crus iterum illi perfregisset, eodemque in loco, impetu facto in illam insiliens.

Nonnulli meorum Collegarum, quibus eiusmodi accidentia perspecta sunt, asserunt abruptum callum nunquam eam soliditatem adipisci vt deinceps femur sustinendæ massæ corporeæ par esse possit: Quid in posterum circa istum callum futurum sit nescio, in quo insignis exsquammatio contigit; hoc vero me aliquid sperare iubet, quod ab ægra nequaquam animadvertatur crepitatio extremorum abruptorum, etsi vix octiduum a restitutione per me facta effluxerit: Si res felicem exitum habituta sit vt certior fias, curabo quo publici iuris fiat.

Authoris in præcedentem Observationem animadversio.

Ex hac historia elucescit, dum peragitur fermentatio, duranteque illius impetu, quæ contingit intra & supra vulnus, spiritum vitæ animalia procreasse, ac vegetabilium solum quasdam species quamdiu intra mediocritatis terminos constitit.

Hoc vero admiratione dignum, quasdam nempe particulas, materiales & spirituosas, quæ sese insinuaverant in propriam substantiam Vasis Faventini, eiusmodi fermentationem adeptas esse ob quam postmodum adeo rarefactæ sint vt fungorum quasdam species gignere valuerint in superficie prædicti vasis: Vt rarioris istius eventus causa elucescat, attenta mente legenda est Observatio sequens.

OBSERVATIO II.

Authoris.

Fungorum rara species superficij vasis figulini Fauentini innascentium.

CVm aliquando vasi figulino Faventino Collyrium Lanfranci immisissem, compositum, sicuti notum, ex aquis rosarum & plan-

N 2 taginis

taginis, vino albo, viridi æris, auripigmento, myrrha & aloë, idque mensis spatio paulatim absumpsissem, pro re nata illud in vsum ducens, post dies aliquot in vniversa exteriori superficie vasis illius emersit crusta quædam flavescens, quam eradi curavi, rei non attentus, at hæc biduo vel triduo post iterum exorta est, quamobrem repetita vasis detersione opus fuit, qua mundatione facta, aliisque insequentibus plurimis, cum id phænomenon perpetuo occurreret, decrevi rem Naturæ committendam, neque actionem ejus impediendam, quo adpareret quousque progredi illi liceret: cum delectatione observavi increscentem prædictum muscum, ac variis in locis fungorum formam induentem, qui postquam magnitudinem exigui ovi gallinacei attigerant, altitudinem vero duorum transversorum digitorum, excidebant, renascentibus aliis, easdem dimensiones adeptis intra sex septimanarum spatium, postmodum ratione proprij ponderis, ac radicum exilitatis, proportione respondentium exilitati pororum vasis, decidui, Id vero plusquam per integrum annum perduravit.

Observatio III.

Ejusdem.

Animalcula rara ex Africa recens allata.

D. Bongrandio, Mercatori Nemausensi, cum mercium causa Africæ meridionalis oras adiisset, exhibitum fuit animalculum extraordinariæ formæ, cui nomen ab incolis inditum *Arcbrougé*, voce Arabica, eximiis facultatibus ex illorum narratione præditum, quapropter dictorum animalium non exiguum numerum in Galliam intulit, publici commodi gratia: Nuper vnnm prædictorum animalculorum Conventui nostro exhibuit: Delineari id curavi accurate, cuius figura hic tibi apponitur:

Conchylia quoque singularis elegantiæ ex illis regionibus attulit in fundo maris quærenda, corallii ramis inhærentia, quæ contrita & dissoluta in aceto certissime herpetes & lentigines delent iis affricta, Eorum vero animalium figura nimis singularis quam vt prætermitti debeat, adeoque eorum damus effigiem.

Pars pendula, inter ventrem & caudam sita, vesicula est materia flava repleta, spissa & friabili, quæ conservæ rosarum commixta, & mane jeiuno ventriculo drachmæ pondere assumpta, vel sesquidrachmæ, omnem diarrhœam & dysynteriam coercet, vna vel altera dosi: Cæterum se ab Arabibus didicisse retulit dictus Dom. Bongrandius, demum

mum Parisiis & Massiliæ in plurimis rem experimento facto deprehendisse.

Cæterum examine instituto partium exteriorum prædicti animalis, censemus ad piscium genus id referendum : Id vero tanto magis obscurius est quod Arabes quid rei sit D. Bongrandium latere voluerint, Neque vero vllus rerum naturalium scriptor, quod sciam, descriptionem aut figuram tradiderit.

Observatio IV.

Dom. ROBERDEAV, Academiæ Recens Exploratorum adscripti &c.

Surditas curata.

QVidam, cui audiendi facultas ablata ob vtriusq; auris vitium, mihi oblatus cum fuisset, ex narratione autem ipsius agnovissem affectũ a sorde quapiam indurata membranæ Tympano dictæ impacta, tanquam causa conjuncta & immediata ortum ducere, id quod sæpenumero vsu venire solet, In id incubui quo materia illa inde abscederet dissolvereturque, infusione in aures olei lini & iniectione decocti emollientis alternatim factis; Id quod adeo ad votum successit, vt quinta die ab vsu prædictorum remediorum ex profundo auris sinistræ prodierit corpus gypseum, flavescens, magnitudine æquans mediam partem phaseoli : Sub vesperam eiusdem diei ab altera iniectione facta in eandem aurem, eductum est aliud corpus eiusdem consistentiæ, ac prope media parte maius priore, à cuius divulsione intensus ægro excitatus est dolor, qui eo verisimilius ortum duxerat a pertinaci adhæsione in auris fundo, quod eodem tempore quatuor aut quinque sanguinis guttæ emanarint : ac deinceps æger æque acuto auditus sensu valuerit ac ante affectus invasionem : Quoad vero aurem dextram, cum minor multo materiæ eiusmodi portio exiierit, eapropter sonorum perceptioni ineptior remansit, ac proinde officio narurali minus idonea.

Observatio V.

Authoris

Emplastrum efficacissimum ad curationem Herniarum.

QVibusdam in opinionem venit Methodum qua Cœnobij Chabriensis Antistes vsus fuit in curatione Herniarum, sitam esse in vsu

vini cuiusdam mediati, ac admotione Emplastri qua parte siti sunt annuli: Id vero scire vtile est, nonnullos sagacitatis non vulgaris existimare verisimile esse eiusmodi vinum additione tantum constare succi apij: Alios vero asserere Emplastrum mox describendum non aliud esse ab eo quo vsus fuerit prædictus Antistes.

Accipe picis nigræ vncias duas & semis, liquefactæ & prope ebullienti adde putaminum ovorum & radicis satyrionis pulverisatæ vnciam semis, illico exemtæ ab igne adde sanguinis draconis pulverisati vnciam semis: Ex massa hac refrigerata confice Emplastra admovenda loco relaxato, a reductione facta intestini, singulo quoque octiduo innovanda, addito subligaculo Emplastrum & partes reductas continente, per dies quadraginta gestando.

Observatio VI.

Dom. DEPASSIS D. Medici Crestensis in Delphinatu.

Diabetes rarus.

Tritum est adagium, Rara non esse artis, Id quanquam verum, extant tamen regulæ in arte Medica spectantes curam & cognitionem morbi cuius descriptio proxime tradenda est, etsi raro admodum occurrat, cæteroquin de eorum numero est qui medici notitiam non evaserunt, & describuntur in practicorum libris: Porro cum morbi eodem nomine donati, essentialirer nihilominus sæpissime à se invicem discrepent, ac revera in hoc circumstantiæ omnino singulares deprehensę sint, observatione proculdubio dignæ, officio me deesse crederem si silentio involuerem sequentem historiam à Dom. Depassis mihi communicatam, ab eodem descriptam.

Domicella Magdalena Farsacia, Vidua Dom. Meisomisii, civis Parisini, tricesimum ætatis annum adepta, constitutionis atrabiliariæ, & valetudinis parum firmæ, menstruas tamen periodos rite servans, initiante martio anni 1662 correpta est rara illa morbi specie quam Galenus bis tantum toto vitæ decursu observasse se ait, Diabeten vocamus, quadrimestre integrum illam vexante: per quod temporis spatium (etsi febris esset expers) toto corpore æstum insignem percepit, imo præsertim ventre, comite siti adeò intensa vt deliquium animi præsto adesset statim an potus deficeret, adeo vt vna quaque die, & per noctem, aquæ quatuor ad minimum fitulas exhauriret, eam illico nequaquam immutatam per lotium profundens: Aderant præterea vigiliæ perpetuæ, cum tanta appetitus prostratione,

vt

vt præter panem vel offam, actu frigida exhibenda, omnia fastidiret: Quamdiu affectio ipsi molesta quandoque vomitus & levis diarrhœa acciderunt; sed tandem ad extremum marcorem deductæ, summamque virium debilitatem, cutis nigrore infecta fuit, qui paulatim excussus est, succedente mali declinatione.

At vero initio eiusdem mensis Martij anni 1667. eadem morbi specie iterum ingruente & rediviva, sed gravioribus multo quam ante symptomatis stipati, cum immensam illam aquæ quantitatem ægra non profunderet quam ingerebat, sicuti accidere consueverat anno 1662, ab illa propemodum submersa est, ac omnimodam sensus & motus privationem incurrit, qui non ante restitui illi potuerunt quam ab exhibitis spatio viginti quatuor horarum plurimis remediis evacuantibus, quorum ope ventris sarcina educta est, & Natura ab incumbente ac opprimente onere levata, novam molita est metastasin materiæ in corporis ambitum & superficiem, à qua cum iterum nigrore infecta fuisset cutis, fluxusque hæmorrhoidalis cum insequutus esset liberalis, horis circiter quatuor durans, restitutionis in probam valetudinem altera causa fuit, ad mensem vsque Maium proxime sequentem solum durabilem, quo insignia indicia funebris reditus illucescunt: Sed accedente vsu aquæ mineralis vitriolatæ, balnei domestici, lactis, crystalli mineralis, ac insignis copiæ & ralorum ab ipsa ingestorum, progressus vlterior inhibitus est:

Ex prædictis Observationibus colligere est hactenus perperam Diabeticæ affectionis naturam traditam fuisse, ac proinde remediorum illi dicatorum, quandoquidem ægra potius Naturæ beneficio valetudinem aceptam referre debeat quam auxiliis ex arte medica depromptis; Cũ verosimile sit eiusmodi affectus neq; a relaxatione, neq; a sola renum intemperie ortum ducere, quin potius à facultate cuiuspiam salis summa acrimonia & calore præditi, cuius partes acidæ à salibus alkalinis retundi debeant, aut volatilium ope dispergi & discuti: Id quod a me experimento comprobatum in Antonio Oullerio, cognomento Sebon, mercatore huius Vrbis, qui prædicto morbo affectus mense Iunio anni 1676. integram valetudinem eiusmodi remediorum ope consequutus est.

Observatio VII.

Sive Dissertatio de Speculis ardentibus.

MAteria horum speculorum est compositum quiddam ex pluribus metallis depuratis, ex quibus exsurgit corpus singulare

chalybi non dissimile.

Rotunditatem convexam obtinent & concavam in modum vitrorum obiectivorum in microscopiis.

Pars illorum convexa refert imagines obiectorum minimas & quasi in profundissimo recessu.

Vice versa pars concava easdem imagines ampliores quam revera sunt refert,& foras remittit, adeo vt si quis speculo eiusmodi se obiiciat manu gladio armata, cuius cuspis speculum versus vergat, videatur ipsi imminere quasi vibratura.

Pro vario speculi & objectorum situ, sexcentas hæc formas & magnitudines induunt, quarum maxima pars portentosæ sunt & terrificæ.

Eadem pars concava Soli opposita, serena die, æstate vel hyeme, adeo vt illius radios perpendiculariter excipiat, convergentes ipsos efficit, eoque pacto eos coniungit ad certam quandam distantiam, intra spatium aliquot linearum, vbi collecti coitione sua excitant ignem summæ activitatis & admodum v rentem.

Plerique existimant Archimedem inventorem esse huiusmodi Speculorum; imo nonnulli Historici asserunt ipsum illorum ope classem Romanam combussisse cum obsidione cingeret Vrbem Syracusas: Verum Pater Deschaleus in suo mundo Mathematico, hunc effectum refert ad alias causas magis probabiles, atque rationibus adductis ostendit hunc assignandum non esse vi fictitiæ, experientiæ nequaquam consentienti.

Vt vt fuerit, certum est perfectionem horum speculorum Ardentium deberi Dom. Vilettio, Mathematico Lugdunensi, Cum nemo vnquam tantæ magnitudinis conflaverit, aut quæ ad eam perfectionem quam ipsis conciliavit deduxerit.

Ex eorum numero quæ fabricavit, quatuor enumerantur tum magnitudinis ratione, tum perfectionis admodum insignia; Primum vendidit Dom. Tavernier magno Persarum Imperatori: Secundum Lugduni emptum fuit in gratiam Regis Danorum: Tertium oblatum: fuit Regi à Dom. Villettio, demum collocatum in Bibliotheca Regia. Quartum,idque omnium maximum, atque absolutissimum,illud est quod iam cunctit exhibetur in Suburbio D. Germani, iuxra Sclopetariorum ædes.

Hoc quadraginta tres pollices diametrales obtinet, concavitatis circiter tres: Revnionis punctum, quod vocant Focum, ab hac cavitate distat circiter tribus pedibus & semis, adimplens spatium rotundum, duodecim prope lineas latitudinis habens, splendens & corus-

cans

cans iuſtar Solis; Hac ipſa in parte reflexi radii, & coëuntes, momento temporis quaſvis materias combuſtibiles oblatas comburunt, metalla omnia liquefaciunt, in vitrum redigunt lateres, argillam, cæmentum, lapides & oſſium omne genus.

Cæterum, præter effectus modo a me allatos, nullum non ſpeculum concavum, ingentem aliorum numerum profert, jucundiſſimo ſed admirando ſpectaculo: Exempli gratia, ſi vnum quodpiam illorum ſupra tabulatum inferius conſtitutum fuerit, adeo vt illius concavitas ſurſum ſpectet, ſuperius vero ſuſpenſum teneatur obiectum inter ipſam & circuli ſuperficiem, rectum id, aut inverſum apparebit pro maiori aut minori ſpectatorum diſtantia.

Si nocte admodum obſcura ſpeculo concavo opponatur facis flamma, adeo vt foco dicto e directo oppoſita fuerit, lumen admodum diffundetur, ac proinde obiecta admodum remota id exhibiturum eſt.

Si vocabula aliquot inſcripta fuerint ſuperficiei ſpeculi concavi, a muro tercentum paſſibus diſſiti, literæ autem inverſæ figuratæ fuerint & collocatæ, ac poſtmodum e directo foci fax accenſa poſita fuerit, diſtincte in muro legere dabitur quæ in ſpeculo ſcripta ſunt.

Eadem ratio erit figurarum ſpeculo inſcriptarum atramento ſplendenti, imo eaſdem in muro exhibere licuerit coloribus illuſtratas & magnitudinis ſtupendæ, introitum concedendo radiis reflexis per feneſtram cameræ obſcuræ.

Alios tandem & iucundos expromit effectus, omnes a varietate poſitionum pendentes, quos experientia melius demonſtratura eſt quam verba & voces: Qui videndi deſiderio tenentur, vnicum ſatisfaciet in Academia noſtra proſtans, non minimæ magnitudinis.

OBSERVATIO VIII.

D. DVCIS Chirurgi Iurati Pariſienſis.

Partium Genitalium muliebrium diſpoſitio.

EXeunte Iunio menſe vltimo, iuvencula mulier primipara, cum fœtu edito morarentur ſecundinæ, arctius vtero adhærentes Obſtetrix tam valida manu adduxit, vt illas indiviſſas vna cum ipſo vtero foras eduxerit, inverſo ſicuti contingit in illius Procidentia.

Admirandus caſus cum attonitam admodum illam reddidiſſet, neque ſatis eſſet induſtriæ vt cauſam mali agnoſceret, nedum vt auxiliatrices manus afferret, accerſitus fui conſilio iuvaturus, atque ope-

rationem hanc male cœptam vt perficerem.

Examinata dispositione præsenti, cum occurreret Placenta ex parte divulsa a parte vteri dextra, iucundo spectaculo hic se mihi obtulit, qua parte dilaceratio illa obtigit, omnino conspersus vasis albicantibus, admodum tumidis, tensis, ac verisimiliter materia quapiam spermatica repletis, à parte superna ad infernam deductis, ac vesicularum forma ad orificium internum desinentibus.

Qui eventus obfirmavit mihi demonstrationem a Dom. Des-Noues coram Dom. de Blegny factam, in vtero nuperrime educto e muliere mortua, quem penes me asservo ob singularia quædam in eo occurrentia, alio tempore à me describenda.

OBSERVATIO IX.

D. RIVETI Chirurgi Regij & Iurati Parisiensis.

Extracto infantis monstrosi.

ACcersitus vt obstetriticiam exercerem in Vxore cuiusdam Panificis sericei in vico Nonnaindierano, peractaque extractione fœtus rite conformati, alterum itidem eduxi cranio orbatum cum pauxillo cerebro, etsi satis adhuc vitalis fuerit vt ad Sacras vsque ædes deferri valuerit, ibique Sacro Fonte ablui.

Hoc vero præsertim admiratione dignum, quod antequam à matre conspectus fuerit ille fœtus, prædixerit capite illum orbum futurum; eo quod singulari animi attentione conceptionis tempore conspexisset imaginem B. Virginis, sic depictam vt caput illius a manu coopériretur.

Finis Augusti Anni 1681.

ZODIACI

ZODIACI MEDICO GALLICI

SIVE

Recens in Re Medica & Naturali Exploratorum.

SEPTEMBER Anni 1681.

OBSERVATIO I.

Dom. GVYSONI, Doctoris Aggregati Medici, & Professoris ordinarij in Academia Avenionensi.

Figura humana reperta in ovo gallinaceo.

ICESIMA nona die proxime præterita Mensis Iunij, quidam Chirurgus nostras audito strepitu extraordinario galli gallinacei & gallinarum, eapropter gallinarium cum ingressus esset, reperit Ovum sine testa sarmentis instratum, cuius prima & crassior membrana quibusdam in locis rostro impetita fuerat.

Curiositate impulsus aperuit prædictum Ovum, sed in stuporem actus fuit ad occursum vultus hominis, sed in compendium contracti; ideoque quod prodigium eiusmodi non minus rarum foret quam stupendum, credidit suarum esse partium rem sibi soli obviam pluribus patefacere, adhibitis in fidem & testimonium viris eiusdem Professionis, quapropter rogatus fui cum D. Chardonio & Olivario Filio, Collegis meis, ad examen deducere singularia quæ in dicto Ovo occurrerent.

Eam in rem cum convenissemus, ad primum obtutum se exhibuit vultus coloris carnei, in quo observabantur Frons, Oculi ambo clausi, & distincti mediis duabus lineis nigricantibus: Nasus, in quo duo exigua

puncta nigra, nares designantia; Os satis patulum, parte superna habens sulcum, aut lineam obscuram parallelam, mystacis quandam speciem ostentans, infra dictum os apparebat exiguum Mentum, cui subjacebat Collum.

Supernæ capitis parti adaptatum erat velamentum, Turcicum referens, ex congerie plurimarum exiguarum glandularum constructum, effingentium massam fere cerebriformem, quæ videbatur inhærere alteri massæ, eiusdem propemodum consistentiæ & coloris, forma & situ à cerebello non multum abludenti, supra quam conspicuæ erant plurimæ fibræ, cum corpore triangulari torcular non male referenti; in angulo anteriori & sinistro duo puncta rubra instar sanguinis obtinenti.

Ex eodem cerebello prodibat linea alba, quæ cum medulla spinali conferri poterat, in cuius inferiori extremitate duæ aliæ minores notabantur, eiusdem coloris, crurum vicem vtcunque gerentes.

Observandum est id Ovum, quoad totum, compositum fuisse ex albumine coloris cineritij, membrana obducto, quod fulcimenti & pulvinaris vices tenebat erga in corpusculum, in cuius vultus parte sinistra conspiciebatur annexa nebula exigua, alba & rotunda, cuiusmodi est cicatrix ovorum gallinarum, pullorum generationi idoneorum.

His observatis adde, Ovum dictum, post triduanam ad solis radios moram, accuratissime dissectum fuisse à Mag. Lassinio Filio, Chirurgo Anatomico, qui dextera manu cum dissecuisset priorem membranam, nobis alteram & intimiorem obtulit videndam, magis flavescentem, ac denique tertiam & inferiorem, cui cum immissus flatus fuisset, in abdominis regione apparuit illa interius obducta materia pingui, ab epiploo non multum dissimili, cui exterius circa medium funiculus quidam appendebatur.

Dempta posteriori hac membrana, nobis licuit conspicere productionem illam, quam referre dixi medullam spinalem, eamque toto suo ductu exiguis circulis vel annulis coopertam, illis similibus qui in lumbricis vertebrarum vicem obtinent.

Cæterum mollities illius corpusculi, & colliquatio facta quamdiu solis radios expertum est, inutiles fecere conatus nostros in observandis reliquis ope microcospiorum.

Interim populus superstitioni addictus, casum hunc cum pro ostento habuisset, & infelici augurio, Gallum autem tanquam causam proximam infortuniorum ab ipso imminentium, & infausti ominis hoc animal odio publico mactasset, ansam præbuit observandi vnico illum donatum fuisse testiculo, in regione lumborum sito, materia se-
minali

minali turgente, magnitudine humanum æquante.

Nobis asseveratum fuit nunquam observatum gallinas illius gallinarij à dicto gallo initas fuisse, etsi nullum præterea socium haberet: Ex quinque ovis ab illis gallinis exclusis post incubatum, tres prodiisse pullos more solito; quanquam dubium moveri posset num alterius galli soboles fuerint,

Cum multa iudicia ferrentur de hoc casu, quidam examinandum dixit num prædictum ovum partus esset galli vel gallinæ; At cum notum sit gallorum gallinaceorum ova columbarum ova non excedere magnitudine, hoc autem cum multo plus contineret materiæ quam quæ tam exigua testa contineri posset, a nobis iudicatum fuit revera a gallina, gallum gallinaceum passa, exclusum fuisse.

Nec tamen omnes assensum præbuere; nonnulli enim asseruere genituram esse mulieris immature exclusam: Alij pronuntiavere forte ovum illud ortum ex concubitu hominis cum gallina: Alij tandem eo impudentiæ devenere, vt illusum fuerit oculis nostris crederent, asserentes pulli gallinacei figurã pro figura hominis nobis imposuisse, nasũ fictitij illius animalis aliud nihil fuisse quam rostrum iusto depressius:

Nulla vero prædictarum opinionum probabilis visa est iis qui iudicio pollerent, primam enim quod attinet, notum est postquam mulier concepir, cor primum omnium formationem obtinere, quod cæterorum veluti principium sir, at vero in hac effigie humana id deprehensum non est, vti neque in conspectum venere diaphragma, mesenterium, intestina, iecur, vesica, maiora vasa, ac pleræque aliæ partes quæ conformationem æque citam ac facies obtinent, vnde elucescit productionem istam nimis irregularem esse quam vt ad generationem naturalem hominis referri queat.

Discrepantia quæ animadvertitur inter partes genitales hominis & gallinæ secundam opinionem multo minus verisimilem reddit: tertia vero eo magis explosionem meretur, quod Illustrissimus Vice Legatus, & Illustrissimus Archiepiscopus, veritatis phænomeni à nobis allati testes sunt oculati.

Dilucidationem vero magis consentaneam allaturo, satis mihi sit paucis ostendisse causam illius omnino externam esse & fortuitam: Rei veritas ex hoc elucescet, si id observatum fuerit reflexiones non tantum contingere ex parte corporum, quæ omnino impenetrabilia sunt, sed etiam respectu specierum ipsarum. Id quod experiri licet ope duorum speculorum ex diametro oppositorum, cum ab vno ad alterum perpetua fiat reflexio effigierum objectorum eodem ordine quo excepta sunt: Hoc enim supposito, facile est intelligere hominis

O 3

ideam, sensu communi gallinæ exceptam, in nervos transmitti posse, ac proinde in nervum paris vagi, qui ad cor tendit, & ad intercostalem, qui ad vterum: Atque hoc pacto validæ impressiones quæ in mulieribus contingunt primis graviditatis mensibus, tam sæpe ipsi etiamnum fœtui impressæ reperiuntur, idque eo manifestius quo conceptionis tempus vicinius est: Id quod accidit quia tunc temporis vterus calidior est, & spiritibus magis turget,

Ex postrema hac observatione colligendum, dispositionem præsentem vteri gallinæ non parum contulisse conformationi ovi de quo agimus: quandoquidem notum mense Iunio gallinas in incubatum pronas esse, ac proinde maxime dicto anni tempore illarum spiritus turgere ac partes generationi dictas incalescere: quo fit vt illarum vterus facile concipiat ideas susceptas, atque illas eadem facilitate transferre queat in ovum ibi contentum, si præsertim testa adhuc destitutum fuerit: Hoc vero cum experimento non infrequenti consentit; si enim ovum cera obductum fuerit, ipsique characteres quidam inscripti sint, postea acido quopiam spiritu madescat, futurum vt hi characteres vitello insculpti occurrant si ovum coctum fuerit:

Ex mea ergo sententia, quidam spiritus vi imaginationis gallinæ configurati, forte penetrarunt materiem molliusculam prædicti Ovi, ac ibi impresserunt figuras quas ope cultri nostri anatomici deprehendere licuit; At multo facilius est hæc mente concipere quam verbis explicare: Revera balbutiendo tantum hæc protuli: quæ tanquam meram conjecturam affero, quam Docti pro arbitrio emendare poterunt: Ipsis tantum pro compertis exhibens ea quæ historice protuli; qua in re quantum licuit syncerus & accuratus enarrator fui.

Observatio II.

Dom. DE PASSIS Doct. Medici. Crestensis in Delphinatu.

Vomitus atrabilarius periodicus, lethalis.

Cvm massa sanguinea in Domino Pourrayo, vrbis nostræ Vice Senescallo, admodum depravata esset, vniversum eius corpus sale quodam imprægnatum fuit, eiusdem prope indolis ac id quod affectionem diabeticam parit, de qua a me actum; quapropter illico in vomitum periodicum incidit, quo vnaquaque vice adimplebat sex grandes patinas humore nigredinem fuliginis attingente: Eapropter ad vltimum marasmum intra quadrimestre deductus est; quo exacto vivere desiit, dissoluta ipsa substantia partium omnium corporis.

Obser-

Observatio. III.

Eiusdem.

Phthisis vsu lactis muliebris curata.

DN. Tromparentius, alias Marchio, Mercator huius Vrbis, tunc temporis annos natus viginti sex, temperamenti sanguineo-biliosi, affectus prius totis duodecim diebus febre continua maligna, & duplici tertiana, metastasin humorum acrium in pulmones passus est, a quibus excitata tussis vehemens, expectorationes cruentæ, ac non diu post commistæ portionibus sustantiæ prædicti visceris, vnde deductus est ad phthisin omnino deploratam, Qua tamen defunctus est beneficio lactis muliebris intra trium septimanarum spatium.

Recurrente vero anno tussis iterum suborta est, accedentibus sputis singulo quoque quatriduo, eoque modo afflictus fuit per quadrimestre circiter, quo tempore exacto cum sputis vermes expectoravit, illis similes qui in spongia bedegar dicta, cynosbato adnascente reperiuntur, aut in nucibus carie infectis, at nulli alteri materiæ commistos, imo absque febre: Ideoque id symptoma paucissimis diebus desiit vnde postmodum æger non infelici valetudine vsus est; hoc vno excepto quod vocis levis raucedo superstes fu..., cum respirationis difficultate & inæqualitate, si præsertim in actionibus præceps fuerit, necessitate impellente aut alia causa.

Eiusmodi symptoma satis infrequens est, at non novum, vti neque calculorum, in pulmonibus genitorum excretio: Vnum videre nobis licuit magnitudinis exiguæ fabæ, expulsum à Dom. Vermendéo: Dom. à Simiane, Præses in Curia Rationum Gratianopolitana, vlcere in renibus laborans, vermiculos non vna vice per lotium emisit: Quatuor mulieres abdominis abscessu laborantes, plurimos vermes, lumbricos dictos excluseruut: Cum hæc exempla similia ab aliis allata confirment, nulli dubium est quin ad praxin conferant.

Observatio IV.

Organa Ocularia, Regi exhibita à R. P. Cherubino Aurelianensi, A quo evulgata est illorum constructio, vsus & vtilitates, duobus voluminibus in folio ab eo editis: Posterioris titulus est.

Visio perfecta, aut distincta, ex concursu duorum axium in vno objecti puncto.

DIctorum instrumentorum præcipuum est *Binoculum*.

Binoculi voce nihil aliud audiendum est quam compages ex duobus Specularibus æqualis longitudinis & facultatis, super angulos binorum axium visionis.

R. P. Cherubinus duo genera eiusmodi Binoculorum proponit, Vnum quod Teloscopium dici potest, destinatum concipiendis objectis dissitis; Alterum cum dicatum sit perceptioni minimorum objectorum proximorum, ad Microcospiorum genus referri potest.

Eruditi nonnulli contendunt R. dictum P. non esse inventorem dictorum Binoculorum; at iidem concedunt ab ipso non exiguam perfectionem illis conciliatam, ac rem admodum vtiliterque illustratam: Imo forte cuivis arduum fuerit probare, priusquam id quod ab ipso oblatum Illustr. Domino Duci à Chevreuse, cuiquam aliquod conspectum quod vsui fuerit.

Observationes Domini Gassendi vtilitatem Binoculi admòdum comprobant: asserit enim maxima cum probabilitate, idem obiectum fortius oculis exhiberi, imo majus adparere si vtroque oculo attento conspiciatur quàm si vnico; Pater vero Cherubinus vlterius progressus erat cum Binocli constructionem meditatus est, Ab ipso enim inexpugnabiliter demonstratum in priori Volumine ex necessitate, vt visio fiat, coniunctionem vtriusqve oculi requiri, cum vtrunque hoc organum, naturalem conformationem sortitum. apertum est eodem tempore, nullo præsente obstaculo; Idque adductis experimentis adeo certis, rationibusque adeo validis, vt Regis & Regiæ Familiæ applausum meruerit.

Nulli

Nulli dubium est quin veritas tanti momenti, P. Cherubino adeo comperta, fundamenti vices obtinuerit vt in inventionem Binoculi perveniret, etiam non accedente auxilio quarundam idearum levium, quæ forte antea aliis obversatæ sunt, At vero hoc certum est acutissimi illum esse ingenij, & laboris amantissimum ad rerum elegantium investigationem & inventionem: Ad corroborationem horum id accedat quod altero volumine operum suorum demonstrative ostenderit, Quamcumque objectorum observationem, sive cælestium sive terrenorum, vtroque oculo conjunctim debere excipi, si modo exacta expectetur visio: Patefacta postmodum facili ratione & certa fabricandi organa ad id necessaria, ac objecta inspiciendi situ semper idoneo, absque vlla exceptione supplementum tradidit eorum omnium quæ in priori volumine desiderabantur, ad integram & facilem Ocularis Binoculi constructionem, cujuscunque molis fuerit: In confirmationem vero regularum à se propositarum Oculare Binoculum Regi obtulit, quindecim pedes longum ab edito in lucem secundo volumine; In quo præterea gratis publici juris fecit microscopii vniversalis fabricam, objecta omnia integra ad vnum obtutum exhibentis.

OBSERVATIO V.

Dom. COMIERS Ebrodunensis Mathematices Professoris Parisiensis.

Colorum Philosophia raris experimentis demonstrata, ex Optices principiis, Dioptrices, cæterarumque Artium.

Solida fundamenta Philosophiæ nostræ novæ de Coloribus positurus, pergam in tradendis experimentis rarioribus, maxime curiosis & vtilibus: Deinceps ostensurus sum, cur lumen Solis, quod Perfecti candoris nomine dono, eo quod sit coloris expers, postquam penetravit corpora alba & diaphana, exempli gratia prisma vitreum, appareat tinctum vividis & illustribus Iridis coloribus: Agnóscere dabitur quomodo lumen solis, ac quodvis aliud lumen, à corporibus opacis reflexum, modificatur, atque in fundo oculi inducat varias sensationes, quibus Colorum nomen indimus: Postea Artificia omnia percurram, Colorum intima arcana & mysteria indagaturus: Tandem, quandoquidem succi & tincturæ temporis momento exuuntur propriis coloribus, infu-

ſione facta variorum ſalium Alkalium & Acidorum; Aut infuſione & commivtione liquoris cujuſpiam in alterum, Spero futurum vt *medicina*, Ars illa Divina *à Deo condita, quam ſapiens non abhorrebit*, non leve emolumentum perceptura ſit, imo multiplev, ex hujuſmodi Philoſophia; Periti porro & experientia freti Medici, quibus jampidem nota ex vrinarum aliarumque dejectionum colore conjectura, hinc proculdubio nitidius & dilucidius de ſtatu interiori illorum judicaturi ſint, qui neceſſitate impellente illos honorant, in ſubſidium vocant, vitam & valetudinem tanquam numinibus terreſtribus committunt.

Quandoquidem Colores omnes eodem quo lumen momento naſcuntur, eſſe vero deſinunt ſtatim ac lumen illos deficit, ſtatuendum eſt ipſos nihil aliud eſſe quam lumen ipſum aliter atque aliter modificatum in fundo retinæ oculi; Hinc non ſecus ac embamma ſui ſenſum linguæ præbet, guſtus organo, pro varia mixtione punctorum aut atomorum diverſorum ingredientium, ſic Lumen è commenſurato numero punctorum umbræ, per intervalla certa proportione commixtum, ortorum ex differentibus refractionibus & reflectionibus illi accidentium, antequam oculum noſtrum ſubingrediatur, Viſus inſtrumentum, ex Galeni ſententia membrum plane Divinum, ea propter introitum tantum concedit puriſſimæ luminis ſubſtantiæ, quod agens ratione omnino ſpirituali, varias alterationes, aut ſenſationes retinæ inducit, quæ tenuiſſimus eſt fibrarum nervi optici expanſi contextus, *Omnes enim ſenſus conveniunt in ratione tactus:* Anima deinceps viſionem perficit, cujus diverſas ſenſationes enuntiamus per varia colorum nomina, quæ extra oculum noſtrum nullam exiſtentiam realem obtinent.

Concedo nihilominus pannis, quos coloribus infectos dicimus, Tinctores ope aluminis inducere & introducere particulas quaſdam admodum exiguas, elicitas è floribus, radicibus, lignis, imo etiam mineralibus quæ lumen modificationem adeptum diverſimode reflectunt, quapropter inepto loquendi genere vulgo dicitur Pannos novo colore tinctos eſſe, quandoquidem Colores nihil aliud ſunt quam diverſæ ſenſationes, quas lumen diverſimode affectum retinæ fundo oculi impertit, mediantibus ſpeciebus impreſſis, aut imaginibus objectorum, quorum lumen ſubſtantia eſt & ſimul vehiculum.

Recurrat Benevolus Lector ad Figuras Tabulæ in Ephemeridibus Iunii menſis proxime præteriti quærendæ.

Prima Figura oculum naturalem exprimit, ſectione facta per axis longitudinem: Ibi apponuntur nomina partium, præter hæc duo, *Humor aqueus*, à ſculptore omiſſa, inſcribenda inter duo ſpatia quæ interjacent tuni-

tunicam corneam & cryſtallinum humorem.

Secunda Fgura repræſentat diſſectionem grandioris oculi, artificio compoſiti, cujus partes naturalis oculi partibus proportione reſpondent, Introſpiciendo enim per per N N. commode, jucunde & ad mirabunde, in medio horto, vel platea publica, couſpicere dabitur obiecta omnia vivis coloribus depicta, & mobilia ſupra Retinam artificialem R R R R. Admirationem vero hoc ſuperabit, quod picturæ omnes inverſæ apparebunt, Cœlum ad terram devolvitur, hæc illius ſedem ſurſum ſcandens occupat, ideoque homines capite ſupra terram ambulare videntur, & canes dorſo ſupino pedibus currere: Qua in re decipitur Author Dioptrices ocularis, editæ anno 1671. qui aſſerit ope ſuorum conſpicillorum, ex binis vitris convexis conflatorum viſos fuiſſe canes inverſo dorſo currentes: Ipſiſſima ejuſdem ſunt vocabula pagina 234. niſi forte canes illi alterius ſpeciei fuerint in Luna, quandoquidem pagina 296. in qua vſurpat elegantia illa Eccleſiaſtæ verba cap. 42. *Memor ero operum Domini, & quæ vidi annuntiabo*, alte profitetur ſincere ſe tracturum quæ in Luna viderit, ſed, *addit idem*, modo omnino ſingulari, hactenus incognito; quem ſuo loco exhibiturus ſum.

Ex eo quod Natura effingit picturam objectorum inverſorum in fundo oculi artificialis, colligere debemus eandem Picturam objectorum ſemper inverſam eſſe in fundo oculorum cæterorum animalium.

Sin à me quæſieris, quomodo, non obſtante hac inverſione imaginum objectorum in noſtra retina, objecta eodem ſitu quem revera obtinent percipiamus? Reſpondeo Animam judicium ferre de ſitu partium objecti inverſorum & penicillorum opticorum vniuſcujuſque puncti obiecti, quorum omnium concurſus ad retinam appellit eamque ferit, vbi inducta bazi ſuæ diſtinctionis, imagines obiectorum fingunt: Porro, cum axes radiationum partium ſuperiorum obiecti è ſuperna parte diſcendunt, feriuntque infimam retinæ partem; axes autem radiationum partium inferiorum eandem feriunt ab imo ad ſummum, Anima quæ judicium fert de axe a quo percutitur oculus, ex eo obiectorum ſitum genuinum diſtinguit.

Redeamus ad deſcriptionem & vſum oculi noſtri artificialis: Tubus R. R. N. N. deſignat nervum opticum: Omnino apertus eſt in extremitate N.N. per quem conſpiciuntur ſpecies aut imagines obiectorum, quæ lumen reflexum depingit inverſa in Retina R R R B. à qua cooperitur os interius R R. ejuſdem Tubi R R. N N.

Artificialis hæc retina vtplurimum conficitur ex papyro optime extenſa, demum oleo amygdalino inuncta; ſed ſic multo pulvere cito obducitur, ideoque opaca evadit & flaveſcens, unde obſoleti evadunt & ca-

liginosi, vividi colores specierum obiectorum: His obviam iturus olim Retinam istam concinnabam ex tunica intestinorum lupi, qua vtuntur ii qui aurum in bracteas contundunt: Tandem cum otio abundarem in Fortalitio Clusurarum anno 1652, Genevam accessi, acibi loci curavi exasperari lævem superficiem concavæ mediæ partis magnæ ampullæ vitreæ rotundæ, nitidæ, qua Gemmarii & Aurifabri noctu vtuntur; inde excepturi super opus, quod præ manibus habent, lumen lampadis flammæ splendidum, postquam traiecit dictam ampullam lympha repletam, limpidissimam ope tantillj vitrioli iniecti redditam; Vitrum hoc concavum & detersum tubulo admovi, vt vices teneret Retinæ artificialis: Illico observavi prædictam exasperationem, quod diaphaneitatis aut transparentiæ parte vitrum privasset, species detinere, atque ibi distinctius effingi quam in charta imagines obiectorum lateraliter advenientium, quippe cum illius concavitas ad amussim referat eam quæ Retinæ concessa est, in vniversa sua superficie concava propemodum æqualiter distabat à vitro C. C. C. C. *Omphaloptro*, hoc est vtrinque connexo, quod in oculo artificiali functionem obit humoris crystallini in oculis animalium: Eoque pacto vnumquodque punctum obiectorum æqualiter dissitorum à parte anteriori pupillæ P P. postquam opplevit vitrum C. C. C. C. per basin vnius coni radiorum, qui diuergentes eo mittuntur, (hoc est qui semper procedendo à se invicem discedunt) convergentes ex legibus refractionis egrediantur, ac directe ad Retinam R R R R. deferant summitates conorum inversorum suæ irradiationis, qui quasi totidem acuminibus penicillorum, ibi depingunt veluti miniato opere vividam illam & mobilem objectorum imaginem, quam in serie præsentis Dissertationis vocaturi sumus *Basin distinctionis*, aut *Focum obiecti*, respectu habito distantiæ obiecti: Basin enim distinctionis imaginis Solis quod attinet, semper illa physice loquendo eandem distantiam obtinet pone vitrum; eo quod præ immensa distantia à Sole, radii illi naturaliter semper censentur incidere parallesi in vitrum, non minus quando sol est in suo perigéo, quam cum versatur in apogéo mense Iunio.

Sicuti in omnibus scientiis terminorum aut vocabulorum notitia admodum necessaria est, hic explicandam duxi vim vocis, *Focus Solaris*, qui nihil aliud est quam sedes in qua vitrum sphæricum & convexum, directe solis radiis oppositum, eosdem cogit & compingit pone se in angustum spatium, ac veram & vivam solis imaginem exprimit, vocantque analogice Focum, eo quod viva illa Solis imago ipsissimus est ignis, à quo materiæ combustibiles obviæ ignem concipiunt.

Vocamus *longitudinem Foci*, vitri jactum, aut ejus vim, distantiam, quæ interjacet vitrum ejusque focum, vel locum in quo radij solis colligun-

liguntur, poſtquam illorum divergentiæ in convergentiam mutatio facta eſt, vitrum penetrando; quem focum cum tranſgreſſi fuerint divergentes fiunt, magis ac magis à ſe invicem abſcedentes poſt interſectionem & decuſſationem mutuam.

Fuſius enarravi Tractatu de Conſpicillis, pluribus vitris convexis donatis, in libro à me edito de *Nova cometarum ſcientia* anno 1665. vitri parte vna convexi, ex altera plani, jactum, potentiam, aut longitudinem Foci, conſiſtere in longitudine axis ſphæræ, cujus vitrum eſſet ſegmentum; Ac vitrum æqualiter vtrinque convexum in eadem ſcutella, dimidium partem imminuere illius jactus, ac mediam tantum partem longitudinis ſemi axis ſuæ ſphæræ obtinere pro diſtantia *Foci* ſui *Solaris*.

Multum præterea intereſt adnotaſſe radios divergentes, qui ex vnaquaque parte ſolis procedunt, ob inſignem diſtantiam à loco vnde oriuntur, & exiguitatem baſis ipſos excipientis, cenſeri phyſice jncidere parallelos in vitri ſuperficiem, atque dum ipſum trajiciunt, invertere (iuxta leges refractionis) ſuum radiationis conum, ac apicem aut punctum conjunctionis deferre in punctum particulare Foci. Quamobrem, ſicuti Focus ille, vel imago Solis, effingitur à totidem diverſis apicibus conorum irradiationis, quot adſunt diverſa puncta luminoſa in ſuperficie aut diſco Solis, cujus minima diametrus apparens in cœlo eſt ſemigradus, diameter iſtius imaginis, aut Foci Solis, obtinebit ad minimum in ſua diametro, ſunem dimidii gradus magni circuli ſphæræ, cujus vitrum eſt ſegmentum.

Ex quibus colligo authorem *Dioptrices ocularis*, editæ anno 1671. ignoraſſe principia fundamentalia egregiæ iſtius ſcientiæ, quandoquidem initio paginæ 173. ait vitrum ut idoneum ſit conficiendis conſpicillis tubulatis, effingere debere *acumen aut apicem coni, per refractionem radiorum Solis*: ac debere colligi in plano Soli appoſito, *radios illius in puncto*, nam, *addit*, ſi *id opportune contingeret, verum fore indicium præſtantiæ vitri illius objectivi*.

Nec magis Geometriæ peritus fuit, quandoquidem contra demonſtrationem Elementorum Euclidis, ait in contextu Propoſitionis cujuſdam, pagina 57. *Radios parallelos puncti cujuſdam objecti incedere perpendiculariter in ſuperficiem vitri convexi.*

Sed ne evagemur extra id quod ſpectat longitudinem *Foci objectorum*, juxta illorum diſtantiam quorum diſquirimus imagines depictas quam diſtinctiſſime in retina oculi artificialis: Ecce quatuor Theoremata generalia, quorum demonſtrationem inſtituimus in noſtra Dioptrice.

1. Si objectum ſit vltra vitrum CCCC. ad minorem diſtantiam

quam quæ est longitudinis Fori Solaris ejusdem vitri, radij objecti inde prodituri sunt divergentes, neque vnquam relaturi sunt vllam objecti imaginem; quandoquidem prædictæ imagines effinguntur tantum ab apice conorum quos pariunt radii convergentes, colligentes se in vnicum punctum.

2. Si Objectum oppositum fuerit vitro C C C C. ad præcisam distantiam longitudinis Foci illius Solaris, radij objecti prodituri sunt paralleli, neque vllum concursum effecturi sunt in Foco, ac neque proinde exsurget vlla objecti imago.

Rei vtriusque veritatem jucunde agniturus es, si opposueris flammam cereoli ante vitrum, in locis de quibus verba modo facimus.

3. Si objectum aliquantisper magis dissitum fuerit a vitro C C C C. quam per longitudinem Foci illius Soleris, radij objecti tum futuri sunt convergentes postquam penetraverint vitrum: sed in infinitum quasi removenda Retina R R R R. ut inde reciperetur Focus, qui basis est distinctionis & imago distincta objecti.

4. Tandem quando objectum à vitro amplius removetur, Fotus, aut basis distinctionis radiorum objecti ad vitrum accessura est, ac breviorem efficiet insignem distantiam quæ prius inerat: at vero quæcunque fuerit distantia objecti, nunquam ejus effigies, aut Focus, minus à vitro distabit quam effigies aut Focus Solaris: nam ab objecto admodum dissito radi ex vno eidemque puncto emanantes, non secus ac Solis radij physice incidere debent parallelisin vitrum, ac proinde focum ad eandem fere distantiam efficiunt: Porro, cum objecta, quorum effigies obtineri potest in retina oculi artificialis mediocriter semper distant, eorum focus aut pictura perpetuo pone vitrum C C C C. observabitur, ad paulo majorem distantiam Foci Solaris ejusdem vitri.

Hanc in rem elegans Problema proponitur.

Foco Solari vitri plano connexi dato, & distantia objecti ad vitrum, qua ratione determinanda distantia foci ad objectum, Vel ad quam distantiam constitui debet charta pone vitrum, ad excipiendam basin distinctionis, aut effigiem objecti in camera atrata, vel in oculo artificiali?

Primo, ex distantia objecti deme longitudinem Foci Solaris vitri.

Secundo. Residuum distantiæ divide in tres partes æquales, accipe vnam dictarum partium, qua mediante fiat hæc proportionis regula.

Si tertia hæc portio reliquæ distantiæ.

Dederit longitudidem dimidiam Foci Solaris vitri.

Vniversa distantia objecti ad vitrum.

Datura est certum numerum quartæ longitudinis.

Tertio.

Tertio. Divide numerum hunc resultantem ex quarta hac longitudine in tres portiones æquales, vnam demito, ambæ portiones restantes, constituent distantiam requisitam à vitro ad focum objecti, vel ad basim distinctionis & imaginis distinctæ specierum objecti supra chartam aut retinam artificialem.

Sic, exempli gratia, jactus aut distantia Foci solaris vitri si sit quatuor pedum, distantia autem objecti ad vitrum si fuerit tredecim pedum, Distantia vitri ad focum, aut imago distincta objecti supra cancellos chartaceos RRRR. Figura ij & iij erit lxix. pollicum & iv. linearum, quæ conficiunt quinque pedes, novem pollices & quatuor lineas.

Ad rite dignoscendos effectus diversorum conspicillorum ex vitris convexis aut concavis quæ naso imponuntur, quorum beneficio emendatur vitium visionis in senibus aut myopibus, non minus vtile quam curiosum erit observasse quædam singularia circa ea quæ accidunt in repræsentatione specierum objectorum in camera atrata, depicta Figura iij. foramen enim factum in fenestræ foricula, vicem gerit Pupillæ: vitrum convexum foramini admotum, locum tenet humoris crystallini; charta autem RRRR. officio fungitur retinæ oculi; recipit scilicet imagines aut species objectorum anterius oculo oblatorum.

1. Id observandum quo magis objectum fenestræ proximum erit, eo plus in camera atrata dimovendum esse à vitro convexo cancellum chartaceum RRRR. vt excipiatur distincte imago objecti.

2. Observandum qua proportione removebitur objectum, eadem promovendam esse chartam RRRR. vitri convexi: Tandem cum objectum fuerit ad insignem satis distantiam positum, chartæ distantiam non admodum variam fieri quantumvis removeatur objectum.

ZODIACI MEDICO GALLICI

SIVE

Recens in Re medica & Naturali Exploratorum October Anni M. DC. LXXXI.

OBSERVATIO I.

Dom. LANGEI, Medici Lexoviensis, Academiæ recens in medicina Exploratorum Socij.

De Electione venarum in Sanguinis missione.

X recentibus exploratis in re Medica Circulatio Sanguinis maxime omnium contulit explicationi innumerorum, phænomenorum hactenus in corpore humano cognitionem effugientium; at vero vtilitas inventi videtur intra theoricæ fines substitisse, neque ad praxin deducta, vt proinde commodi aliquod inde redundaret.

Revera etsi Sanguinis missio remediorum omnium vsitatissimum sit, quod ex principij illius cognitione maxime pendet, non tamen vnquam animadversum in vsum venisse quo rectius illa celebraretur, quin potius existimatum est quandoquidem vnaquæque pars Sanguinis exiguo temporis spatio totum corpus peragrabat, perinde esse quodcunque vas reseraretur; Sin electio quæpiam admissa sit, omnino illa principiis superstructi fuit omni solido fundamenta destitutis.

Nihilominus tamen principiis, ab omnibus receptis innixus manifestum facturus sum regulas quasdam obervandas esse quoad electionem vasorum in sanguinis missione, pro varietate indicationum ex affectus natura oriundarum, imo periculum imminere susq; deq; si habitæ fuerint.

Ad quatuor capita reduci queunt rationes quæ ad venæ in morbis apertionem impellunt. Nam primo Sanguis educitur temperandi gratia ardorem & æstum illius.

Secundo, ad imminutionem copiæ illius exuperantis, ac proinde faciliorem reddendum illius circulationem.

Tertio ad remoram injiciendam motui sanguinis æstu perciti, illiusque motum, cujus impetu ad singularem à aliquam corporis partem deferri potest coercendum.

Tandem ad impellendum illius motum, cursumque inhibitum restituendum, si non quantum satis opus est in aliquam partem influat, ad proportionem illabentis seri, vnde affectuum tam frequentium origo, quos vulgo sub nomine Catarrhi involvunt, aut Fluxionum; vel ob spontaneum illius extra vasa egressum, à ruptionem aut dilatatione vasorũ, ad quas sequuntur phlegmones & abscessus.

Vnamquamque harum rationum seorsim expendamus, nam ex illarum examine elucescet vnamquamque suspeditaturam indicationes omnino à se invicem discrepantes ad venarum selectum in sanguinis missione.

Non hic immoraturus sum vt probem venæ sectionis ope, quantum in ipsa est, refrigerium sanguini comparari: Hoc certum est æstum illius aliter temperari non posse quam ab admixtione cujuspiam succi, cujus partes cum sint fixiores, minusque exaltatæ, illius partium robur infringere queat; Succum illum proculdubio alium non esse quam chylum, ac proinde quo sanguinis missio refrigerium præstet, opus esse vt liberum chyli illius in venas commeatum efficiat.

Vt vero conspicuum sit quo in loco institui debeat, finis illius consequendi gratia, sciendum est vniuersum chylum deferri per canalem thoracicum in venam axillarem sinistram; cum qua canalis dictus efficit angulum fere rectum: Insertionem illius occludi a valvula chyli refluxui obstanti, ideoque, cum sanguis dilatetur in fermentatione, non solum obsistat ingressui prædicti liquoris, non secus ac fluvius aquis tumidus rivuli aquas influxu prohiberet si ad angulum rectum illaberentur; Imo etiam diductione facta membranarum venæ, valvulam omnino claudat, eoque pacto impediat commixtionem liquoris à quo temperari possit illius ardor, & agitatio partium compesci.

Etsi rei veritas cõfirmatione non indigeat, apertior tamen evadet si observatio facta fuerit plurimorum symptomatum febribus succedentium, quorum causa hactenus latuit; cujusmodi est tensio insolita ventris, quæ non aliunde originem ducit quam à subsistente chylo, in omnes mesenterij glandulus irruente, in quibus postquam corruptionem subiit, versus intestina refluit, invehens fœtidos illos & tetros alvi fluores, agris

ad :o infaustos: Aut ab eodem in iisdem glandulis, coagulato ab efficacia accedente quorundam acidorum succorum, vnde obdurationes illæ pertinaces, à quibus cum premantur vasa lymphatica, enascitur tandem hydrops, febrium diuturnarum frequentissimus & funestus exitus.

Ex prædictis inferre licet à solam venæ sectione, quæ in brachio sinistro instituitur, expectandum esse æfluantis sanguinis refrigerium; ejus quippe solius ope facilis potest effici introductio chyli in venam axillarem, non modo propter imminutionem massæ sanguineæ, refluentis ad locum insertionis canalis thoracici, sed & ob vim ligaturæ, quæ instar cujusdam repaguli, vel cataractæ, cohibens refluxum illius liquoris, vas fere exhaurit ad vsque illius truncum; eoque pacto removens obstaculum, à quo occludebatur valvula, chylo liberum concedit introitum, cuius tantum beneficio potest temperari ardor, si præsertim accesserit vsus alimentorum refrigerantium.

Evincunt etiam prædictæ rationes, si scopus solummodo fuerit imminuendi massam sanguinis; cum hoc in casu cavendum sit ne influat novus liquor, ob quem eadem semper copia remaneret, inutilem esse venæ sectionem in brachio sinistro factam, quia hoc pacto tantundem chyli inveheretur quantum sanguinis educeretur: At contra, sanguinis missionem in brachio dextro, cum nullus liquor extraneus per eam admittatur, præsenti in casu anteferendam esse.

Vt satisfiat tertiæ Indicationi, observandum est à duabus causis impelli sanguinem ad locum vnum potius quam ad alium, εὐθυωρίαν scilicet, i.e. viæ rectitudinem, ac facilem & pronam viam, nulla obiecta remora: Eapropter si præter modum commotus fuerit, perpetuo maiori copia in cerebrum defertur quam partes inferiores, nam præter viæ rectitudinem, adsunt adhuc aliæ duæ causæ illum eo deducentes; prior est proclivitas sanguinis in reditu è cerebro ad cor, ob gravitatem nativam: Posterior est magnitudo sinuum aut cavitatum cerebri, cuius causa semper illi conceditur spatium ad motum liberum, etiam intercepto cursu illius versus cor, (id quod sæpenumero contingit, prout infra explicaturus sum) cum in partibus inferioribus, gravitas obstet illius ascensui, neque adsint devia itinera à quibus impediatur illius resistentia, perpetuo illuc ægrius defertur.

Hoc vero iam affero, si scopus fuerit sanguinis copiosiorem afluxum in aliquam partem prohibere, necesse esse vt facilis reddatur illius excursus in arteriam per quam defertur in partem oppositam: cui scopo semper satisfit apertione venæ quæ immediatius sanguinem excipit. Ea de causa in deliriis & phrenitide, quæ parit præceps excursus sanguinis præter modum æstuantis & spiritibus turgentis in cerebrum, apertio saphenæ insi-

gni

gni eſt auxilio, remoto enim impedimento allicit, vt ſic dicam, partem ſanguinis impetu abreptam in partem oppoſitam.

Nec tandem arduum fuerit ſtatuiſſe quodnam vas eligendum ſit ſi ſanguinis curſum reſtituere ſcopus ſit fuerit, cujus motus in parte quapiam corporis cohibitus ſit, ſi nempe eorum quæ ſuperius allata ſunt ratio fuerit habita, ſanguinem ſcilicet qui in maiori vaſe turget, & rapidius defertur, inhibere illius influxum qui illuc per minora vaſa infertur, ſi præſertim illorũ inſertio accedat ad perpẽdicularem, facile enim quivis concipiet frequentiſſimam ſanguinis in quapiam parte moræ hanc cauſã eſſe.

In ri confirmationem vnicum ſufficiat cerebri exemplum, fluxionum omnium originis; cujus venæ jugulares, tum externæ tum internæ, ad cor ſanguinem revehentes, & perpendiculariter in axillarem incidentes, ideo motus ſanguinis eadem ratione cohiberi poteſt, eodemque modo quo motus chyli impeditur.

Cum porro dixerimus ad facilem chyli introductionem, eam partem vaſis in quam immediate inſinuatur onere levandam eſſe; idem hoc in caſu aſſerendum eſt, ideoque in omni cephalalgia, in omnibus fluxionibus, ſemper aperienda eſt vena brachij lateri affecto reſpondentis: Sin dolor fuerit vniverſalis, vena brachij dextri, eo quod ſecta vena brachij ſiniſtri, cum chylus per latus vnum ingrediatur, & ſanguis cerebri ex altero in axillarem, minus huic ſupereſt, ſpatij quam in brachio dextro in quo nulla adeſt inſertio canalis thoracici: Ac in genere dicere licet, omnium fluxionum gratia & tumorum inflammatoriorum, ſemper aperiendam eſſe venam in loco proximo inſertioni vaſis deferentis ſanguinem à parte ægra ad cor.

Neque hic prætereundus affectus cujus gratia ſæpiſſime præſcribitur ſanguinis miſſio, quem concludere non potui intra quatuor capita ſuperius memorata; quia cauſa conſiſtit extra vaſa ſanguifera, hic eſt Rheumatiſmus, Omnes conſentiunt dolores illius comites non aliunde ortum ducere quam ab effuſione cuiuſdam ſeri, ſalibus imbuti, in habitum corporis; Porro lymphatica vaſa cum dicata ſint reductioni ſeri in ſanguinem, Ideoque quo venæ ſectio vtiliter inſtituatur, debere illam ſerum illud in maſſam ſanguineam revehere, vt per lotia extra feratur, aut alias vias: ſi poſtmodum illud in memoriam revocaveris pene omnia vaſa lymphatica inſeri in receptaculum & canalem chyliferum, inferendum erit in omnibus doloribus rheumaticis ſemper aperiendam eſſe venam brachij ſiniſtri.

Finem dicendi facio allata circumſtantia, quæ ſicut rationi admodum eſt conſona, ita accuratiſſime obſervata eſt, nequaquam ſcilicet ſanguinem emittendum quin prius imus venter depletus fuerit, eductis

impuritatibus quæ in vasa inanita irrepe.ent: at vero dico id maxime adnotandum cum sanguis è brachio sinistro demitur, & ex vtroque pede; porro considerationem illam parvi faciendam si in brachio dextro vena tundi debeat, præsertim si corpus plethoricum fuerit: ratio est quod venæ sectio in brachio sinistro instituta, cum promoveat chyli influxum in sanguinem; venæ sectio autem malleoli sanguinem contentum in venæ cava, ambo isti liquores inquinari poterunt ab impuritatibus imo ventre conceptis: Cum vero vena aperta in brachio, dextro, vti diximus, nullius succi extranei commistioni introitus concedatur, inutile est hanc cautionem adhibere.

OBSERVATIO II.

Mag. PELLERINI Chirurgi Iurati & Lithotomi Gratiæ Portus.

Calculus monstrosus è vesica vrinaria per lithotomiam eductus.

PEritissimus quidam Lithotomus, in Portu gratiæ, nuperrime ad me transmisit lapidem à se è vesica eductum. Cum singularis admodum sit formæ Figuram illius exhibere placuit, vtraque facie conspicuam: Revera similes in renibus non raro occurrunt; imo non sæpius à me visi in renibus eorum quos extinxit colica nephritica. At cum harum partium conformatio non parum conferat ad ejusmodi figuram, multo minor admirationis occasio quam in vesica, in qua nihil observare est quod ad conformationem adeo insolitam vergat aut conferat.

Extractio hujus lapidis facta est tricesima die mensis Iulij vltimi, è vesica adolescentis vrbis Montivilierij, annos novendecim nati, qui nullo subsequente metuendo affectu perfectam intra consuetum tempus consequutus est valetudinem: Faustus successus debetur dexteræ manui magistri Pellerini, qui plurimas observationes emittendas spondet.

OBSERVATIO III.

Dom. VIMONTII D. Medici Lexoviensis.

Infans monstrosus.

INfantis hujus partes singulæ rectam conformationem obtinebant præterquam caput, labia enim leporina quodammodo referebant, intra quorum fissuram aderat lingua., quæ videbatur adnexa nari dextræ, magni-

magnitudinis & craſſitiei fabæ ordinariæ: coloris erat qualis in infantibus nuper natis,& poris inſignita, imo inferiori parti ligamento quodam colligabatur, iuxta quod aderat fruſtum carneum forma gingivam vtcunque referens: In regione palati conſpicuum erat aliud fruſtum carneum, magnum & rotundum inſtar pennæ anſerinæ, quod ex oris fundo exterius inſerebatur ementitæ iſti gingivæ.

Observatio IV.

Dom. CARONII Mag. Chirurgi Belvacenſis.

Vlcus in inguine, alvi fæcibus tranſitum concedens, ſanatum.

ANte paucos dies in manibus habui vnum ex ægris Noſodochii noſtri, Abſceſſu in inguine laborantem, cui putredo tam inſignis accesſit, vt portio inteſtini Ilei, longitudinis quatuor tranſverſorum digitorum, ad ſuppurationem omnino deducta fuerit, adeo vt fere toto curationis decurſu fæces alvinæ per vlcus prodierint, nec tamen ideo non ſucceſſit conſolidatio, quæ intra quadrimeſtre ad perfectam cicatricem deducta eſt; valetudo vero ægri adeo integra ſucceſſit, vt alvi excrementa per alvum hodie excernantur, communi cum cæteris vivendi genere uſo ægro, etſi ſexageſimum attigerit annum.

Observatio V.

Ejuſdem.

Vlcus in inguine Enterocelen ſequutum.

QVidam laborans Enterocele completa, cujus reductio fieri non potuit, materia autem in inteſtino cohibita ad ſuppurationem cum deducta eſſet vna cum productione peritonæi, imo inteſtino ipſo, extremitas inferior vltimæ hujus partis agglutinata eſt circumferentiæ apertionis abſceſſus, idque mediante membrana ipſius externa, Eodem modo quo in Invalido de quo in Ephemeridibus menſis Iun. 1680. Obſ. 4. adeo vt interior membrana exterius producatur & in longitudinem promineat ob motum vermicularem, quem vocamus periſtalticum, expulſioni fæcum alvinarum dicatum: Iuxta plurimarum conſultationum decretum hiatus iſtius conſolidationem, ſutura adhibita, tentavi, ſed irrito ſucceſſu.

OBSERVATIO VI.

Ejusdem

Vulnus Capitis Contusum.

CVræ meæ commissum habeo in eodem Nosocomio puerum ex vulnere contuso in capite decumbentem, ab equi calcitratu prope suturam coronalem : veritus ille manus Chirurgi, tribus demum exactis septimanis illi se commisit; Nullum verendum symptoma consequutum est, præter levem ecchymosin vniversum vultum occupantem, ac tantummodo decimo octavo ab ictu inflicto die, etsi duæ fracturæ insignes adessent simul conjunctæ; quarum vni figura erat literæ ɔ inversæ, altera in longitudinem exporrigebatur ad bregma vsque, quæ ambæ simul junctæ hanc figuram referebant ɔ——

Modiolum adhibui die vicesima secunda : dura mater sat bene constituta mihi visa, prodeunte sanguine solum per factum à trypano foramen: Vulnus ad sanationem vergere iam videtur, ac nihil inductioni cicatricis obstare credo : Eventus eo magis admiratione dignus quod æger ab officiis solitis, iisque vehementibus, toto curationis tempore nequaquam abstinuerit.

OBSERVATIO VII.

Ejusdem

Vulnus capitis exiguum lethale.

MAnifestum est similibus in casibus, non idem fatum omnes manere : Eodem enim tempore accersitus ad alterum puerum curandum, cui leve in occipite excitatum est vulnus à casu non ex sublimi; Insigni enim œdemate per totum caput oborto, & sanguine exudante per poros occipitis, tertia die lethum obiit, etsi fracturæ nulla adessent indicia.

OBSERVATIO VIII.

Ejusdem

Affectus quidam Vterinus.

IUvenis mulier in hac Vrbe, quæ extra tempus impregnationis fluore albo copioso laborabat, ac proinde gravitate cum intensis dolori-

bus in regione hypogastrica, incidit postmodum in Hydropem vterinum, ac tandem post ingentes cruciatus quarta die Iunii præteriti obiit.

Cadaver illius dissecui coram Dom. Perovio medico, & D. Cheronio, Collega meo, in quo sequentia observare licuit.

I. Vteri corpus, cum contentis extraneis intra cavitatem illius, accedebat ad pondus centum librarum.

II. Aquæ quæ rufi coloris erant, & summa aciditate præditæ, viginti octo aut triginta pintas adimplebant.

III. Quatuor aderant falsi conceptus, vel molæ, quarum maxima accedebat ad magnitudinem capitis fœtus nonimestris, sanguini coagulato similior quam massæ carneæ.

IV. In cavitate vteri, parte dextra, reperta sunt octo corpora, quasi glandulosa, oppleta materia alba, viscida, fœtoris experte; verbo, spermati omnino simili: Nonnulla illorum pugni erant magnitudine, alia pilæ palmariæ: quædam quoque reperta dictis similia in parte sinistra, sed præcedentibus multo minora.

V. Testiculi & Tubæ non adparebant.

VI. Mesenterium tam firmiter cohærebat membranæ exteriori vteri, vt mihi omnino non licuerit ab eo seorsim divellere, quamobrem cuncta graciliora intestina in hypochondrium sinistrum secesserant.

VII. Iecur admodum aridum erat.

VIII. Vesica omnino vacua.

Cætera imo ventre contenta, sicut & pectore, à constitutione naturali non multum recedebant.

Observatio IX.

Dom. COMIERS Ebrodunensis, Mathematicarum Disciplinarum Professoris Parisiensis.

Continens Colorum Philosophiam, variis experimentis demonstratam, Ex principiis Optices, Dioptrices & Artium maxime curiosarum.

Postquam observare mihi licuit in camera atrata, vel in oculo artificiali, *Vide Figuras in Ephemeribus Iunii mensis præteriti*, pro ratione varietatis distantiæ objectorum, magis aut minus removendum esse vitrum convexum C C C C. quod humoris crystallini vicem tenet, à charta R R R R. quæ Retinam repræsentat, vsque ad jactum Foci objecti, ad excipiendam ejus imaginem distinctissimam, experimentum quo-

que sequens tentandum, cujus ope facile colligere poteris causam diversitatis visionum, & cur visus pro ætatum mutatione varius est, quandoquidem senes distincte vident obiecta mediocriter dissita, admodum autem confuse proxima.

In parato habeto plurima vitra plano convexa, aut parum vtrinque convexa, diversæ potentiæ, jactus aut distantiæ Foci solaris, cuiusmodi sunt vitra obiectiva conspicillorum tubulatorum, variæ longitudinis, imo vitra conspicillorum senum, variæ ætatis: Admove successive quodpiam dictorum vitrorum foramini facto in foricula fenestellæ atratæ cameræ: remove paulatim ab hoc vitro CCCC. cancellum chartaceum RRRR. quo vsque species aut imago distinctissima cujuspiam obiecti fixissimi, mediocriter remoti tibi adpareat: Designetur accurate distantia cancelli chartacei RRRR. ad vitrum CCCC.

Si huic vitro aliud substituas magis convexum aut gibbosum, cum istius vitri focus minorem longitudinem obtineat ideo propius, admovendus erit cancellus chartaceus RRRR. vt in eo excipiatur imago distincta ejusdem obiecti, quæ minor quoque futura est, colores autem vividiores, magisque illustres adparebunt, eo quod spatio angustiori collecti sint.

Sin contra apponas vitrum minus priori gibbum aut convexum, cum focus illius maioris longitudinis futurus sit, ideo amplius removendus erit cancellus chartaceus RRRR. ad excipiendam distinctam imaginem eiusdem obiecti, quæ quidem maior futura est, at minus vividis coloribus donata, eo quod vnusquisque color obsoletus fiat maiorem depingendo imaginem, aut spatiosiorem chartam.

Si duo vitra convexa æqualia superimposueris, focus media parte fit proximior, aut media parte minus distet à charta RR.

Observandum eodem tempore, quando imago obiectorum parum dissitorum admodum distincta apparuerit in cancello chartaceo, aut retina RRRR. imaginem obiectorum remotiorum confusam admodum ad parituram, Et vice versa, si imago obiectorum multum dissitorum fuerit distinctissima, imaginẽ obiectorum parum distantium confusam admodum fore.

Ratio phænomenorum horum est quod obiecta, ratione diversæ distantiæ, diversam obtinent foci longitudinem, aut distantiam à vitro ad basin distinctionis, prout radii cuiusque puncti obiecti incidunt magis aut minus divergentes in vitrum.

Eadem res accidit in vniuscujusq; Oculis, nemo enim vno eodemq; tempore potest distincte videre duo objecta, quorum vnum admodum propinquum sit, alterum multum distans; eo quod ad videndum primum objectum, cujus radii, qui sensibiliter incidunt divergentes in crystallinum procul deferunt focum suum, oporteret retinam multo plus distare ab humo-

humore cryſtallino quam ad videndum obiectum remotius, cuius radii paulatim dum incidunt divergentes, ac quaſi phyſice paralleli, reddunt focum ſuum minus remotum ab humore cryſtallino.

Cuncta hæc accidunt niſi adfuerit myopia unius oculi, in altero vitrum ſenile, ſicuti in Ianitore Ieſuitarū Camberiacenſium, Imo ipſo Patre Chaſleo, qui idem aſſerit Tomo II. ſui *mundi mathematici*, editianno 1674. pagina 382. Propoſit 39. *Axes optici concurrũt in vnum idemq; objectum:* Veriſſimũ quippe eſt pauciſſimos æqualiter & perfecte vtroq; ſimul oculo videre, ea quippe organa non vnã eandẽq- ſortita ſunt conformationem.

Iam uero fingamus humorem cryſtallinum non vnius eiuſdemque eſſe formæ aut convexitatis in oculis omnium, imo hanc convexitatem in vnoquoq; homine cum ætate imminui, eo quod humor cryſtallinus ob exſiccationem deprimitur, ac decurſu temporis convexitatẽ ſuam deponit.

Sicuti proba viſio pendet à diſtincta impreſſione imaginis, obiecti ſupra retinam, diſtincta autem imago ortum ducit ab æqua pupillæ dilatatione, ac præcipue à forma humoris cryſtallini, ejuſque flexibilitate, quo removeatur à retina pro ratione diverſitatis focorum, obiectorum diverſimode diſtantium, ſtatuo tres eſſe differentias præcipuas humoris cryſtallini, etenim vel mediocrẽ convexitatẽ obtinet, vel maiorem, vel minorẽ:

Si in tribus hominibus triplex illa occurrat differentia in humore cryſtallino, idem obiectum ab illis diſtincte percipi non poterit ſi æqualiter ab illo remoti ſint: Myops enim, hoc eſt, cui humor cryſtallinus multum convexus eſt, aut turgidus, obiectum admodum proximum habere debet, vt recipiat in cryſtallino radios vniuſcuiuſque puncti valde divergentes, quo collectio illorum retardetur, aut focus, vtque ad retinam vſque deferatur: Ex oppoſito, Presbytes, hoc eſt is cuius humor cryſtallinus nimiopere depreſſus eſt, neque ſufficienter convexus eſt, aut gibboſus, magis ab obiecto recedere debet quam myopia laborans, ad excipiendos radios vniuſcuiuſque puncti obiecti mediocriter divergentes ac quaſi phyſice parallelos, pro acceleranda & contrahenda eorum collectione, aut foco, eoque præciſe in retina retinenda, vt ibi formetur baſis diſtinctiouis, aut diſtincta imago obiecti: Is vero cui humor cryſtallinus mediocriter convexus fuerit moderate ab obiecto recedet, ſi id diſtincte percepturus eſt.

Quibus viſus acies acutiſſima eſt, per preſſionem nervi à latere oculum comprimunt, & facile longiorem efficiunt, quamobrem humor cryſtallinus amplius intumeſcit, receditque retina, eoque pacto obiecta illis proxima adparent æque diſtincte ac ipſis myopibus: Sin compreſſerint oculum, axin illius contrahendo cryſtallinus humor deprimitur, eoque in ſtatu diſſita objecta æque diſtincte vident ac ii qui naturæ *præsbytæ* ſunt.

id genus oculorum omnium præſtantiſſimum eſt; at vero perpauci ſunt qui humori cryſtallino debitam convexitatem conciliare valeant, quo præciſe ad retinam deferatur focus obiectorum juxta diverſas illorum diſtantias.

Ex ſuperflua ergo convexitate humoris cryſtallini aut ejuſdem defectu, deduci debent ambæ viſus læſiones, in *myope & presbyte*.

Viſiones propinquæ eorum quos Græci vocant μύωπας pendent ab humore cryſtallino nimiopere convexo, aut gibbo & tumido: Diſtinctiſſime i percipiunt obiecta oculo proxima, admodum autem confuſe vident obiecta ab illo paulo remotiora, Horum hæc eſt ratio.

Radii irradiationis vniuſcujnſque puncti obiecti proximi admodum divergentes incidunt in humorem cryſtallinum, quamobrem, juxta leges refractionis, eorum concurſus, aut focus, moram nanciſcitur, atque vlterius defertur ad vſque retinam, vt ibi diſtincte depingat effigiem obiecti: Ex oppoſito radii irradiationis uniuſcuiuſque puncti obiecti remoti incidunt in cryſtallinum parum admodum divergentes, ac, vti ajunt, phyſice paralleli; quapropter quaſi comminuti cum ſint per refractionem, minus illis deflectendum eſt quo vniantur vni puncto ſuper axe radiationis; Sin ſint divergentes, eorum concurſus, aut focus, nimis cito peragitur pone cryſtallinum in humore vitreo: quamobrem retina, quæ remotior eſt, non excipit radios uniuſcujuſque puncti objecti, niſi poſtquam decuſſatim permixti fuerint & confuſi in foco; Ac proinde neceſſe eſt myopes obiecto oculum admovere, vel obiectum oculo, quovſque radii irradiationis cuiuſque punct obiecti admodum ſenſibiliter incidant divergentes in humorem cryſtallinum, quo eorum concurſus, collectio, focus, aut penicillum opticum, moram trahat, ac ad retinam vſque deferatur, ibi depicturum imaginem obiecti.

Senes, & quorum viſio fit ad diſtans, quos Græci vocant πρεσβύτας, diſtincte vident obiecta diſſita, admodum autem confuſe proxima, Ratio eſt, In illis humor cryſtallinus cum exſiccatus ſit, parum convexitatis obtinet, ac pro proportione ſuæ convexitatis, aut actus foci, magis à retina diſſiti quam cum admodum tumebat & convexum erat in juventa, ideoque radii vniuſcujuſque puncti objecti remoti incidunt in cryſtallinum parum divergentes, ac quaſi, phyſice paralleli, eapropter eorum focus, cum remotior fiat, defertur ad retinam uſque, hinc diſtincte vident obiecta remota; Vic everſa radii cujuſque puncti obiecti admodum propinqui cum incidant ſenſibiliter divergentes in cryſtallinum, illorum concurſus, aut focus, tardior efficitur ac defertur ultra retinam, quæ proinde detruncat radiationes quæ nequeunt ibi depingere diſtincte obiecta, quandoquidem continent imagines uniuſcujuſque partis objecti confuſas.

fusas & indistinctas: Ideoque si legere velint, librum ab oculo removere necesse habent, aut ipsimet à re scripta recedere, quodũ vniuscujusq; puncti radii objecti sic remoti incidunt minus divergendo in crystallinum, distantia illorum concursus, aut foci, contrahatur & brevior fiat in anteriori parte retinæ, vt ibi depingatur distincte imago objecti.

Ostendendum jam cur myopibus, hoc est iis qui propinqua tantum vident, distincte appareant objecta remota si utuntur conspicillis quorum vitra sint plano concava, vel utrinque concava, emendata sic à concavitatis gradu vitri conspicilli nimia convexitate humoris crystallini.

Quo rite percipiatur effectus horum conspicillorum concavorum, duo essentialia observanda, primo, sicuti à nobis jam ante demonstratum, vt myopes possint distincte videre objectum quodpiam, necesse esse ipsos excipere in humore crystallino radios admodum divergentes radiationis cuiusque puncti objecti.

Secundo, à concavitate vitri per refractionem dispergi, aut dimoveri radios qui emissi sunt divergentes ex eodem puncto obiecti, eosque eo magis divergentes effici quod ejus cavitas sit profundior, hoc est, quasi calantica sit minori sphæræ aut globo.

Ejusmodi vitrum concavum si admotum fuerit oculo myopicorum, radii radiationis cujusque puncti obiecti remoti, exituri sunt semper magis divergentes quam in ingressu, incidentque æque divergentes in humorem crystallinum ac si objectum oculo propinquius esset; ac proinde illorum collectio, aut focus, vlterius deferetur, imo ad retinam vsque, in qua omnes illi foci radiationum cujusque puncti obiecti depingunt imaginem distinctam objecti, quod viceversa minus apparet.

Ostendamus etiam quare *Presbytæ*, aut videntes ad distans, distincté percipiant obiecta proxima usi conspicillis quorum vitra sint plano convexa, aut utrinque convexa, emendata ope graduum convexitatis hujus vitri, convexitate deficiente in illorum humore crystallino, nimium depresso ab exsiccatione.

Vt rite percipiatur effectus conspicillorum illorum convexorum, duo essentialia animadvertenda sunt, Primo, sicut ante à nobis demonstratum, ut *Presbitæ* distincte videant, necesse esse ipsos excipere in humore crystallino radios parum divergentes irradiationis cujusque puncti objecti: Alterum est, sicuti convexitas vitri, juxta leges naturales Refractionis, contrahit, & efficit minus divergentes, sæpe parallelos, imo convergentes, radios qui semper prodeunt divergentes ex eodem obiecti puncto, atque illos eo magis convergentes reddit quod illius convexitas in minorem contrahatur sphæram, aut globum.

Ideoque, sicuti senes, quia in illis crystallinus parum convexus est, egent

convergentia radiorum, ut diminuatur longitudo concursus illorum, aut foci sicubi legere velint, scribere, aut objecta proxima expendere, à quibus commode non licet illis recedere, in vsum ducunt conspicilla vitro convexo donata: radii enim radiationis cujusque objecti proximi cum incidant admodum divergentes in vitrum illud convexum ipsos excipiens, ideo ex illo prodeunt parum admodum divergentes, hinc quasi physice paralleli in humorem crystallinum incidentes, distantia illorum concursus & foci brexior efficitur, ac precise in retina determinatur, in qua depingunt imagines distinctas obiectorum valde propinquorum.

Vt experimento extra nos desumpto manifestum fiat, vitra sphærice concava conspicillorum Myopibus dicatorum, efficere radios divergentes, viceversa vitra sphærice concava conspicillorum senum aut πρεσβύτων radios reddere convergentes.

Oppone vitrum conspicilli Myopici, vel aliud vitrum concavum, directe Soli, excipe illius radiationem à tergo vitri in charta, comperies irradiationem istam augmentũ capturam prout charta à vitro removebitur. Id ideo contingit quod radii radiationis vniuscujusque puncti Solis, qui: eo physice paralleli illapsi sunt, exinde juxta leges refractionis prodeant dive.gentes, hoc est magis ac magis à se invicem abscedentes, ac proinde luminis conum truncatum efficiunt.

Oppone directe ad Solem vitrum conspicilli in vsum senis facti, vel aliud planum convexum, aut utrinque convexum; excipe illius irradiationem pone vitrum in charta, continget radiationem illam minorem fieri, prout à vitro chartam removeris.

Res ideo accidit, quia radii cujusque puncti radiationis solis, qui eo inciderunt Physice paralleli, exinde prodeunt convergentes, hoc est, magis ac magis sese invicem colligentes ac coadunantes, eoque pacto effingentes conum obtusum, aut truncatum, cujus major basis occupat superficiem vitri; focus autem aut imago Solis excipitur à minore basi detruncata, ultra quam incipit alter conus luminis detruncatus, cujus basis eo major apparitura est quo plus removebitur charta irradiationem convergentes exierint è vitro, divergentes è foco elabuntur. excipiens: Causa est quia radii se mutuo intersecant in foco, qui cum

Si hæc mysteria cum jucunditate conspicere libeat, erige vitrum utraque parte convexum (ut ejus focus sit minoris distantiæ) inter duo chartacea, quibus insculpta sit Solis imago, foramine facto in utroque oculo, adeo tamen ut foramen oculi dextri majus sit eo quod est in sinistro appone retro hanc machinam chartam fere contiguam, ibi conspecturus es duo loca diversa rotunda illuminata, quorum majus è directo erit majoris foraminis; Remove paulisper chartam, duo illa loca illuminata paulatim

tim quoque ad se invicem accedent, ac tandem ad certam distantiam in unicum luminis circulum sese contrahent, aut focum solarem: Sin chartam dimoveas, observabis duos circulos illuminatos, sed ex ordine, inversos ob decussationem factam, transversim incidendo in focum: quamobrem maior circulus luminis directe opponetur minori foramini, Quo magis charta removebitur eo magis ambo illi circuli illuminati a se invicem abscessuri sunt futurique majores: Cuncta hæc experimenta commode per me procedunt vsu exiguæ machinæ, cujus ope dimetior quoq; longitudinem vitrorum circularium Telescopii aut conspicilli tubulati: Machina hæc non multum ab ea abludit quæ Figura vi. exhibetur.

ZODIACI MEDICO GALLICI

SIVE

Recens in Re medica & Naturali Exploratorum November Anni M. DC. LXXXI.

OBSERVATIO I.

Dom. CONQVEDO Chirurgi in Portu Gratiæ.

Monstri Humani descriptio.

DOM. Peléus juniora, perstissimus Chirurgus, Obstetriciam in hac vrbe exercens artem, accersitus fuit decima tertia die præsentis mensis Octobris, partum adjuturus mulieris quæ legitimum tempus attigerat, & doloribus premebatur: Obstetricis inanis fuerat opera, ipse vero admodum insudavit, laboriosissimusque fuit simul partus, quo exclusit mulier monstrum.

Duas scilicet puellas sat bene habitas, quoad exteriores partes rite conformatas: conjunctio illa erat in medio, ac fere ad latus pectoris vtriusque corporis vnico sterno ambæ donatæ erant, vnicasque cartilagine xiphoide; adeo vt latus dextrum alterius, sinistro lateri alterius puellæ connecteretur, etsi sua cuique esset propria spine dorsi. Vtrique etiam suum aderat caput, duo brachia, duo crura, cæteræque omnes partes duplices, quasi duo essent corpora; hoc excepto quod duæ solum inessent mammillæ, vnicus venter, vnicus pro ambabus vmbilicus, cujus tamen funis ex quatuor constabat arteriis, vnica tantum vena.

Anatome à me facta est coram Dom. Huselio Medico, ac plurimis aliis non infimæ notæ viris.

In Abdomine vnicum Iecur inventum, cum sua cysti, sed majus quam pro naturæ ratione: collocatum erat in parte superiori & media ventris, fissura destitutum, etsi levis illius species adpareret, è qua prodibat vena vmbilicalis, Admodum æquale erat in parte gibba, validissime septo transverso ope duorum ligamentorum annexa.

Comperti à nobis sunt duo Oesophagi, duplex quippe aderat collum, quorum inferius extremum *suũ quodq; obtinebat ventriculum:* Ventriculi dicti paulo supra Iecur constituti erant, ac vnusquisq; illorum in inferiore extremo ex se emittebat canalem intestinalem; qui canales postquam producti fuerant in longitudinem ordinariam intestini duodeni, sub Iecore delitescebant, vbi constituebant cavitatem membraneam, quæ specie tertij ventriculi fere imponebat; magnitudine ambos multum superantis.

Ex vtroque latere fundi istius cavitatis prodibat intestinum, quod productum cætera intestina gracilia constituebat, ac deinceps crassa, vnde duplex Rectum desinebat, ac terminum obtinebat in vtroque ano; etiamsi ambo illa diversa corpora intestinorum vnico mesenterio gauderent.

Cæteræ omnes partes præcipuæ duplices erant, tanquam duo essent corpora: quatuor enim inerant Renes, duo Lienes; duæ vesicæ bini vteri: Nullum vero adfuit Pancreas.

Medius venter ab imo vnius tantum diaphragmatis interventu dirimebatur: In illo obvia habuimus duo Corda, vtraque ex parte vnum, at vero ambo vnico conclusa Pericardio: hunc vero situm obtinebant ita vt illorum apices in se mutuo aliquantum vergerent; adeo vt inter vtrumque vix pollicis adesset distantia.

Ritam assequuta erant confirmationem, quamvis paulo justo depressiora essent qua parte divergebant: quamobrem illorum ventriculi; vasa, auriculæ nihil singulare exhibebant, neque quoad numerum neque quoad formam.

Deerat

Deerat vtrique mediastinum.

Pulmones cordibus multo elatiores erant & ab iisdem dissiti, etsi ex naturæ lege à lateribus illorum essent: Vnicuique assignata sua trachea arteria, ad laryngem tendens, ac ad linguæ radicem in vtroque capite &c.

Observatio II.

Domini COMIERS Ebrodunensis, Mathematicarum disciplinarum Professoris Parisiis.

Philosophia Colorum, raris experimentis demonstrata, Ex Optices fundamentis, Dioptrices, aliarumque Artium, maxime curiosarum.

VT clarius innotescat quomodo Conspicillorum vsus emendet vitia triplicis visus depravationis, de qua Oservatione viii. actum est Ephemer. præced. sciendum.

Primo, In senibus humorem cryſtallinum plus iusto depressiorem esse, ac proinde illius focum à retina tunica remotiorem esse; quo fiat ut radii eiusdem puncti obiecti, post eorum decussationem inibi imprimantur variis in locis; non secus ac duo illi circuli luminosi seorsim depinguntur in charta quæ à vitro satis remota non est.

Secundo, In visu ordinario humorem cryſtallinum mediocriter convexum esse; Retinam autem foci punctum præcise obtinere: quamobrem retina excipiat imagines objectorum admodum distinctas: radii enim irradiationis vniuscuiusque puncti obiecti in retina colliguntur, sicuti duo illi circuli luminosi in charta coeunt quæ à vitro distat præcise secundum longitudinem foci illius.

Tertio, Visum proximorum tantum obiectorum pendere ab humore cryſtallino nimis convexo, cuius focus non adeo distat ac retina: quamobrem focus, aut pictura obiectorum, cum figuram obtineat in humore vitreo, ideo retina radios excipit tantummodo divergentes aut divulsos post decussationem, sicuti duo illi circuli luminosi separati incidunt post decussationem in chartam à vitro dissitam magis quam pro ratione longitudinis foci.

Iuxta tria proposita modo experimenta, demonstrandus est vsus conspicillorum extra nosmet ipsos.

1. Si charta nimis proxima sit vitro, opponitur suo foco solari, hoc est, minus remota evadit quam sit iactus illius foci; Eodem modo retina in sene non satis dissita est ab humore cryſtallino: Si vis, charta à vitro non remota (non secus ac senex nequit movere retinam ab humore cry-

ſtallino) accelerare focum vitri, vt in vnum coeant duo illi circuli luminoſi in charta, oppone anteriori parti illius vitri convexi, quadrato incluſi, quod vices tenet humoris cryſtallini, aliud vitrum magis aut minus convexum, plus aut minus hoc removendo Inde prodituri ſunt radij ſemper æqualiter convergentes; ac ſemper accidet vt incidant convergentes in vitrum quadrato incluſum, ſed ratione illius convexitatis eo magis convergentes incident quo proximius erit vitrum: Sin iuxtaponatur vitro, quadrato incluſo, tunc illorum focus, aut diſtantia concurſus illorum, quantum poſſibile eſt contrahetur: Paulatim ergo dimove quovſque dum ambo illi luminis circuli valide ſe conſtringunt, focus, aut imago ſolis, quæ eo remotior futura eſt quo magis vitrum illud convexum dimoveris, donec vitrum illud à vitro quadrato incluſo diſſitum ſit ad longitudinem duorum focorum, radij convergentes recepti in vitro quadrato incluſo exituri ſunt paralleli inſtar columnæ luminis, quæ nunquam eo vſque contrahetur vt evadat in conum obtuſum, cuius parva baſis producit focum aut imaginem ſolis.

2. Si charta præciſe poſita ſit in foco ſolari vitri, ſicuti retina eſt in foco obiectorum humoris cryſtallini, ac objicias vitrum concavum vitro iſti concavo quadrato incluſo, quod refert cryſtallinum, remittendo radios magis divergentes, moram afferet illorum concurſui, ac proinde longiorem faciet diſtantiam foci ſolaris: quapropter ambo illi circuli luminis ab invicem ſecedent in charta, ac vnus quiſque circulus è regione futurus eſt ſui foraminis.

Si huic vitro quadrato incluſo oppoſueris vitrum convexum, radiorum concurſum celeriorem faciet, leviorem autem diſtantiam foci ſolaris: quapropter ambo illi circuli luminis, qui in foco ſolari cojerunt & collecti erant, abſcedent ab invicem, ac in charta diverſum ſitum exhibituri ſunt: maior enim luminis circulus ad lævam deflectet, qui vero à ſiniſtris erat ad dextram tranſiturus eſt.

Hæc vero ratio eſt admirandæ illius mutationis, Focus, aut collectio in vnum amborum illorum luminis circulorum, cum contingat inter vitrum & chartam, nunquam ad chartam vſque pertingunt quam decuſſatione eorum facta in foco, vel interſectione.

3. Si charta pone *focum ſolarem* vitri limbo circumdati poſita fuerit, hoc eſt, magis remoti quam iactus illius *foci*, non ſecus ac retina eorum qui myopes ſunt, aut luſcioſi, nimis diſtat à foco obiectorum tantiſper diſſitorum, Si obieceris vitrum concavum vitro convexo limbo circumdato, celeriorem faciet concurſum radiorum, & breviorem efficiet diſtantiam *foci Solaris*: Quamobrem ambo illi luminis circuli, qui in charta disjuncti erant, retinæ vicem obtinente, colligentur & coibunt in vnico foco aut imagine Solis.

Tandem

Tandem jucundo ſpectaculo ſeſe tibi offerent cuncta viſionis myſteria, & conſpicillorum effecta in camera atrata, *Fig. III.* Crates enim feneſtralis R R R R, retinam repræſentans, exhibens tibi objectorum imagines diſtinctas, collocata ad diſtantiam objectorum vitri convexi C C. (quod admotum foramini facto in foricula feneſtræ, pupillam referente ibi vicem obtinet humoris cryſtallini) Si extra feneſtram obtuleris vitrum convexum ante illud quod vicem ſubit humoris cryſtallini, obſervaturus ei dictas imagines in confuſionem adduci in charta R R R R, hancque proxime admovendam eſſe vitro C C. quod vice cryſtallini eſt, eo quod huius focus contrahetur, eoque amplius quo magis vitrum quod ipſi offertur ab extra cubiculum erit convexum, aut ſegmentum minoris ſphæræ vel globi vitrei: Quod ſi ab anteriori parte vitrum concavum obieceris, revera in confuſionem adducturum eſt imagines obiectorum charta R R R R. exceptas, eo quod moram injiciat concurſui, & productiorem faciat Focum; Neceſſe ergo erit vt amplius removeatur charta R R R R, quo diſtincte eædem imagines excipiantur.

Monitum hic ſalutare exhibeo Muſarum cultoribus, & iis quibus debilis oculorum acies læditur illico à lectione: vtantur hi conſpicillis ſimplici foramine donatis, à priſcis vocata *dioptra*, quæ vice vitri, quo carent, inſtructa ſunt laminis ex cupro, vel alio quopiam metallo nigrefacto, quarum vnicuique exiguum admodum foramen inſculptum ſit, æqualiter à ſe invicem remotum, ad diſtantiam centri pupillarum, quæ eſt circiter duorum pollicum & ſemis: (Vide trigeſimam quartam Ephemeridem Eruditorum 23. Auguſti anni 1666.) Illorum ope characteres oculis ſe offerent & maiores & dilucidiores, eo quod pupilla amplior conſervatur ope vmbræ dictarum laminarum; porro excluſis radiis objectorum lateralium, ſpecies objectorum directe oculis oppoſitorum in confuſionem ideo non aguntur; Retina præterea cum minus laborat, efficacior ſenſatio in illa efficitur, ab impulſu ſpecierum rerum oculis obiectorum.

Adducendæ ſunt hoc loco animadverſiones quædam in gratiam eorum qui myopia laborant, aut luſcioſi ſunt.

1. Contingit non raro eos qui acie viſus alias valuerunt, Myopes evadere, immutatis eodem tempore cum barba videndi facultate & vocis tenore.

2. Myopes ſenes ſine conſpicillis legere valent, diſtincte percipientes objecta remota vſi vitro concavo, imo nonnunquam præsbitæ fiunt, eo quod illis humor cryſtallinus detumeſcit: Ex oppoſito Presbytæ Myopes evadunt ſi illorum temperies, humidior fiat: Sic ope ſuccorum chelidonij majoris & eufraſiæ illico humorum ex oculis fiſſis erumpentium effluxus cohibetur.

3. Quibus videndi acies obtusa est, ij commodius legunt die vtcunque obscura quam admodum illustri, eo quod, vt radios admodum divergentes habeant, necesse sit librum oculis admodum propinquum esse: Sin dies nimium serena sit, ab excellentia luminis, præ insigni copia radiorum per reflexionem oculos subingredientium, nimis incalescit retina, ideoque offenduntur.

4. Myopes circa crepusculum facilius legunt, quo tempore illi ipsi qui de visus præstantia gloriantur ne scripturæ quidem sedem agnoscunt: Hujus eventus duas assigno causas. 1. quia Myopes librum oculis proprius admovent, eo quod illis opus sit radiis sensibiliter divergentibus. 2. In illis pupilla vtplurimum amplior est, ideoque ob vtramque causam maiorem copiam radiorum excipiunt vniuscujusque puncti obiecti quam Præsbytæ.

Hi vt distinctius cernant, cum opus habeant radiis parum divergentibus, librum ab oculo magis removent: Pupilla etiamnum cum minor sit, vtraque de causa sufficientem radiorum copiam non excipiunt quo inde contingat sensibilis impressio & compressio retinæ.

4. Myopes distincte vident obiecta per angustum foramen, at eadem illis offeruntur minora, non secus ac inspiciendo per vitrum concavum, eius ope stellæ illis omnes eiusdem magnitudinis apparent, soloque luminis gradu differre videntur.

6. Cum necesse semper illis sit vt radij irradiationis vniuscuiusque puncti obiecti in humorem crystallinum admodum divergentes incidant, si conspicillis tubulatis vtantur, hæc semper contractiora faciunt, secus ac præsbytæ, qui longiora efficiunt quam qui acute cernunt.

7. Myopes, aut propinquiora tantum videntes, arcanum hic loci sibi comparabunt; si scilicet obiecta remota accurate videre cupiant ope longioris Telescopii, illi abstrahere debent omnia vitra ocularia; relicto solum obiectivo, oculum enim si admoverint post focum illius, multo ampliorem planitiem conspecturi sunt, ac proinde vno intuitu obiectorum majorem numerum deprehensuri, quæ & maiora se exhibebunt & melius determinata, Id quod primo experiri mihi licuit anno 1668. quo tempore animadverti mihi visus aciem obtusam fuisse à vehementibus in vomendo conatibus, ad expellenda è ventriculo periculosa venena à celebri illo & improbo à S. cruce, eiusque sociis exhibita, hominum nequissimis.

Curiosus quoque docebo rationem à me vsitatam ante triginta annos ad constructionem microcospini præstantissimi ex telescopio aut conspicillo tubulato. Effectum illius conspicuum feci anno 1655. Illustri Dom. Mariotte, in ædibus Eruditi Domini Lantini, Senatoris Divionensis, cu-

ius

jus postea memini pagina 53. libri mei cui titulus, Nova scientia naturæ Cometarum, editi Lugduni anno 1665. Hoc vnum artificium est, vt productiones fiant tubi conspicilli pro ratione distantiæ obiecti ad vitrum obiectivum, En regulam aut analogiam.

Sicuti discrimen distantiæ obiecti ad vitrum obiectivum supra longitudinem illius foci est in eadem longitudine cum suo foco, Eodem modo distantia obiecti ad vitrum obiectivum

Reperitur in concursus puncto istius objecti.

Ecce exemplum, Iactus, aut distantia foci Solaris vitri, obiectivi si fuerit quatuor pedum; distantia vero obiecti ad vitrum obiectivum si sit tredecim pedum, distantia vitri ad focum, qui est punctum concursus, aut basis distinctionis istius objecti, erit sexaginta novem pollicum & quatuor linearum, quæ æquipollent quinque pedibus & quatuor lineis.

Observatio II.

Dom. BOYERI, Academici recens Exploratorum in re Medica socij, Chirurgi Iurati Parisiensis.

De Carie ossium.

IVnij 24. anni 1669. Dominus à Fonteville, Nobilitate generis & opibus insignis, in memoranda obsidione Cretensi læsus fuit cum Galli in Turcas impetum fecerunt, globulo sclopeti os tibiæ, quatuor digitis prope genu confringente, quod extuberabat in media tibia ac parte maxime carnosa musculorum gemellorum & solei.

Curatio tentata fuit in Vrbe, in Insula vicina, & in navi, quadrimestri spatio, sed nullo fere successu: Reduce exercitu spem fovebat à mutatione aëris, peritia Chirurgorum loci, ac rerum omnium necessariarum copia, sanitatem se consequuturum, sed eventus spem fefellit, cum ægritudo in peius rueret, adeo vt tibiæ motu nullo gauderet, etiamsi epuloticorum importunus vsus insigne illud vlcus ad cicatricem propemodum deduxisset.

Eo in rerum statu Lugdunum se convehi curat, vbi moram traxit exiguam, & solum tamdiu vt consilium medicum obtineret ad morbum extraordinarium, & deinceps se viæ commisit Claromontium Patriam & domicilium repetiturus: Eo appulit vicesima secunda die Ianuarii anni sequentis, septem circiter ab inflicto miserando ictu mensibus: Eadem ipsa die accersitus fui, cura & regimine in valetudinis omnino mihi commissa.

In id illico incubui vt mali indoles mihi innotesceret, quo legitimas indicationes elicere valerem, atque ex methodi rite constitutæ legibus in curatione procederem: Id primo à me observatum ægrum cruris motu omnino destitui, gravitate insigni illud premi, Ab vlcere, quod è regione ictus erat, puris insignem copiam emitti, à legitimi conditionibus omnino alieni.

Ob ærumnas & molestias in itinere, & post discessum Telone Martio, metastasis facta fuerat materiei purulentæ, quæ occasionem præbuerat plurimis abscessibus, quorum materia exitum molita totidem induxerat vlcera, è quibus vnum ab eo, cujus superius memini, duobus digitis distabat; alterum tribus digitis inferius erat, è directo sibi respondentia secundum longitudinem in Tibiæ facie interna: Quartum situm obtinebat in linea eminenti eiusdem ossis, iuxta tendinem tibiæi interioris, prope initium maximi tendinis exterioris pedis.

Ex accurata prædictarum omnium circumstantiarum observatione, verisimilitudini innixus intuli in partibus solidis, earumve substantia, vitium quodpiam occultum latere; atque alterationem, vel omnimodam ossis corruptionem præcipuam esse causam quæ fomentum præberet prædictis vlceribus.

Ne vero quicquam dubii superesset, & quo, præter signa rationi congrua sese mihi offerentia, diagnosin perfectam consequerer, sensum tactus præterea adhibui, oculis solis non confisus, ac quæcunque in perfectam notitiam deducere me poterant; tandem nullo negotio cognovi os omnino carie infectum esse, saltem qua parte ictus inflictus fuerat; etiamsi signa à ratione suppeditata cariem multo diffusiorem mihi subinnuerent.

His indiciis, quæ optime constituta credidi, innixus, obvium mihi fuit methodum certam determinare ad curationem insignis istius morbi: Primus ergo scopus fuit os patefacere, quod quoad totam substantiam alteratum censui, hancque operationem accelerandam, ob imminentem metum ne ossis corruptio ad articulum vsque pedis progrederetur, quem si forte attigisset, id quod exiguo temporis spatio contingere poterat, nullum amplius auxilium ab arte medica aut chirurgica expectandum erat, nisi à cruris amputatione, cuius eventus sæpenumero dubius est.

Huic intentioni vt satisfacerem, præmissis præsidiis revellentibus & derivantibus, secundum longitudinem faciei internæ Tibiæ à me admota fuit series lapidum causticorum, magnam carnosæ substantiæ portionem depascentium, adeo vt plurimę exostoses ossis circumferentiam occupantes se proderent.

A cau-

A cauteriis speratum effectum consequutus sum, excidenteque eschara, os integrum & illæsum se mihi exhibuit quoad vniversam superficiem exteriorem, sub obtutum meum venientem post deciduas eschararas, præterquam qua parte ictus exceptus fuerat.

Exploratio hæc in pudorem levem me coniecit, nec abnuo me eo momento pœnituisse, eo quod, nec immerito, exprobandi occasionem præbuissam quod nulla vrgente necessitate pene totum Tibiæ os in propatulo posuissem.

Interim propositi mei tenax fui, atque facta consultatione eam in rem, asserui os revera in sua interiori substantia alterationem subiisse; cariem à cavitate medullam continente initium duxisse; Eapropter, me judice, os pluribus in locis trypano perforandum, vt commode remedia illuc infundi possent, ac promoveretur exsquammatio eorum quæ corruptionem aut alterationem perpessa erant.

Etiamsi vero methodus hæc extraordinaria & inusitata videretur, cæteri opinioni meæ assensum præbuere, ex quorum nutu modiolus non procul à fractura admotus est: Dempta ossis particula, ex cavitate illius teter adeo vapor exiliit, tamque abominandi fœtoris, vt prope in terram conciderim, æger vero syncopen fere incurreret.

Peracta hac operatione, quam speratus excepit eventus, nequaquam in dubium revocavi an caries ab interiori osse initium duxisset, ac num indicationibus ad amussim institissem; nec dum tamen constabat quos progressus fecisset, quamobrem in cavitatem ossis immisi turundam ex linteo confectam, quæ absque obstaculo ad articulum vsque perrexit, eo quod medulla ex toto fuisset consumpta.

At vero cum sedulo animum inflecterem ad putredinem & insignem fœtorem ex ossis cavitate exhalantem, quæ remediorum efficaciam respueret atque eluderet, modiolum iterum tribus diversis ossis locis admovi, vltimam perforationem instituens duobus digitis procul à malleolo, ad commoditatem adplicationis medicamentorum & progressum cariei inhibendum.

Felici exitu peractis his operationibus, id quod speraveram consequutus sum: adplicatione enim remediorum faciliore reddita, emendata tandem & superata fuit putredo; natura autem corruptionis hujus præsentia minus obruta, efficacius vim suam, quę expectabatur, exseruit.

Putredine tandem omnino evicta (à qua vtplurimum morbi maligni fomentum suscipiunt) plurimæ ossium particulæ, eæque non exiguæ, à parte sana abscedebant, exeunteque mense Aprili insignis ossis Tibię portio, cui modiolus institerat, concutiebatur, & sub finem mensis se-

quentis omnino excidit : Septem pollicum longitudinem aut circiter a-
dæquabat , figura rotunda , vniversam cavitatem medullosam conti-
nens, eiusque magnitudinis , vt inferre liceret ex Tibiæ circumferentia &
crassitie pauxillum quid superesse : Ossis sani parti superstiti inserta erat
tanquam vaginæ , adeo vt ad procurandum illius exitum variis in locis
os sanum exscindere coactus fuerim.

Rebus sic constitutis , nullum amplius mihi iimpedimentum occurre-
bat quominus insignem curationem hanc ad exitum perducerem , præter
exontoses, à me supra memoratas , rupium instar ossi sano infixas , illius-
que substantiæ immersas : Singulari quoque providentia hic opus fuit;
at cum maximam illarum partem fungosa caro cooperiret , exedentibus
absumenda fuit ; quam indicationem ut adimplerem in usum duxi py-
roticum , cujus compositionem ingrediebatur hydrargyrum : illius ad-
motionem levis ptyalismus consequutus est, quæ, si bene sentio , non pa-
rum insignis istius morbi curationem acceleravit.

Cum porro vereretur Æger ne frequentior istius pyrotici usus humo-
ribus tumultum aliquem conciliaret & confusionem, alteri methodo hac
parte institi , cathæreticum in vsum ducendo cui Mercurius immiscere-
tur : at vero ab ipso primo usu animadverti plus periculi inesse illi quam
priori cathæretico : Revera in septicum evasit, impuro suo contactu cor-
ruptionem inducens non modo partibus quibus superinductum , sed &
circumstantibus fere ad transversi digiti crassitiem , adeo tamen ut im-
pressio ad hoc medicamento facta nihil sinistri intulerit , quin potius ex-
cidente eschara postmodum utcunque innotuerit amplitudo superstitis &
emendandæ cariei , faciliorque facta ferri candentis admotio , quod diu-
tissime à me vsurpatum , sed inani successu ; adeo vt impellente necessi-
tate, prædictas exostoses ablaturus , scalpro easdem exscindere oportue-
rit ad partem vsque ossis sanam.

Rem eovsque postquam perduxissem , consumptis & averruncatis di-
ctis corporibus extraneis , non levi fundamento innixns credidi naturam
onere levatam, superioremque factam, sine negotio ulcus carne & cica-
trice obductam, eo quod hoc opus illi incumberet, nec chirurgus hac
parte quicquam valeret.

Hos scopos cum attigissem, nihil mihi amplius peragendum fuit quam
ut robur tibiæ conciliarem , illique temperiem pristinam restituerem : in
quam rem in tantum postmodum incubui, tamque felici exitu, ut vicesima
septima septembris insequentis Dom. à Fonteville firmo & recto ambu-
laret & staret talo , imo equo vectus villam suam adierit amœnitatis cau-
sa ; cum enormis istius vlceris & prægrandis vix semi digiti longitudo &
latitudo consolidationem expectaret , instar grandioris tubi pennæ scrip-
toriæ;

toriæ : quod ut cicatrice clauderetur nulla causa obstabat.

Historiæ præsentis circumstantiæ cum animadversione dignæ mihi visæ sint, nullam harum prætermittendum censui : Si peritorum gratiam meruero, abunde mihi satisfactum credam, nec suscepti laboris pœnitebit.

ZODIACI MEDICO-GALLICI

SIVE

Recens in Re Medica & Naturali Exploratorum December Anni M. DC. LXXXI.

OBSERVATIO I.

ANONYMI

De Geniis, quos vocant Galli Esprits Follets.

PRISCI crediderunt Spiritus, quos vocant Dæmones, aut Genios, esse semi-Deos, Naturæ Deorum & Hominum æque participes ; *Non secus ac Dii immortales sunt* (inquit Apuleius) *in misericordiam & iram proni uti nos, preces audiunt, munera acceptant, cultum admittunt, injuriarum, contemptus vindices, &c.* Toti sunt in conciliandis Diis cum hominibus, ac curam perpetuam gerunt rerum humanarum : Unicuique nationis familiæ suus assignatus est Genius aut Dæmonium, à quo regitur : unumquodque individuum suo privatim gaudet Genio, cujus curæ subest & qui illius actionibus præest.

Nulla non gens hos Dæmones summa veneratione prosequuta est, il-

lis tanquam Diis ſacra fecit, altaria erexit; Eorum imagines omni ſtudio & arte excoluit; imo ſi fuga ſaluti conſulendum, reliquis omnibus poſthabitis Patriæ, furente Marte, valedicendum fuit, hos vlnis excepere: Æneæ ſatius fuit quicquid maxime carum fuit & in pretio omittere, quam vt Dii, quos colebat in hoſtium poteſtatem devenirent permittere.

Romani non minori illos Spiritus quam cæteræ gentes honore proſequuti ſunt: Nullam vrbem obſidione cingebant quin prius ſacerdotes Genium precibus advocaſſent, aut nationis cui imminebant, Numen tutelare, quo favens obtinerent, eundem cultum Romæ illi ſpondentes eoſdemque honores quos in priori ſtatione obtinebant: Imo ab illis emiſſum Edictum, graviſſimas pœnas illis comminatum qui blaſphemiis Genia proſequerentur; quinimo Imperator Caligula publico ſupplicio nonullos qui male dictis illos laceſſiverant affecit.

Nulla non Gens adeo propriis indulſit Geniis, vt nequicquam, vel leviſſimum, agendum ſuſceperit quin prius illa in conſilium adhibuerit: Si res ex voto ſuccederent; cauſam illis adcribebant: Athenienſes celebri Marathonenſi victoria potiti, Pana authorem crediderunt, qui Parthenio auxilium adverſus Perſas pollicitus erat: Romani Caſtori & Polluci gratias egerunt parte ab Aulo Poſthumo, prope lacum Regium, victoriæ contra Manlium Octavium: Gloriabantur Elæi de excidio populorum Arcadiæ favente Genio, Sozipolis, forma ſerpentis ante primum agmen ſe exhibentis: Bulgares quoque Romanorum cladem Geniis illius gentis adſcripſerunt, quos propitios in pugna experti fuerant.

Hodierna die Sarmatæ non minori cultu venerantur ſpiritus quam antiqui ſuos Penates: Cum opinio apud illos invaluerit hos incolere ædium partes maxime diſſitas, in iis recondunt quicquid maximo habent in pretio, rati quicquid proſperæ obtinent fortunæ ab illis ſe conſequi, ſi modo debito cultu proſequuti fuerint.

Nec defuere Philoſophi qui ſibi finxerunt nihil aliud eſſe Dæmones quam animas mortuorum, quæ à corpore divulſæ, errones terram indeſinenter perambulabant, alia atque alia forma hominibus ſe exhibentes: Herum animas conſanguineis opem ferre, amicis & probis: Sceleratorum contra animas hominibus non minus quam dum corpori conjunctæ eſſent infeſtas eſſe.

Neque hæc opinio omnino à veriſimilitudine abludit; Spectra circa monumenta oberrare non infrequens eſt, in ſepulchretis, vbi cadavera ſepulta, ubi cædes patratæ. Nemini opinor ignotum quid Athenis Philoſopho Athenodoro acciderit: Huic, vrbem cum appuliſſet, nunciatum ædes quaſdam inquilinis carere, quod Spiritus illuc appellerent: deſiderium

rium

animi ii satis fuit ib pernoctandi, sed post pauculam moram ingens sonitus percept s est catenarum & vinculorum ferreorum, quæ trahebat vir pallidus, omnino excarnis, indicio dato sæpius illum compellans; Athenodoru n spectrum non terruit, impavidus illud ad aream vsque consequitur, in qua evanuit: Locum illico collectis aliquot obviis foliis signavit, post idie Magistratum rei gestæ admonuit, indicans terram vbi spectrum evanuisset fodiendam: quare peracta reperta ossa cadaveris, impensis publicis sepulta, ac deinceps tranquillæ ædes fuere.

Id ipsum sæpius contingit in locis vbi cædes admissæ: Suetonius refert cæso Imperatore Caligula adeo ingentem fremitum exauditum in loco in quo neci traditus fuerat, vt habitationi deinceps ineptæ ædes fuerint: Ingens fremitus armorum & belligerantium in campis Pharsalicis, deleta Pompeii acie & longo tempore animadversus est: Neque minor in Marathonicis post fusos Persas.

Nec mihi silentio prætereunda historia tradita à Gulielmo Neubrigensi: Quidam ruris incola, non multum dissiti ab Aquis Vipsensibus, cum nocte serena & tranquilla amicum adiret, prope sepulchrum concentum variarum vocum observavit: rusticus harmoniam miratus curiosis oculis introspicit: Ingens aula illius oculis objicitur, quam plurimæ faces accensę illustrabant, in media erat mensa epulis instrata, quam viri & mulieres hilariter ambiebant: ministrorum vnus deprehenso rustico pateram liquore limpidissimo plenam obtulit, quam accipit effusoque liquore cum patera in proximum pagum aufugit: Patera ex materia plane ignota conflata erat; figura omnino extraordinaria, nequaquam cum vsitatis nostris conveniens colore: Oblata fuit Henrico veteri Angliæ Regi, qui illam Scotiæ Regi dono dedit, in cujus thesauro arcte custodita est, donec dono venerit Henrico ij. à Gulielmo Scotiæ Rege.

Mons est in Irlandia, in cujus imo, referente Paulo Zelandio, sæpe occurrunt homines mortui, qui accedentibus vivenium specie veniunt: In o ho alloquuntur, & multa de regionibus dissitis ignota communicant: Si moneantur vt ad suos redeant, cum gemitu respondent id sibi denegatum esse, ad montem Hecla properandum esse, atque protinus evanescunt.

Nonnuili auth ores tradunt quendam Stephanum Hubenerum, Travvtenavvlensem Bohemum, in multis vrbis locis ab obitu conspicuum fuisse, imo amicos nonnullos obvios amplexatum fuisse; De Nerone ferunt illum tota vita ab Agrippina matre vexatum fuisse quam interfici jusserat: Refert Sanctus Augustinus Felicem martyrem Nolæ incolis videndum se exhibuisse cum vrbs hæc à Barbaris obsidione cingeretur. Paucis, passim occurrunt historiarum monumenta, & exempla mortuorum, qui consanguineis vel amicis ab obitu conspicui fuere.

Posset & hæc opinio authoritate quorundam Ecclesiæ Patrum confirmari, ex quorum sententia animabus mortuorum ad tempus liceat deserere loca ipsis assignata, Damnatorum animæ ipsis in locis vbi scelera patraverint, pœnas luant; ibi illorum inferi sunt, ac supplicii locus: Imo apud Manlium legere est, dum Concilium Basileense haberetur, nonnullos Doctores, qui ad id advocati erant in sylva Philomelam exaudiisse cujus cantus mire suavis esset: vnum è dictis Doctoribus suavitate cantus pellectum, in nomine Dei illam conjurasse vellet dicere quæ esset, respondisse avem animam se esse damnatam, ad diem vsque Iudicii ibi permanere jussam.

Ex nonnullorum authorum sententia Spiritus creaturæ sunt materiæ non expertes, ex purissima elementorum substantia conflatæ; quo subtilior eadem est materia, eo majori efficacia & vi pollent: Iidem authores illorum duo genera constituunt, Superiorum & Inferiorum: Superiores iterum esse aiunt aut cœlestes aut aëreos; Inferiores aut aquaticos aut terrestres: spiritus cœlestes, quos vocant Igneos aut salamandritas, spatium inter cœlum stellarum & concavuum Lunæ in colere. Hos cum ex purissima elementorum parte constituti sint, majori quam cæteris cognitione pollere; nihil illos eorum quæ toto terrarum orbe geruntur latere, minimas etiam quæ accidunt mutationes observare: Spiritus aëreos ingens id spatium occupare quod à Lunæ concavo ad superficiem vsque globi inferioris extenditur: Scientias & artes perfecte callere: Spiritus aquaticos, quos vocant Féas, Nymphas, Sybillas albas, aquas inhabitare, prosperam vel adversam fortunam prædicere, dominari ajunt Pareis & Fato: Ex illorum spirituum numero is censendus qui, referente Plinio juniore, Curtio Rufo in Africa degenti prædixit citum in Romam reditum, maximis ibi honoribus illum exceptum iri, Africæ Proregem designatum iri, atque ea dignitate ad mortem vsque potiturum: A Nymphis quoque dono accepit Hoterus Suecorum Rex fatalem zonam, qua cinctus hostes semper debellaturus esset. Terrestres spiritus sylvarum perpetui sunt incolæ, planitierum, vallium, montium, cryptarum, & cavernarum subterranearum: Variis donantur nominibus, Farfadelli quidam dicuntur, aut spiritus familiares: Illi qui hominibus cohabitant Satyri aut Sylvani; Qui per valles oberrant, Sylvas & montes, Alistores; Qui campestria loca & vias publicas, Gnomas, sylphos; Qui terræ mineras incolunt, aliaque loca subterranea Nanos; Hi spiritus thesaurorum & divitiarum sunt custodes.

Spiritus cœlestes & aërei hominibus rarius sui copiam faciunt; aquaticis autem & terrenis multum cum illis commercium est: Imo nonnullas in Gallia reperire est familias non ignobiles, quæ quod suam inde ducant origi-

originem gloriantur, ac in insignibus Nympharum gerunt effigiem, exempli gratia Lusignanorum familia apud Pictavos; Argougiorum apud Normanos: Principes familiæ Iagellonsiorum in Polonia natales quoque suos ab vno quopiam illorum Spirituum ducere affirmant: Authores quidam Hunnos Satyrorum esse sobolem asserunt, per quos imprægnatæ meretrices exercitum Philimeri Regis Gothorum sequutæ; à quo paulo ante in desertum quempiam locum deductæ fuerant, à virorum consortio secretum: Idem de Pegusianis & Scianitis ferunt, quorum matres cum quibusdam Dæmonibus commercium habuerant.

Dictorum Spirituum & hominum eadem prope ratio est; ex illis quidam probi, vrbani, beneficii, amœni & hilares: alii mœsti, inamœni, agrestes, improbi, crudeles &c.

Probi benevoli sunt, hominibus benefici, in rebus dubiis opem illis ferunt, afflictos solantur, consilio juvant, imminentia mala ab illis arcent &c. Ejus generis fuit Socratis genius, Aquila Pythagoræ, Nympha Aegeria Numæ Pompilii: Non absimilis fuit Constantini magni Genius, quem hic Imperator salutis suæ authorem professus est; cujus consilio in rebus Imperii salutem spectantibus semper vsus fuerit: Govarus Norvvegiæ Rex per Genium suum compertam habuit conspirationem contra ipsum in Cassovia susceptam: Apollonius manus evasit copiæ militum, à quibus detentus fuerat ex mandato Imperatoris Domitiani: Aristides Smyrna in montem Atys traslatus fuit cum vrbs terræ motu diruta fuit: Imperator Trajanus Antiochenæ vrbis ruinas non evasisset, nisi impellente Genio evasisset; Simonides autem Poëta nunquam effugisset; Simonides autem Poëta nunquam effugisset ruinam Scopasii ædium, à quo ad cœnam vocatus erat, nisi duo adolescentes præmonuissent, exitum maturantes, evanescentes illico ac ædibus egressus est.

Olaus, Archiepiscopus Vpsalensis, in sua historia Regionum septentrionalium, refert ibi sępe obvios occurrere spiritus hominum habitu; cum incolis consuetudinem habentes, pacta mercede cum illis merentues, ac in mineris cooperantes, Addit plurimos ad esse Dæmones in Irlandia qui regionis incolarum formam induant, atque sub ficta illa specie consanguineis & amicis imponant: Simile quidpiam apud Herodotum videre est de ejusmodi Dæmonio, quod Proconesii ad paruit sub forma Poëtæ Aristei, & ingressum Fullonis officinam male se habere finxit ac animam efflare: Fullo protinus ad consanguineus nuntius accurrit mortis Aristei, sparsoque per vrbem rumore, Proconnesii illuc vndiq; concurrunt, sed neque Dęmonium inventum neq; Aristéi cadaver: Forte quispiam Cysico adveniens certos vrbis incolas fecit à se Poëtam derelictum ibi loci, atque adhuc in Propontide versari: Idem Dæmonium eadem

figura pluribus in locis visendum se exhibuit: Munsterus in Cosmographia sua vniversali refert in deserto quodam prope Tangur, ab ejusmodi spiritibus aërem variorum organorum musicorum concentu resonare; iter agentes proprio nomine eosdem compellare, à via aliquando deducere, ac postmodum ipsos cachinno excipere.

Improbi spiritus non minus hominibus infesti sunt, quam probi his sunt benefici: In regionibus recens detectis, ipsa meridie & in campis & in vrbibus adparent, qui prætereuntes morantur, verberibus cædunt, atque vt hæc vel illa agant, vel abstineant, imperant. Qui mare navigarunt de Cannibalorum regione idem referunt: In Russia orientali iidem spiritus oberrant, qui in campestribus viduarum habitu deambulant, ac rusticos ad pedes devolvi jubent, quibus, nisi illico pareant, brachia & tibias succidunt; multa similia exempla apud Diodorum Siculum, Munsterum & Agricolam prostant.

Ii qui spiritus creaturas esse materiales crediderunt, non secus ac homines letho obnoxios esse rati sunt: Opinionis fundamentum forte fuit historia quam affert Plutarchus de obitu magni Panis, Ait is navem, cum Græcia in Italiam solveret, ductore quodam cui nomen Tamus, vesperi hunc versus insulas Echinades flante vento direxisse, cujus impetu aliquantisper remisso leniter Paxos vsque perrexisse, vnde vox Tamus ingeminata exaudita est, hinc Paxos Tamum accessisse, quo cum appulisset imperasse vocem vt notum faceret obitum magni Panis statim ac Palodes appulisset: Tamum id quod imperatum est præstitisse, atque ex alto puppi exclamasse Magnum Pana mortuum esse; Eo momento exauditos esse gemitus & vociferationes lugubres, non minus terrificas navigantibus ac voces antea auditas.

Legere quoque est in vita S. Pauli Heremitæ Satyrum aliquando S. Antonio obviam venisse, qui cum huic obtulisset ramum dactyliferum, in amicitiæ notam, Divum hunc ab illo petiisse quis esset, Satyrum respondisse mortalem se esse, atque sylvarum incolam ex iis quos antiqui pro Diis venerati essent: Addidit se à sociis missum exoraturum, vellet Dei omnium hominum implorare erga illos misericordiam. Perspectum sibi & sociis habere Deum in terras venisse ad salutem hominum.

Ait quoque Cardanus Dæmonia quæ parenti suo adparuere, sibi manifestum fecisse, hæc, sicuti & homines nasci & denasci, eorum autem vitam multo productiorem esse, simulque nostra feliciorem.

Vulgatissima omnium opinio est Spiritus Dæmones esse aut Diabolos, qui à lapsu superstites fuere in aëre, in aquis & supra terram; Cum hæc fundamentum habeat S. Scripturam, ac Patres Ecclesiæ, magis illi quam cæteris fides adhibenda est: minus quoque difficultatibus est involuta ac menti facilius offertur. Quas

Quas attuli histor as nimis authenticæ sunt vt dubium supersit dentur Spiritus erronei necne: Imo confirmationem obtinuere ex pluribus Senatusconsultis, in domuum conductorum quorundam gratiam emissis, qui in ædibus ab ejusmodi spiritibus vexabantur.

OBSERVATIO II.

De Cometis.

QVicquid in admirationem non abs re nos pertrahit, si crebrius accidat, & nobis frequenter obversetur, minus animum percellit: Vulgus hominum turmatim non confluit superbam & magnificam Astrorum (noctium decus & ornamentum) pompam eorumque excursus & vias speculandi gratia, at vero si Planeta, antea obscurus & oculorum aciem effugiens, (etsi cum cæteris antiquitate certet) emissis fumis & vaporibus prolixam exhibeat comam, interveniente solis lumine, quod reflectit, conspicuam, nemo non mirabundus est, inquiritque an Astrum recens affulgens, à reliquis Planetis adeo discrepans atque terrificum sit ac extraordinarium est; Non pauci, plebeculæ terrorem incussuri, Cometas infortunia insignia portendere minitantur; Poetæ vero, penes quos fingendi potestas semper fuit, ansam præbuere vulgari illi errori, verbis phaleratis & sesquipedabibus Cometas tanquam malorum antesignanos incusantes: Ante Platonis tempora non censebant populi causæ naturali adscribendum ortum cuiuspiam rei extra naturæ ordinarium cursum contingentis: Anaxagoras carceribus adiudicatus est, eo quod Solis eclypseos causam interpositioni Lunæ assignaret: Prisci Philosophi eiusmodi superstitioni favebant, vt populos intra cancellos officii continerent, quo tempore fidei lumen Gentilibus nondum affulserat: *solus in orbe Deos fecit timor*, inquit Lucretius: Philosophi autem Christiani, & ii. queis *de meliore luto finxit præcordia Titan*, censent Cometas neque bonum neque malum portendere.

Futuri noscendi mens auida, primos parentes nostros in crimen adduxit: Serpenti aures illi præbuerunt: Nec hodierno seculo homines excusationem magis merentur, cum boni & mali dignoscendi gratia, ipsis imminentis, aures credulas præbent iis quæ futuri notitiam pollicentur; qui porro novarum rerum perpetuo animis avidis imponere satagunt, ii mortem aut ruinam viri probi prædicere non valent qui clam commercium illis intercedat cum veneficis aut sicariis.

Eo quod Sacræ scripturæ nos edocent Mundi excidium prodomos habiturum signa in Sole, Luna, Cœlo, Stellis, augures eiusmodi, & pseu-

uo prophetæ illico colligunt Cometas signa illa esse cœlestia, à Deo nobis exhibita, iræ Illius testimonia: Sed iidem non animadvertunt prædicta indicia futura extraordinaria, nec illorum numero accensendos esse Cometas; quandoquidem non vni solum loco imminent, crebro illi adparent, imo plures aliquando numero, eodemque tempore.

Signa cœlestia, à Deo commonstrata populis comminaturo, particularia semper sunt: Cujusmodi fuerunt armati milites, totis quadraginta diebus in cœlo conspicui, Hierosolimis imminentes ante illius a Rege Antiocho direptionem: Ejusmodi fuit Cometa à Iosepho visus per anni integri decursum, caunda ensiformi insignitus, Hierosolymis impendens, ante vltimum Templi & vrbis excidium.

Apocalypsis meminit casus insignis stellæ, facis ad instar ardentis, quam uocat *Absinthium*, Cometæ vero nequaquam meminit: Isaias Propheta asserit Lunæ lumen æque splendidum fore ac Solis, huius autem lumen septuplo illustrius: In portenta cœlestia, apparitura antequam Terra (quam Divus Petrus igni asservari asserit in die Iudicii, Apocalypsis ait à Sole comburendam) desinat esse *Terra* viventium (quæ sunt Prophetæ verba) atque ipsamet tanquam Cometa appareat cæteris Astris planetariis.

Cometæ ergo à numero signorum illorum minitantium eximendi sunt, cœlitus exhibitorum in terrorem terræ incolarum, Ieremias Propheta verbo destruit funesta præsagia à populo Cometis assignata: A timore nos liberat, vnico malo, metuendo animis nimiopere credulis, *Ne timete*, ait, *portenta cœli, quæ formido sunt Gentilium.* Numini divino iniurius est qui bellorum causas in Cometis inquirit, cum Sacra Scriptura uos doceat *Cor Regis in manu Dei esse, illudque inclinare, & quocunque lubet inflectere.*

Propheta Regius revera canit *Cœlos nobis enarrare gloriam Dei*, at nullibi in vniversa scriptura Sacra aut cometæ mentio sit aut cujusquam Astri, quod iræ cælestis index sit, ac præsagium imminentium humanis malorum: Revera quomodo ignei illi globi infortuniorum essent præsagia: Empyreum cœlum, beatorum sedes, totum flammeum est: Seraphini spirituum omnium nobilissimi, nomen trahunt à voce Hebræa, quæ *incendium* significat: Propheta Elias in cœlum evectus est currui igneo impositus: Deus thronum suum in Sole constituit; habitat lumen inaccessum, sed & ipse est Lux mundi: Ipse in columna ignea per noctem populi sui ductor fuit, in exitu ex captivitate Ægyptiaca.

Neminem latet Astrologiam judiciariam neque artem esse neque scientiam, quandoquidem nullo nititur principio neque demonstrativo neque dialectico; Ex consensu Christianorum omnium Religioni illa adversatur

verſatur & Libero arbitrio, eo quod actiones humanas adſtringat Fato ineluctabili, illaſque pendere jubeat à phantaſtica Aſtrorum influentia: Quamobrem Eccleſia Aſtrologiæ vſum tantummodo iis concedit in iis quæ arti medicæ ſunt vtilia, navigationi & agriculturæ: Ipſi Ethnici quam vana ſit aperte profeſſi ſunt: Horatius aſſerit errorem eſſe abſurdum Aſtrologos de fato in conſilium adhibere, quod Dei æterna providentia futurum occultum eſſe voluerit & atra nocte involutum. Cicero ait Chaldeos (tunc temporis Aſtronomis id nomen inditum fuit) Pompeio, Craſſo & Cæſari prædixiſſe extremam ſenectutem, ac vnamquemque in propriis laribus mortem obiturum, nihilominus obitus Illuſtrium trium illorum Virorum violentus fuit & præmaturus: Craſſus in expeditione contra Parthos in regno Ponti obiit, Pompeius tumulum habuit in arenis maris Ægyptij, Cæſar in ipſa vrbe Roma interfectus fuit: Quoties Aſtrologi vrbe Roma pulſi ſunt, vtpote peſtes publicæ veneficiis ſuis ingenia debilia inficientes falſa Aſtrorum interpretatione? Quamobrem pronunciavit Tacitus id genus hominum, quod ſemper credulis inepte imponit, perpetuo Roma expulſum iri, neque unquam ipſam iis carituram.

Vt experientia pateat quantum Aſtrologi damni inferant, audiatur iterum Tacitus, qui decimoquinto libro Annalium ait Neronem imminentia ſibi infortunia à capite declinare ſatagentem, cometis immolare ſolitum fuiſſe vivos ſummos imperii Viros; ex dictato, referente Suetonio, diabolicæ doctrinæ Babylonij cuiuſdam Aſtrologi: Scientia illa nihil fraudulentius; imo, ſi fides Cardano, Aſtrologiæ ſummo patrono, ex quadraginta prædictionibus vix decem eventum ſortiuntur, Eleganter Martianus quis fructus ex prædictionibus præſtolandus eſſet adnotavit, dicens, Si vis prædictione vti, effetto omnino oppoſitum eorum quæ pollidentur Aſtrologis.

Ex demonſtrationibus Phyſicis oſtenſurus Cometas non ideo illuceſcere, quo nobis nuntii ſint Magnatum obitus, verba afferam Guiniſij, Libere, *inquit*, loquamur & citra adulationem, ipſa Imperatorum capita tanti non ſunt in cœlis vt neceſſe ſit illa à cœleſti gladio decuti, cuius formam referre videntur Cometæ; Effectus eſt vanitatis hominum, vt proxime imminente fato faſtui & pompæ adeo indulgeant, quaſi Proceres, qui morti obnoxij ſunt, lethum non prius obire poſſent quam in rerum natura inſignis aliqua immutatio accideret, ac cœlum eapropter corpus aliquod coeleſte accendiſſet, tanquam facem funebrem, in funerum illorum decus.

Cometarum color, qualiſcunque is fuerit, nullius mali prænuntius eſt, quandoquidem è coloribus quæſitæ differentiæ, id quod Philoſophis

non est ignotum non aliunde ortum ducunt quam à luminis modificatione: Sic paulo ante ortum Solis, vel eiusdem occasum, nubes pro ex varia radiorum illius exceptione, varios successive inducunt calores: Sic decoctum ligni nephritici, vasi vitreo immissum cæruleum apparet, si astergo lumen exceptum fuerit Idem colorem aureum exhibet, lumini & oculis obversum.

Si Cometæ cauda minax esset, periculum tanti tantum immineret Astrorum incolis, eo supposito quod statuit Cardinalis Cusanus qui scripsit anno 1640. planetas incolas intra se habere, qui idem adstruit Terram circa solem convolui.

Sennettus Medicus, qui hypothesis loco posuit libro suo de Scientia naturali Cometas cœli prodigiosos esse fœtus, in genere insigne aliquid portendentes, sincere addit nulli hominum quid peculiariter significent perspectum esse, aut quæ nominatim regio exceptura sit imminentia ab illis mala: Cometæ enim circa terram quotidie circumvolvi videntur eorum cauda modo ad orientem modo ad occidentem vergente.

A veris Philosophis Cometæ pro signa dubia iudicati sunt: Tradit eruditus Scaliger a se plurimos visos quos nihil in Europa sinistri subsequutum sit: Plurimas potentes Respublicas subversas, ac plurimos Illustres viros miserabile fatum expertos fuisse, etsi nullus Cometa illorum interitus prænuntius apparuerit.

Inepte ergo, si quid sinistri contigerit post alicuius Cometæ apparitionem, incusatur crinitus ille Planeta, quasi mali author, aut saltem signum & præsagium: Idem olim de Solis Eclypsibus pronuntiatum: Qua de causa Claudius Imperator toto Imperio promulgari jussit vnam apparituram quo die solennia diei illius natalitij, celebrarentur, factis sacrificiis & exhibitis ludis publicis.

Cometæ cursu aguntur æque composito atque cæteri Planetæ, etsi de motu illorum hactenus non bene constet: vt enim est Seneca, *Recens est observatio corporum cœlestium, ante aliquod tempus illata in Graciam,* demum addit, *cum tempore Astrologum quempiam demonstraturum qua in cœli regione oberrent Cometæ, cur à cæteris Planetis distent, & quænam sit illorum magnitudo.*

Astronomia scientia est admodum sublimis divina magis quam humana, quandoquidem cum in ipsis adhuc incunabulis versaretur, imo cum nec dum suppeterent magna nostræ conspici ideoque acies visus non alte pervaderet, patefecit nihilominus Abrahamo magnitudinem Creatoris Astrorum, ac edocuit vnicum esse Deum, vniversi Dominum, cui omnia submitti debeant; referente Iosepho.

Astrologia vero merum ludibrium est, vana observatio quæ virum probæ

mentis compotem dedecet, apud Christianos non toleranda, qui dum futuri arcana rimantur; iuxta Tertullianum, Divinitati insidiantur.

Sufficiat ad præsagia Astrologorum delenda quædam huc attulisse, *Si Cometæ, aiunt, occupent signum Arietis, infortunium Orienti impendet:* At quæcunque regio Orientalis est respectu alterius: *Si in signo Tauri conspiciantur, væ occidenti & septentrioni &c. Si alio & adverso ordine quam Astra progrediantur, præsagia sunt constitutionis novarum Legum. Sin medio in cælo appareant, Regni incrementum nuntiant. Si Saturno proximi sint, inducunt pestem, sterilitatem, proditiones, qui proximi sunt Iovi, Legum mutationes indicant, mortemque Pontificum: Martis vicini, cruenta bella prænuntiant; Mercurij vero, qui caduco instructus & alatis pedibus Deorum erat tabellarius, arcana Dynastarum revelant* En egregia ratiocinia & illustres Astrologorum ineptiæ, Nisi puderet tempus in illorum refutatione terere, rogandi essent num verisimile sit inesse Planetis vires quas illis assignant, eo quod Antiqui ad libitum illis indidere nomina Deorum fictorum, dotes, quibus insigniebantur, tantum ex arbitrio adorantium possidentes: Mars planeta Dei bellorum nomen gerit, ac proinde facultas illi inest bello præsidendi; At illi Minervæ nomen poterat assignari, ideoque Pacis internuntia fuisset; vel saltem artibus liberalibus præesse debuit, quæ tempore pacis excoluntur.

Sed ponamus iam Cometas sinistri quid portendere, quodnam vero prognosticum eruendum ex insigni Cometarum numero qui terræ incolarum visum effugiunt; revera plurimi in conspectum nostrum non veniunt, quia nunquam effugiunt insignem Solis splendorem illos obfuscantem: Possidonius vero refert Cometam quendam tum demum apparuisse quamdiu Eclypsis Solaris viguit.

In fortunia vero, quorum sunt præsaga, vbi & quibus nuntiant? Tot dominantur Reges, tot Principes, tot illustres viri. Sin necesse esset obitus vniuscuiusque illorum causa accendi Cometam, iam pridem cœlum foret exhaustum.

Nec minus ridiculum se præbet qui censet Cometas causam esse, signum aut præsagium funestatum calamitatum mortalibus accidentium, ac si quis fingeret accensos fasces theatrum, cui impositi sunt, illuminantes, causam fuisse, indicium, aut prænuntios mortis illustrium virorum inibi existentium.

Si dum per noctem, cum hilaria celebrantur, missilibus micat ignibus æther, aut stellis artificialibus è mari emissis, conquerentes audiremus Pisces (fingamus loquelam illis esse concessam *Quot infortunia, quot damna nobis imminent ab ignibus istis missilibus*, Nunquid merito illis

objiceremus, *Miseri pisces, de vobis nulla cogitatio incidit, quieti degite, missiles nostri ignes & stellæ micantes nihil sinistri vobis portendunt:* In nos autem retorqueamus quæ illis obtruderemus.

Ex obseruationibus meis constat omnes illos qui ex Cometarum adparitionibus, novorumve Astrorum, prædixere Rerum publicarum eversionem, immutationes in Religione, pseudoprophetas fuisse: Sufficiat exemplum illustris Tyco Brahei: Eo audaciæ devenerat vt prædixerit omnimodam orbis terrarum eversionem ex apparitione novæ stellæ anni 1572. Nemini autem non notum quis fuerit exitus prædictionis Astrologorum Principis.

Kepplerus inter Astronomos Copernicenses celeberrimus, eodem mendacio cum Tycobrahe involutus fuit, cum de Cometa anni 1607. verba faciens, iurejurando affirmaret illum præ cæteris Astris accensum fuisse, vt nuntius esset hominibus Deum maximam generis humani partem intra breve tempus delere decrevisse.

Ii qui in ea versantur opinione ejusmodi stellas crinitas, cum adparuerint, infortunia insignia nunquam non subsequi, inductionibus solum quibusdam innituntur: sed vsus eadem ratiocinandi via inferre possum à Cometis fortunatum semper quid mortalibus denuntiari.

Ante mille & quingentos annos, referente Origene, Charemon Philosophus librum de Cometis edidit, obseruationes continentem de crinitis Pellis, illas semper futuri alicujus boni præsagas fuisse ostendens.

Mortalium omnium maxima felicitas Nativitas, Salvatoris, an non antesignanum habuit Astrum illud extraordinarium, quod tribus Regibus, peritissimis Mathematicis, in itinere præivit.

Seneca ait Cometam à se obseruatum per semestre, ex septentrionali plaga exortum, ad orientalem vergentem, infamia cæteros Cometas liberasse, ac pristinæ celebritati nominis restituisse.

Plinius propositionem meam vberius adhuc & auspicatius explicat, cum verba faciens de Cometa qui Romæ visendum se exhibuit, dum Augustus ludos in Veneris honorem institueret, ait crinitam illam stellam beneficum terris Astrum fuisse.

Iustinus refert sub Cæsare Augusto insignem Cometam accendisse Cœlum, in quo sybillina Tiburtina conspiciens infantem lnis Virginis gestatum, ad Imperatorem conversa ait, *Pronus adora hunc infantem, Te enim major est.*

Anchises vota solvens in gratiam superstitum ab excidio Trojano, vidit Cometam cui eosdem honores assignavit quos Diis quorum cultor erat, ab illo crinito Astro auguratus felicitatem & magnitudinem progeniei suæ in Latio.

Alexan-

Alexandri Magni diem natalem illustrarunt Cometæ, Mithridatis, Iulii Cæsaris, Francisci primi, Solimanni, Caroli quinti, ac denique multorum illustrium virorum.

Qui Romæ illuxit auspiciis Imperii Claudii, nunquid felix præsagium fuit vrbium reginæ, adventus Divi Petri, in ea constituturi summum jus in spiritualibus, & catholicum, cum mundo tandem desiturum.

Ambo Cometæ qui illustres fuere anno 726. quorum alter paucis horis ortum solis præcedebat; alter illius occasum proxime consequebatur, prænuntii fuere victoriç à Carolo Martellio parvo post temporis intervallo in Saracenos reportatæ, cæso Rege Abderamo, prope Vrbem Turonensem, cæsis tercentum septuaginta quinque millibus Ethnicis, desideratia tantum è suorum numero mille & quingentis.

Cometa anni 800. Carolo magno prædixit imperium Occidentale, à Papa Leone illi concessum.

Splendente cometa anni 1585 Legati Iaponenses Romam ingressi sunt, summo Pontifici obedientiæ sacramento se adstricturi.

Tres Cometæ qui apparuere anno 1618. totidem fuere faces in cœlo accensæ, Benearnensibus Evangelii veritatem denuntiantes, quam Ludovicus xiii. h. m. ipsemet in locis illis infortunatis stabilivit, unde à quinquaginta annis exul fuerat.

Denique, cum animus mihi non sit Cometarum historiam generalem tradere, inferre liceat illos præsagia esse fausti potius quam sinistri iudicii: Vel potius concludamus, cum eorum exortum aliquando fausti eventus, aliquando infausti consequantur, futuri illos nequaquam esse indicia, ac omnino neutro inclinare.

FINIS.

INDEX OBSERVATIONUM
In Zodiaco Medico Gallico Anno M.DCLXXX. Contentarum

IANUARIUS.

OBSERVATIO I.

Qu. 14.

 157

FEBRUARIUS.

MARTIVS.

OBSERVATIONVM.

APRILIS.

MAIVS.

IVNIVS.

OCTOBER.

NOVEMBER.

DECEMBER.

FINIS Zodiaci Anno 1680.

INDEX OBSERVATIONVM
ZODIACI MEDICO-GALLICI
Anni 1681.

IANVARIVS.

FEBRVARIVS.

MARTIVS.

APRILIS.

MAIVS.

IVNIVS.

IVLIVS.

AVGVSTVS.

SEPTEMBER.

OCTOBER.

NOVEMBER.

DECEMBER.

FINIS.

